

ပအိုဝ်းလိတ်လွင်စဉ်၊ လိတာအစွဲ၊
လိတ်ရဲဉ်း(၁၆)

ဝေင်၊ နယ်သီးသင်း
တနယ်လွမ်းဆင်းရာ၊
ဝေင်နာရာမ ပရိယတ္တိလိတ်သွင်တွဲက်

ဝေင်၊ သီးသင်း
ဗွေဗွန် - ကောဝိဒ
(ဓမ္မာစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ)
(ဒိုင်ငံတေး ဗဟိုဝန်ဆောင်)

ထေတုမ်တမ်း
အင်္ဂုတ္တိုရ်း အမိုင်(၂)

ပအိုဝ်းလိတ်လွင်စဉ်၊ လိတာအစွဲ၊

လိတ်ရဲဉ်း (၁၆)

ဝေင်၊ နယ်၊ သီး၊ သဲင်၊

တနယ်၊ လွမ်း၊ ဆဲင်၊ ရာ၊

ဝေင်၊ ရာမ၊ ပရိယတ္တိလိတ်သွင်တိုက်

ဝေင်၊ သီး၊ သဲင်၊

ပွေးဗွန် - ကောဝိဒ

(ဓမ္မာစရိယ ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ)

(နိုင်ငံတော်၊ ပဟိုဒွန်ဆောင်)

ထေတုမ်တဲမ်း

အင်္ဂုတ္တိုရ်း အမုင် (၂)

မာတိကာ၊ လိတ်ကဏ္ဍစဉ်း

၁။	ငေါင်းတဲးအွဉ်	၁
၂။	နားဟားတရာ၊သား ဆော့ - နားဟားတောင်းတရာ၊သား အာ	၅
၃။	ထုမ်းတောင်းတရာ၊ သံးသရားဆွာ၊	၁၀
၄။	လ၊နီဗ္ဗာန်၊ဆော့ လ၊တောင်းအာ	၃၉
၅။	အပဲစ်နီမျို၊ ယံလွစ်ထို၊	၄၇
၆။	ထင်းလူ၊ခမ်း - ထဲငါးရဲင်၊ ပွိုးထမဲ့င်၊	၆၃
၇။	လို၊ယုတ်သီးတွမ်း၊ သူးတော့ကောင်၊သီး - အခေးခံးသဘော်၊	၉၁
၈။	ဖြော်ချာ မွိုးဖါကေးဇူ၊	၈၁
၉။	ငေါင်းရီလွှ၊ခန်၊	၉၇
၁၀။	ငေါင်းရီလွှ၊ခန်၊ အဖြေးမဲဉ်း	၉၉
၁၁။	ငေါင်းရဲပ်နီဂုံး	၁၀၄

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ငေါင်းတယ်အွဉ်

နေင်း ၁၃၅၉-ဗား၊ ပအိုဝ်းလိတ်လဲ့င်,စွမ်,လီတား ဗဟိုး သံးယားအစွိုး နေင်းခွပ် ပွယ်,မော့ခွဲ ဝေင်းနဲးပင်လောင်း၊ ကျောင်း နောင်တရားကို ဆွဲ,ဖျတ်ချက်အလ, နေင်းလေ ၁၃၆၀-ဗား၊ ဗဟိုး သွဉ်တန်း အမဲ့ (၁၄) အတွက်တား ကအွဉ်းထွေးခါးဒါး “အင်္ဂုတ္တိုရ်း ဘားသား အမဲ့င် (၂)” နောင်,တဲ့ စင်,တန်-သီးသင်း ယံကတဲမ်း ဖေးဖျင်သွေ့အကျောင်, ဗွေးပေါင်,သံးယား ဖေးအပ်ယင်းတားဂွန်း နဲင်းနောင်,သွ။

ကွပ်ပွိုးနောင်,မ, နေးသ,မေတ္တား တဲမ်းဖေးဟးဖျင်ဒျား “အင်္ဂုတ္တိုရ်းဘားသား အမဲ့င်(၂)” ယိုသွ။

“အင်္ဂုတ္တရ - အင်္ဂုတ္တိုရ်း” ကရိုးဒါး ဗွေးမျတ်ဘုရာ, ဟော်,ခါ, ထေဖေား တရာ,တေားဖုံးနောင်, အပ္ပတ်ပေါင်,အာတန်။

ဟော်,ဖေးအရိယား ခန္ဓား အာယတန ဓာတ် ပရမတ် သစ္စား ယော့ဆုံးငါး နဲင်းနောင်,ဖုံးတဲ့ပါ။

သွံဘွဲးပိဋကတ် ပရိယတ်ဒါးလျင်း ပညားသျင်းသီး သေနား ကယော့ပသားသား တရာ,ယားနဲင်းနောင်,ဖုံးတဲ့ပါ။

လျှိုးနမ်းကုံးပါး မာဒျားစီးပွာ တရာဟူ၍ဆို၊ မဲ့ခေ့နားဒွါန် မဉ်းဟူ၍မဉ်းနား ဟမ်းဖွိုးဖွိုးနောင်၊ သေနား တရာယားနဲင်းနောင်၊ ပေးတဲ့ပါ။

“ယော့ဆုံး၊ တန်းတန်း၊ ဟမ်းဖွိုး” တရာယိုသွံမျိုးအကို တွမ်းနီသွဉ်တန်းသားယို အီးလွောကံ၊အမျိုးမဲ့င်၊ ကထင်းယူးနောင်၊ သွဉ်တန်းမျိုးနီတဲ သမ်းဒွိုင်၊ သွဉ်ခိန်းတဲ သမ်းလ၊ဆေ့တင် “ဟမ်းဖွိုးဖွိုးငါမ၊ အီးဒါးလ၊” သ၊ယူးနဲင်းနောင်၊သွ။

“ဟမ်းဖွိုးဖွိုး” တရာစားယို အကိုနဝ်တဲ ယပုဒ်ပုဒ်နောင်၊ တရာသမ်းဆွာတင် တယ်အထျ၊ ဗ၊အနာ ပိဋကတ်ကျမ်ဂန်းကို ကပါအတွိုင်၊ မဉ်းတမ်းထန်းလို့လို့နောင်၊ သမ်းအီးသွဉ်ဟးလယ်၊ ကွိုး၊ နီသွံပုဒ်ပေးဒျား။

တနောင်းမ၊ သွဉ်ဟးကွိုး၊ တလဲင်းပေး၊ အခေ့နေးကဖေး တလဲင်းပေးအကိုနောင်၊ ယံကသွဉ်ဟးမဲင်း ဟမ်းအာအာ၊ ဖေးက သေပါမဲင်း ပေါင်းစွမ်းစွမ်း သ၊စေးတနား သမ်းအောင်းငါးနဲင်းနောင်၊ တင် ကရလွောကံတွမ်း သွဉ်တန်းသားယို “ထေတွမ်” တမ်းထန်း ဟးနဲင်းယိုသွ။

အောင်းသွဉ်တန်းမဉ်းလင်၊ ဒေါ့နယ်သျှင်နယ်ဝင်၊ ဖေးကဒါး၊ နမ်းတားတဲ ဖေးကယိန်းစဲင်းစဲင်းတင် တမ်းသော့ပါ “သျှင်နယ် စဲင်းထင်း အဓိပ္ပါယ်” နောင်၊သွ။

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ်နောင်၊ ယပုဒ်ပုဒ်တဲ့ အဋ္ဌက
ထားဋီကာ၊ ဆရာဗွေမျတ်သီး သျှင်နယ်ဖေးလှိုင်းလှိုင်း၊ ခြိုင်းနယ်
ဖေး စွမ်းစွမ်းတဲ့ပါ။

ယပုဒ်ပုဒ်နောင်၊ သျှင်နယ် တစူးတစီးပေးလွှမ်း၊ ယပုဒ်
ပုဒ်နောင်၊ သျှင်နယ်ဒွမ်တစီးစီးတင် ကရလ၊ထို့က်၊ ကရလ၊သင်၊
အဓိပ္ပါယ်ဖုံးနပ်၊ ကျမ်းစဲယူ တမ်းသော့ဗားနဲင်းနပ်၊သွ။

သွဉ်ဒါဒါထွ။ အင်္ဂုတ္တရ ဓမ္မတရာယိုတင် ဗွေမျတ်ဘုရား
ကသွဉ်သင် ကခွံ၊မ၊ခါ၊ယိုအတိုင်း၊ လွေ၊သင်၊အုံအောင်၊ ဒေါ၊
ဖြောင်၊ ကျမ်းမာ၊ ကျိုးစာ၊သောင်းသာလွသော့၊ လွှာက်၊နား
ကျိုးစာ၊ မဉ်းမာ၊နဲင်းနပ်၊နပ်၊ တရာ၊ကုမ်းချာ ယိုခါဆိုင်၊တာ၊
အကျိုးအောင်၊အာဝါးနောင်၊သွ။

ကဗျာ မေတ္တား

- * အင်္ဂုတ္တရ - ဓမ္မဘာဒ်သား
 ကလိဒေနာဒ် - တွက်တာဒ်နောင်ရ၊
 တဲမ်းဖေးသွဂ္ဂရင် - ခွန်နင်သံဃာဒ်
 ကျင်သွံနာဒ် - ချမ်သာ လင်္ဂါဝါ ။
- * အင်္ဂုတ္တရ - ဓမ္မဘာဒ်သား
 (နေထူးသွဉ်သာ - ခွင်းကားအများ)
 နမ်းယိုတွမ်းသာ - ယံခွလွေဟး
 ဆုက္ခိဒ္ဓါဒ် - မေတ္တာဒ် ပသာဝါ ။
- * တောင်ခါ - (လဲင်းသောတာဒ်)

- (ကထင်းသွဉ်ထူး - နင်မူနောင်ရ၊)
 (ကထင်းသွဉ်ဒါ - တကားအများ)
 (ကထင်းသွဉ်ဒါ - သံဃာအများ)
 (ကောသွဉ်ဖေးဒါ - ဆရာနောင်ရ၊)

စင်တန် - သီးသဲင်း

၁၃၅၅ - ဟး ၊ ဒိဉ်သီးလာဗွေနီ

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

နီဗွေးဘုရာ၊ ကဟော်၊ခါ၊ဒါ၊ ‘ဓမ္မဝိနယ’ယို ကနားဗား
သတ္တဝါးဖုံးနောင်၊ ဆွေ၊ပေးလွှမ်း၊ တနားဗားတောင်း သတ္တဝါးဖုံး
နောင်၊ အာတန်” နီဗွေးဘုရာ၊ ဟော်၊ခါ၊နဲင်းနောင်၊သွ။

(ဧက ၊ စတုတ္ထဝဂ်၊ ပုဒ်မဲ့-၃၂၇)

သျှင်၊နယ်စဲင်းထဲင်း အဓိပ္ပါယ် -

“ဓမ္မ”ကရိုးနဝ် - သုတ္တန်တရာ၊တွမ်း အဘိဓမ္မာတရာ၊။

“ဝိနယ”ကရိုးနောင် - ဝိနယ်၊တရာ၊။

နီဗွေးဘုရာ၊ ကဟော်၊ခါ၊ဒါ၊ သုတ္တန်တရာ၊၊ အဘိဓမ္မာ
တရာ၊တွမ်း ဝိနယ်၊တရာ၊ဖုံးယိုနောင်၊ ကနားဗားသားနောင်၊ ဆွေ၊
ပေး၊ တနားဗားတောင်းသားနောင်၊ အာတန်။

ကနားဗားသားနောင်၊ ဆွေ၊ တနားဗားတောင်းသားနောင်၊
အာ၊ ကထာဗားနဲင်းနောင်၊နောင်၊ ကွပ်ပွိုးထမဲ့၊နဲတင် ကအီးနား
ဗား နီဗွေးဘုရာ၊ တရာ၊နောင်၊ ကွပ်ပွိုးတယို၊တင်းနဝ်၊သွ။

ပွိုးထမဲ့၊ ယို၊တောင်းနဲတင် ကအီးနားဗား နီဗွေးဘုရာ၊
ကဟော်၊ခါ၊ တရာ၊ယိုနောင်၊ -

၁။ သားသနား အောင်းလေတွင်၊မ၊ ၊

၂။ နီဗွေးဘုရာ၊ ကဟော်၊ခါ၊ ဓမ္မဝိနယ အောင်းနေမ၊ ၊

၃။ ကဟော်၊ဖေးဒါးသားတဲ့ အောင်းမ၊ ၊

၄။ နားတဲ့ဟောင်း (ဟူနိန္ဒြေ) တရားမ၊ ၊

၅။ သမ္မာနာတရားတဲ့ အောင်းမ၊ ၊

၆။ အဆင်းတဲ့ပြေးမ၊ - စတင် အချက်ဖုံးနင်းနောင်နောင်၊
ပြွေစုံမ၊ နားဟားတရားနောင်သွ။

သားသနား အင်းလေတွင်းမ၊ နားဟားတရား၊ သားသနား
ခွေးတွင်း၊ သားသနားဖေတွင်းနပ်၊ နားဟားတင်း တရား၊ နီဗ္ဗေဒ
ဘုရား၊ ကဟော်ခါတရား (ဓမ္မဝိနယ) အောင်းနေကမ၊ နားဟား
တရား၊ နီဗ္ဗေဒဘုရား၊ ကဟော်ခါတရား (ဓမ္မဝိနယ- ပရိယတ္တိ)
ယို မဉ်းထိုးမား၊ မဉ်းအဲဉ်ထင်းဒွါမ်နောင်၊ နားဟားတင်းတရား။

ကဟော်ဖေးဒါးသား အင်းမ၊ နားဟားတရား၊ ကဟော်ဖေး
ဒါးသား အဲဉ်ထင်းတရားတင်း၊ ဟော်ဖေးဒါးစွဉ်းတဲ့ မဉ်းတဟော်ဖေး
တင်း တရားတင်း၊ ကဟော်ဒါးသားနပ်၊ အုံဟပ်တင်း စတင်နဲဉ်း
နပ်တွေ့၊ မဉ်းတဟော်ဖေးနောင်တင်းတဲ့ နားဟားတင်း တရား။

နားဟပ် (နားတအိဉ်တောင်း) မ၊ နားဟားတရား၊ နားမဉ်း
တအိဉ်နပ်၊ နားဟားတင်းတရား တွမ်းနား၊ ကွဲတွေ့၊ ဟော်လိတ်
ဒါးတင် မဉ်းထွားနေလိတ်နပ်တဲ့ ထွာနဲဉ်းနားတရားနေနေ၊ နားတဲ့
သမ်းတဟူနိတင်း၊ ဟော်လိတ်တဲ့ သမ်းတဒါးတင်း၊ မဉ်းထွာနဲဉ်း
နပ်နပ်၊ နားဟားဒွါမ်တရား တစိစိတင် သင်ထွာသွူလိုတဲ့ တရား
လွစ်နား၊ သွါမ်ထိုးအာငါးနပ်သွ။

သမ္မာနာတရားတဲ့အောင်းမ၊ နားဟားတရား၊ သမ္မာနာ

တရာ၊ မဉ်းအဲဉ်ထဝ်းနောင်၊ တလွေ့နားတောင်းတရာ၊ (တလွဉ်နား
တောင်းတရာ၊)တဲင် နားဟးတဝ်းတရာ။

ခေတ်ယိုခါ ကဲဉ်းအာအာနဝ်၊ သ၊မဉ်နားတဝ်းတရာ၊ မဉ်
နားဒျာ၊ ငေါင်းသချင်၊ဖုံး၊ ငေါင်းတဲက်ဖုံး၊ ငေါင်းကဲဖုံး။

မွေးနဲ့ မွေးတဝ်းနဲ့ ယူးချာမွိုင် ပွယ်ပင်နောင်မွိုင်၊ ပွယ်ပင်
နောင်၊ သျင်၊လောင်၊သုမ်းကို၊ သျင်၊လောင်၊လမ်းကိုဖုံးနောင်၊
ကဲဉ်းအာအာကဲလို့ဝင်၊ ထာ၊လိန်၊လေသ္မူတဲ့ အောင်းသင်းနေက
“နယ်ဟွေး-နယ်ဟွေး”ဖုံး။

အွိုးမဏ္ဍပ်ကိုနောင်၊ မော်ဟော်၊တရာ၊ နားတရာ၊သား
နောင်၊ အောင်းဒျာ၊မွိုးဖြား၊ ဖါဖြားသီးဖုံး၊ တွမ်းပိုယောယောယဲယဲ
သားဖုံးလွမ်၊ ခင်းလမ်းပင်းတဲ့ နောင်ကို၊ နားတရာ၊တဲ့နောင်၊
ကိုနောင်၊မ၊ နားတရာ၊သား အောင်းလ၊တကားနဝ်၊ နောင်၊မဉ်းတဲ့
ထာ၊တလေလ၊တောင်း။

မော်ရိုး - “နီဖူသီးတဲ့ ယူးလ၊သင်၊လဲဉ်း အလမ်းမိ၊ နီဖီ
သီးတဲ့ ယူးလ၊သင်၊လဲဉ်း ခင်းလမ်းဆင်း၊ နီမော်တဲ့ မဲဉ်ပင်းလဲဉ်း
သ္မူထာ၊ တရာ၊ယိုနောင်၊ အွဉ်းသောင်း၊ဒွါန်းက တချင်းယို”ရိုးရဲင်း
နောင်၊ထွေ၊တွေ့၊ မော်တဲ့ တခြေ၊ရဲင်းရဲင်းခန်းဒျာ၊ထာ။

ကွပ်နောင်၊မ၊ ဟော်၊ဖေးတရာ၊သား အောင်းသ္မူတဲ့ သ၊မဉ်
နားတရာ၊တဲ့ အောင်းမ၊ နားဟးတရာ၊ သ၊မဉ်နားတရာ၊ မဉ်း

အဲဉ်ထောင်းနောင်၊ နားဟားတောင်း တရာ၊သွ။

“အဆင်းတဲ့ မဉ်းပြေးမ၊” ကရို၊နဝ်၊ ဓမ္မကထိက တပါ၊ပါ၊ အောင်းဟော်၊သွ။တရာ၊တဲ့ နမ်းအုံဟောင်တောင်း၊ မွိုးဖါပိုမာ အုံ ဟောင်တောင်း၊ အရေ၊တန်ကိစ္စ တမျိုးမျိုး မဉ်းပေါးစွော့၊၊ ထုမ်းတနီ၊ အံးတနီ၊သား၊ ပေါးထုမ်းတောင်းမွေး တနီ၊တဲ့ အံးမ စတင် စားနောင်၊ဖုံးနောင်၊ ထွာအဆင်းပြေးတောင်းဖုံး။

ဓမ္မကထိက တပါ၊ပါ၊ ဟော်၊တရာ၊တင် အုံဟောင်ဒျား၊ ထင်းနားဟား၊ အရေ၊တန်ကိစ္စ အမျိုးမဲ့င်၊အဲဉ်ထင်း၊ မဉ်းနားငါး တရာ၊၊ စွော်စွော်အွဉ်းလွတ်စွဉ်း ထာ၊မာ၊တဲ့ အံးမတောင်း၊ ထုမ်း တနီ၊ အံးတနီ၊သား မွေးတောင်း၊ နားဟားငါ တရာ၊ငါ အံးမခန်း ဒဲဉ်တတား နီတားတဲ့ယောင်း တရာ၊နောင်၊ မဉ်းနားမဲ့င်၊ခါ နားဟား တောင်း၊ ထာ၊မာ၊နောင်၊ မဲဉ်မာ၊မဲ့င်၊ခါမာ၊လ၊၊ အွဉ်းသ၊နားလွ စတင်စားနောင်၊ဖုံးနောင်၊ ထွာအဆင်းပြေး၊ အဆင်းတဲ့ မဉ်းပြေး နဲဉ်းနောင်၊မ၊ နားဟားတရာ၊နောင်၊သွ။

**ဟွန်ဗားတရာ, ဆွေငါးထား,
ကဗျာ**

- * ဓမ္မဝိနယ - ဗုဒ္ဓဟော်,ဖေး
 နားဗားဟွန်သား - တွက်ထွားငါလွေ,
 တပေါးအဲဉ်ထောင်း - အာတောင်းဆွေ,ပေး
 မဟွန်ဗား - အာငါး တွက်မသေ ။

- * ပွိုးထမဲ့င်,ဟွေး - ယူးစွေးလွေ,ဗား
 လေသားသနား - အောင်းဗားဓမ္မာ,
 အဝ်းမဟော်,ထွား - ဟောင်နားမဉ်နား
 ဆင်းပြေးမ, - နားလ, မျတ်တရာ, ။

- * ခေတ်ယိုကာလ - ဓမ္မမဉ်နား
 ထွားတေးစံ,ဗား - ဆွေငါးမွိုးမာ,
 သချင်,ငေါင်းကဲ - နောင်,တဲအာငါး
 သ,ရှု,ထွဉ်း - လေစွဉ်း ပဉ်တနာ, ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

သတ္တဝါး ကသေသရဝ၊ ကလသံးဇ္ဇေဂ၊ ကသေခမ်းလွ
ဇာတိဒုက္ခ - စတင်စားနောင်၊ဖုံးနောင်၊ ဆွေပေးလျှမ်း၊ မသေ
သရဝ၊ မလသံးဇ္ဇေဂ၊ တသေခမ်းလွတင်း ဇာတိဒုက္ခ - စတင်
စားနပ်၊ဖုံးနပ်၊ အာတန်” နိဗ္ဗေဒဘုရား ဟော၊ခါးနင်းနပ်၊သွ။

(ကေမ္မ၊ စတုတ္ထဝဂ်၊ ပုဒ်-၃၃၁)

သျှင်၊နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

သ၊သား ကားကအင်းဖုံးနပ်၊ မဉ်လ၊လွဒျား ထာ၊ချမ်းသား
(သုခ) လွဉ်းလွဉ်း၊ ထာ၊ဆင်၊ရယ်၊ (ဒုက္ခ) နောင်၊ ပါးမဲ့၊ခန်းတဲ့
တမဉ်လ၊တောင်း။

ထာ၊ချမ်းသား (သုခ) ကရိုးနောင်၊တဲ့ နမ်းချမ်းသား (ကာယ
သုခ)၊ သ၊ချမ်းသား (စိတ္တသုခ) အွဉ်းထွေ့လွ နီမျိုးနင်းနပ်၊။

နမ်းချမ်းသား (ကာယသုခ) ကရိုးနောင်၊ -

နမ်းယပ်၊ဟားတောင်း၊ နမ်းဆာဟားတောင်း၊ နမ်းခွေလျားဟား
တောင်း၊ နမ်းရော့ဂါးကင်၊ နမ်းဒုက္ခဟားတောင်း - စတင်စားနပ်၊
ဖုံးနောင်၊ အဝိဇ္ဇာဒွိ၊ဗဉ်း ပုထုဇဉ်းသီးရိုးလွ “နမ်းချမ်းသား (ကာယ
သုခ)”ဖုံးသွ။

အဝိဇ္ဇာဒွိ၊ဗဉ်း ပုထုဇဉ်းသီး ကရိုးဒါး နမ်းချမ်းသား (ကာယ
သုခ)နောင်၊ ချမ်းသားအစစ်အမန်း မွေးတောင်း၊ ပွိုးထမဲ့၊နဲတင်

ကရိုးနမ်းချမ်းသာနဝ်၊ အနမ်း (ခန္ဓာ)နောင်၊ ဖြားဟးဒျား၊ ဆာဟး
ဒျား၊ သီဟးဒျား။

- မဉ်ဖြားတောင်းတဲ့ ၊ ဖြားဟးဟး ၊ ခန္ဓာနမ်းတန်ယို ၊
- မဉ်ဆာတောင်းတဲ့ ၊ ဆာဟးဟး ၊ ခန္ဓာနမ်းတန်ယို ၊
- မဉ်သီတောင်းတဲ့ ၊ သီဟးဟး ၊ ခန္ဓာနမ်းတန်ယို -
ကရိုးဒါး လင်္ကာနောင်၊အတိုင်၊ -

တမဉ်ဖြားတောင်းတဲ့ ဖြားဟးဒျားနှိုင်းနှိုင်း၊ တမဉ်ဆာတောင်းတဲ့
ဆာဟးဒျားနှိုင်းနှိုင်း၊ တမဉ်သီတောင်းတဲ့ သီဟးဒျားနှိုင်းနှိုင်း၊
ဖြားဟး၊ ဆာဟး၊ သီဟး - နှိုင်းယိုနောင်၊ အဟောင် အချမ်းသာ
အစစ်အမန်၊ မွေးတောင်း၊ ကွပ်နဝ်၊မ၊ နမ်းချမ်းသာ (ကာယသုခ)
ကရိုးလွှဲနှိုင်းနောင်၊နောင်၊ လောကီ၊အရပ် ပညတ် ဝေါဟာရအလ၊
ရိုးဟးလယ်းကျိ၊ (ချမ်းသာ) နှိုင်းနဝ်၊လွှဲ၊သွ။

“သ၊ချမ်းသာ”ကရိုးနောင်၊ သ၊ဆာဟးတောင်း၊ သ၊ခိုး
လျားဟးတင်း၊ သ၊နန်းသီဟးတင်း၊ သ၊တရောင်ဟးတင်း၊ သ၊ယပ်၊
ဟးတောင်း - စတင်စားနဝ်၊ဖိုးနောင်၊ မောဟဒို့၊ဗဉ်း ပုထုဇဉ်းသီး
ရိုးလွ “သ၊ချမ်းသာ-စိတ္တသုခ”နှိုင်းနောင်၊သွ။

ပါ၊တဖြာနောင်၊ ဘဝခိုးချာ ကုသိုလ်းအာတင် ယိုခါနောင်၊
မနန်းမသီဟး “သ၊ချမ်းသာ”ကရိုးကီတဲ့ မဉ်းစူးနှိုင်း ဝွေ၊သ၊ဆန္ဒ
နောင်၊ မဉ်ဖြားတောင်းတစိ၊စိ၊ မဉ်ဆာတောင်းတစိ၊စိ၊ မဉ်သီ

တောင်းတစ်စုံ၊ ဖြားဟား၊ ဆာဟား၊ သီဟား၊ ခန္ဓာသဘာဝယိုနပ်၊
 ဝှေးသဘောကျတမ်း တစ်စုံ၊ ဝှေးလိုတောင်း တစ်စုံ၊ ဝှေးသ၊
 ကလိုနပ်၊ ဖြားမွန်း မည်ပျော့ညီမာ၊ ဆာမွန်းတမ်း မည်ပျော့ညီ၊
 ဒျား ပိုလီ၊ သီမွန်း စွမ်းနီနီ၊ မည်ဖတောင်းလမ်းပါး၊ ဝှေးသထာ၊
 လိုနောင်၊ အောင်းဒျားနဲင်းနပ်။

ကွယ်တော့ ဝှေးထာလိုဆန္ဒ၊ ဝှေးအတ္တဝါဒနောင်၊ အနတ္တ
 သဘာဝ တထောက်ခံတောင်းတစ်စုံ၊ အနတ္တဓမ္မ တဓူတောင်း
 လာလာ၊ ကွပ်နောင်မ၊ ဝှေးတဲ့ ဖြားဟားဒျားနှိုင်းနှိုင်း၊ ဆာဟားဒျား
 စူစူ။ သီဟားဒျား တေ့တေ့။

ဖြားဟားနှိုင်းနှိုင်း၊ ဆာဟားစူစူ။ သီဟားတေ့တေ့နဲင်းနောင်၊
 နောင်၊ ဝှေးသဆန္ဒအတိုင်း မွေးနေဟောင်း (မွေးတောင်း)၊ ပေါး
 ဝှေးသဆန္ဒအတိုင်း တမွေးတောင်းဟ ဝှေးသချမ်းသာနေဟောင်း၊
 (ချမ်းသာတောင်း)၊ ကွပ်နောင်မ၊ “သချမ်းသာ” ကရိုနောင်လဲ့
 လောကီအရပ် ပညတ်ဝေါဟာရအလ၊ ရှိဟားလဲးကျွံ (ချမ်းသာ)
 နဲင်းနောင်လွမ်းသွ။

လောကီအရပ် ပညတ်ဝေါဟာရအလ၊ ဟဲ့ဟားလယ်ကျွံ
 (ချမ်းသာ) နဲင်းနပ်လွမ်းတင် ခိုခိုမှုးက အင်းယူး၊ ကအင်းရို
 လွ “ကာယသုခ-နမ်းချမ်းသာ” တဲ့နပ်၊ “စိတ္တသုခ-သချမ်းသာ”
 တဲ့နောင်၊ သုခချမ်းသာ အစစ်အမန်မွေးတမ်းနောင်သွ။

“သုခ-ချမ်းသာ” အစစ်အမန်းမွေးတင်း ငင်းယို မဉ်းချား
တဖန်းနဝ် ထွာတော “ဒုက္ခ-ဆင်းရယ်၊ အစစ်အမန်း” နဲ့င်းနဝ်သွ။

ဓမ္မစကျား တရာယားကို ဗွန်ထိုဗွေးဘုရား ကဟော်၊ ခါးဒါး
ဒုက္ခ (ဆင်းရယ်) အစစ်အမန်းဖုံးနောင် ရှိ၊ နဲ့င်းယို -

“ဇာတိပိ ဒုက္ခ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခ၊ ဗျာဓိပိ ဒုက္ခ၊ မရဏမ္ပိ
ဒုက္ခ၊ အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခ၊ ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ
ဒုက္ခ၊ ယံ ပိစ္ဆံ န လဘတိ တံပိ ဒုက္ခ၊ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါ-
နက္ခန္ဓာ ဒုက္ခ” နောင်သွ။

အဝိပ္ပါယ် အဆုံးချုပ်နောင် -

ဇာတိပိ ဒုက္ခ - ကအံ့ဗား ပဋိသန္ဓေတဲ့ ဒုက္ခ ၊

ဇရာပိ ဒုက္ခ - ကဖြားဗားထားတဲ့ ဒုက္ခ ၊

ဗျာဓိပိ ဒုက္ခ - ကဆာဗားထားတဲ့ ဒုက္ခ ၊

မရဏမ္ပိ ဒုက္ခ - ကသီဗားထားတဲ့ ဒုက္ခ ၊

အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခ - အံ့ညီဗား၊ မော့ခွဲတလူးဗား
တွမ်းတရက်တောင်း၊ နစ်သက်တင်း ပုဂ္ဂိုလ်း၊
သတ္တဝါး ဥစ္စားတခြုံဖုံးနဝ်တဲ့ ဒုက္ခ ၊

ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခ - ဖထိုဗား တွမ်းကရက်၊ ကနစ်
သက်ဒါး ပုဂ္ဂိုလ်း သတ္တဝါးဖုံးနဝ်တဲ့ ဒုက္ခ၊

ယံ ပိစ္ဆံ န လဘတိ တံပိ ဒုက္ခ - အဝ်းမဉ်လသွလဲ့ တလးတင်း
နောင်တဲ့ ဒုက္ခ ။

သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ - မဉ္ဇိဒေါဟးဒွေါင်းဒွေါင်းနဝ်၊
ကစ္စယံလံဒါး ခန္ဓာဒုတိယံယိုနောင်၊
ထွာထာဒုက္ခဖုံးလွဉ်းလွဉ်း ။

မဉ္ဇိဒေါဟသား အလဲင်း၊ မဉ္ဇိဒြိုင်းပသား အစွမ်းနောင်၊
နဲင်းယို - “ဇာတိံ ဒုက္ခာ - ကအံဟးသန္ဓေတဲ့ ဒုက္ခ”တဲ့၊
ကအံဟးသန္ဓေ မွိုးပွေးနမ်းကီ အလာတဆီနောင်တဲ့ ဒုက္ခ။

ဒုက္ခနဲင်းမုဉ်းနဲတင် ကကျွတ်ကထွာ ကအံသန္ဓေ မွိုးပွေးဟို့၊
ကိုသူရောင်၊ ဖြားစူ၊ ယောင်းခင်း အံဒင်းကလာထင်၊ အံတင်
သော့၊ ကမ္မလာမွေးတောင်း၊ စူအောင်းတုပ်၊ ခင်းအောင်းတုပ်၊
အံချကနွေးဟးထာ၊ ခင်းလမ်းနှုမ်းတရီခြာ၊ ကွတ်လာမာ၊ကီ
အလာတဆီရပ်စွဉ်းဒုား။

ဥပမာ - နီယိုခါနဝ်၊ စူစိုင်းတုပ်၊ ခင်းစိုင်းတုပ်ထွူတင်
အဉ်းသော့၊ ခင်းလမ်းချကနွေး၊ ခင်းလမ်းနှုမ်းတရီကိုနောင်၊ ကွတ်နီ၊
မာ၊ကီ အနီတဆီရပ်ငါမွိုင် အီးဒုက္ခ တကားမုဉ်း ။

ကွပ်တစိုးစိုး ပွိုးတမျိုးမျိုးတင် သီတရတ်သော့ဟး မွိုးဟို့၊
ကို၊ သီတခြိုသော့ဟး မွိုးဟို့ဖူးနောင်တဲ့ ဒုက္ခနေနေ။

တန်လွှဲတောင်းဒွိုန်း မွိုးသမ်းသီ၊ တန်လီတင်းဒွိုန်း
မွိုးသမ်းမား၊ နောင်စားဖုံးတဲ့ ဒုက္ခနေနေ။

ကွပ်ကျွတ်တင် ကမော့ဟး ဇားတိဒုက္ခနဲင်းနဝ်နဝ်၊ အလဲင်း

ပေါင်, အာမရမက၊ ဘဝပေါင်, အာမရေးမရား ဒေါ့,လိန်,တဒါးဒီး
ဒွမ်။

မော့,ဇာတိဒုက္ခ ဘဝပေါင်, ပဉ်တကားမဲ့င်,မဲ့င်,လဲဉ်းသွူတဲ့
တငမ်းတောင်းဒွိုန်း၊ တပြန်းတင်းဒွိုန်း၊ သ,ဝ,တောင်းဒွိုန်း၊ လ,တင်း
ဒွိုန်း သံးဝွေးဂ၊ မသေသ,ဝ,၊ မလ,သံးဝွေး၊ တသေငမ်းတောင်း
ထာ,ကျုတ်ဒုက္ခ၊ တသေပြန်းတောင်း ဇာတိဒုက္ခသားနောင်, အာ
တန်၊ ကသေသ,ဝ,၊ ကလ,သံးဝွေးဂ၊ ကသေငမ်းလွ ထာ,ကျုတ်
(ဇာတိ) ဒုက္ခသားနပ်, ဆော့,ပေးလွှမ်းနောင်,သွူ။

“ဇရာပိ ဒုက္ခာ - ကဖြားဟးထာ,တဲ့ ဒုက္ခ” ကရီ,နပ်, အဝ်း
ထီးဒျား ပငါပရာ,၊ မဲ့အေးတူ,၊ ကလူ,ဗွာ၊ တငါအော့,၊ မဲ့တမို့၊
နားတအို့င်၊ ငင်းကောင်း၊ ပဲ့င်းတဗျုတ်,၊ ကားဝွေ့၊ ယားရီးရှူး
ရီးရား၊ ယားစမ်းစမ်းစိမ်းစိမ်း၊ ဖြားတုပ်,တုပ်,တပ်,တပ်,၊ တဝေ့,
ရုပ်,ရုပ်,ရပ်,ရပ်,၊ အုံထိုင်းခြင်,၊ အုံလင်,သောင်၊ အုံစောင်းပေါင်,
ခတ်,၊ ကယပ်,ကဒုက္ခထာ, နဲင်းနပ်,နပ်, ကွပ်ထာ,ဖြား၊ ကွပ်ဇရား
ဒုက္ခ၊ ကွပ်ဖြားတင် ကမော့,ဟး ဇရားဒုက္ခနဲင်းနပ်,နပ်, အလဲင်း
ပေါင်, အာမရမက၊ ဘဝပေါင်, အာမရေးမရား ဒေါ့,လိန်,တဒါး
ဒီးဒွမ်။

မော့,ထာ,ဒုက္ခ ဘဝပေါင်, ပဉ်တကားမဲ့င်,မဲ့င်,လဲဉ်းသွူတဲ့
တငမ်းတောင်းဒွိုန်း၊ တပြန်းတင်းဒွိုန်း၊ သ,ဝ,တင်းဒွိုန်း၊ လ,တင်း
ဒွိုန်း သံးဝွေးဂ၊ မသေသ,ဝ,၊ မလ,သံးဝွေး၊ တသေငမ်း တောင်း

ထားပြီးဒုက္ခ၊ တသေပြန်တောင်းခွိုင်း ဇရာဒုက္ခသားနောင်၊
အာတန်၊ ကသေဝ၊ ကလသံးဝွေဂ၊ ကသေငမ်းလွှဲ ထားပြီး
(ဇရာ)ဒုက္ခသားနောင်၊ ဆွေပေးလွှဲ၊ နောင်သွ။

“ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော - ကဆာဟးတဲ့ ဒုက္ခ” ကရို၊ နောင်၊
ပေးလသွ။ ခန္ဓာနောင်၊ တဲ ဆာဟးထားလွှဲလွှဲလွှဲ၊ ကတူးဆာ၊
မဲ့ဆာ၊ နားဆာ၊ ဖြောင်းဆာ၊ ငွဉ်ဆာ၊ သ၊ အင်ဆာ၊ ငင်းဆာ၊
စူဆာ၊ ခင်းဆာ၊ ဆာနမ်းကို၊ ဆာနမ်းထန်း၊ ဆာနမ်းတဟးလွှဲ၊
ထွာစွဉ်းထားဆာ ခင်းလမ်းလွှဲလွှဲလွှဲ။

ဇရာဂါးပေါင်၊ အောင် (၉၆)ပါ၊ ကအွဉ်းထွေ့ခါးကီတဲ့
ယိုခါနောင်၊ (၉၆)ပါ၊ တကားတောင်းခွိုင်း၊ မော့အအိုအဆာ၊
ကျော့၊ မကျော့မျိုး၊ ကမျိုးဟးထားတဲ့ ဘဝပေါင်အာ၊ တတောင်ချာ
တောင်းခွိုင်း။

ကွပ်ထားဆာတင် ကမော့ဟး ဗျာဓိဒုက္ခ နှိုင်းနပ်၊ နပ်၊
အလင်းပေါင်၊ အာမရမက၊ ဘဝပေါင်၊ အာမရေးမရာ၊ ဒေါ့လိန်၊
တဒါဒီးခွိုင်း။

မော့ထားဆာဒုက္ခ ဘဝပေါင်၊ တကားမဲ့၊ မဲ့၊ လဲလွှဲသွ။
တဲ့ တငမ်းတင်းခွိုင်း၊ တပြန်တင်းခွိုင်း၊ သ၊ ဝ၊ တင်းခွိုင်း၊ လ၊ တင်း
ခွိုင်း သံးဝွေဂ၊ မသေသ၊ ဝ၊ မလသံးဝွေဂ၊ တသငမ်းတင်း
ထားဆာဒုက္ခ၊ တသေပြန်တင်း ဗျာဓိဒုက္ခသားနပ်၊ အာတန်၊

ကသေသ၊ဝ၊ ကလ၊သံးဝွေးဂ၊ ကသေငမ်း ထာ၊ဆာ (ဗျာဓိ)ဒုက္ခ
သားနဝ်၊ ဆေးပေးလွှမ်းနဝ်၊သွ။

“မရဏမ္ဘိ ဒုက္ခံ - ကသီဗားထာ၊တဲ့ ဒုက္ခံ”ကရိုးနောင်၊
ရုပ်ဝတ္ထု၊ ရုပ်ခန္ဓာ၊ ကားကအဝ်းဖုံးနဝ်၊ အနိစ္စဖုံးဒျားလွဉ်းလွဉ်းတင်
ပေါးကိုင်လွဉ်းချို၊တဲ့ လီ၊ ပေါးဆာလွဉ်းချို၊တဲ့ သီ။

ထာ၊သီကရိုးနောင်၊တဲ့ သီဟောင်အောင်၊ သီကိုင်အဝ်း၊
ကသီတကိုင်နောင်၊တဲ့ သီသေင်း၊ သီဝါ၊ သီတျား၊ သီတနတ်၊
သီတတ်၊ သီခွါ၊ သီဆာ၊ သီနု၊ သီခွ၊ သီလျား၊ သီဗား၊
သီစွူး - စတင်စားနောင်၊ အမျိုးပေါင်၊အာတန်။

မဉ်ဖတောင်းပို၊ မဉ်ဖတောင်းလီ၊ မဉ်ဖတောင်းမာ၊ မဉ်ဖ
တောင်းဝါ၊ မဉ်ဖတင်းဖူး၊ မဉ်ဖတင်းဝေး၊ မဉ်ဖတင်းလမ်း၊ မဉ်ဖ
တင်းတမြို့၊ - စတင်နဲင်းနောင်၊တဲ့ ဖထို၊ သီထို၊ဗား။

“ခွေပိုနောင်၊ အောင်ပေးနေ၊ လ၊သူးသေတင်းခွါနိုးထာ၊
ရက်ပါခွေပိုနောင်၊နော၊ ခွေလီ၊နောင်၊ လ၊ပိုင်ဗားတောင်းခွါနိုးသျှင်း၊
မဲ့အွဉ်းပိုင်ပါသျှင်းနော၊ မွိုးအဲဉ်ထောင်း၊ ဖါအဲဉ်ထောင်းခွါမတ်င်
ရက်ရက်ဒျားလို့ဝင်၊ ပိုမူးပိုခိုဖုံးနော” အောင်အွိုးမေတ္တာ၊ သ၊အင်
ခါး ထေအားထေရဲင်၊ ဒေါ၊နှိုင်းဒေါ၊ဆေ၊ ထွဉ်းသေ၊နဲင်းနောင်၊ထွ။

တင် အောင်ထွားထွားအပို ကသီတဗြိုတိုဟုနောင် အသုကိုသူ၊
အီးဒုက္ခ တကားမဲ့၊။

ဖါသီတင် ငြိုး၊ ငြိုးသီတင် ယီး၊ မဲ့ထီကရီး ကရွေးဟုထာနဲ့င်း
နောင်တဲ့ ဒုက္ခ၊ ပိုခိုသီတင် မဲ့ထီဟူး၊ ပိုမူးသီတင် မဲ့ထီလင်း၊
ကသောင်ကခြင်းဟုနောင်တဲ့ ဒုက္ခ - စတင်ဒုက္ခ စားယိုဖုံးနောင်
ကွပ်သီဟုထာ (မရဏ) ဒုက္ခဖုံးသွ။။

မော့ထာသီဒုက္ခ ဘဝပေါင်၊ ပဉ်တကားမဲ့မဲ့လဲဉ်းသွ။တဲ့
တင်မ်းတင်းခွိုန်း၊ တပြန်းတင်းခွိုန်း၊ သုတဝုတင်းခွိုန်း၊ လုတင်း
သံးဝွေးဂ၊ မသေသုဝု၊ မလုသံးဝွေးဂ၊ တသေငမ်းတင်း ထာသီ
ဒုက္ခ၊ တသေပြန်းတင်း မရဏဒုက္ခသားနပ်၊ အာတန်၊ ကသေသု
ဝု၊ ကလုသံးဝွေးဂ၊ ကသေငမ်းလွ ထာသီ (မရဏ) ဒုက္ခသား
နပ်၊ ဆွေပေးလွမ်းနောင်သွ။။

“အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော - အံညီဟုတွမ်း
တရက်တင်း၊ တနစ်သက်တင်း ပုဂ္ဂိုလ်း သတ္တဝါး ဥစ္စားတဗြိုဖုံး
နပ်တဲ့ ဒုက္ခ” ကရီးနပ်၊ တရက်တင်းပုဂ္ဂိုလ်း၊ တနစ်သက်တင်း
ပုဂ္ဂိုလ်းနောင်၊ ထာထာလွထီး၊ ကလွထီးဒါး တွမ်းပုဂ္ဂိုလ်းယို
တမည်အံညီတင်းတဲ့ အံညီဟု၊ တမည်မော့ရွဲတောင်းလဲ့ မော့ရွဲဟု
စတင်နဲ့င်းနောင်နောင်၊ သုအီးဒုက္ခထာ တကားမဲ့၊။

“တနစ်သက်တမ်း တခြုံ” ကရိုးနပ်၊ ဥပမား - ထဲ့ထောင်း
စူတဲ့ ဝင်၊စွိုင်ခါးတွမ်း ပသီး၊ စူပသီးနောင်၊ ဝွေ၊နစ်သက်တမ်း၊
နစ်သက်တမ်းတဲ့ သမ်းအင်းစွိုင်တင် သ၊ဒုက္ခ၊ နမ်းဒုက္ခ၊ ယဖြာ၊
ဖြာတဲ့ ဝင်၊အွဉ်းဆွ ခင်းပသီး၊ မဉ်ဆွတောင်းတဲ့ ဆွဟားဟားတင်
သ၊ဒုက္ခ၊ နမ်းဒုက္ခ စတင်နဲင်းနောင်၊ဖုံးသွ။

“ဝိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော - ဖထိုးဟားတွမ်း ကရက်၊
ကနစ်သက် ပုဂ္ဂိုလ်း သတ္တဝါး ဥစ္စားတခြုံ၊ဖုံးနောင်၊တဲ့ ဒုက္ခ” ကရိုး
နောင်၊ ဥပမား - ပိုခိုတဖြာနောင်၊ ရက်မွေးစွဉ်းထား၊ ထွာစွဉ်း
မွိုးဖါသ၊တူး၊ ပိုမူးတဖြာနောင်၊ ရက်မွေးစွဉ်းထား၊ ထွာစွဉ်းမွိုးဖါ
သ၊မောင်၊ အောင်းရက်မွေးမင်း နဲင်းနောင်၊တွင်၊ အပိုမူး သီတခြုံ၊
အပိုခို သီတရတ်ထိုးမွိုင် ကထွာအမွိုးအဖါနောင်၊ သ၊အီးဒုက္ခ
တကားမင်း၊ ဖထိုးဟား ပိုခိုတင် မဲ့ထီဟူး၊ ဖထိုးဟားပိုမူးတင် မဲ့ထီ
လင်၊ နောင်၊နောင်၊ “ဖသီထိုးဟား ဒုက္ခငါး” အခန်းသွ။

ယဟန်းနောင်၊ “ဖမွန်ထိုးဟား ဒုက္ခငါး” တဲ့အင်း၊ ဥပမား-
ခိုဗင်းတဖြာ၊ မွေးတမ်းတဲ့ သျင်းထွက်တဖြာ၊ မွေးတမ်းတဲ့ စင်၊
ထွက်တဖြာ၊ လွေ၊ကွဉ်းထိုင်းခမ်း၊ လွေ၊တောဖေးဝင်၊ ယာဗွာ၊
ပါးသမ်းမော့၊ ပါးသမ်းဆွမ်းလ၊ ဝင်၊ချ၊အမိန်း အောင်းခံထောင်း
တသက်၊ အပိုတဲ့ ယူးသင်၊အမွိုးအဖါ၊ ဖိဗွေးလောင်းလွိုးသူ၊နပ်၊
မားစွဉ်းနဲင်းမင်းမင်းတဲ့ ထီးဟားဒွမ်” ယူးယူးနဲင်းနပ်၊တင် ငွိုးအီး

မွေးစွဉ်းထား၊ မဉ်းထွာနဲင်းနောင်၊နောင်၊ ဝွေသ၊အီးဒုက္ခတကား
မဲ့င်။

ကထွာအမွိုးအဖါတဲ့ ကထင်းဟွန် အပိုရက် အောင်းခံ
ထောင်းတသက်တင် မဉ်လွေ၊မော့၊ငါးအပိုတဲ့ လွေသမ်းဒါးတမ်း၊
မဉ်းအွဉ်းဝင်၊အွဉ်တဲ့ ရွဉ်ခံ၊အဲဉ်ထောင်း၊ သမ်းဖြားလဲဉ်းသွ။ အီးသီ
သွ။ မွူးဟာမွူးရောင်၊ ‘ခွေယိုတသက်တဲတဲ့ ထီးဟးဒွမ် ခွေပို
ရက်သူ၊’ ယူးယူးနဲင်းနောင်၊တင် ငွိုးအီးဟးမွေးစွဉ်းထား၊ မဉ်းထွာ
နဲင်းနောင်၊နောင်၊ အီးဒုက္ခတကားမဲ့င်။

မူးနမ်းတဲ့ နဲင်းနောင်၊နေနေ၊ ယဖြာ၊ဖြာနောင်၊ ယူးဖွီထား၊
ယွမ်းတမွှါတမာ၊ ဝင်၊ငေါင်း၊ လွေ၊လွဉ်၊တင်းတငါဝင်၊ ပါ၊စာအံး၊
လွေ၊ခံးဟးထားဒုက္ခ၊ ကွဲညည မော့ရော့ဂါး၊ ထီးဟးဒွမ်ဖါ ထီး
ဟးဒွမ်မွိုး၊ ငွိုးဟးထား၊ စွမ်းနီ၊နီ၊ မဉ်းထွာနဲင်းနောင်၊နောင်၊
အီးဒုက္ခတကားမဲ့င်။

အောင်းဟွန်ဟးဖိုနေ တမျိုး၊ ပါ၊မူးနမ်းကျား တဖြာ၊နပ်၊
တေားလမ်းတွမ်းစွဲ၊သား၊ သင်၊လွဉ်၊အဝါ၊ အင်းညာ၊ချား အီးမန်း
ခမ်း၊ တွိုးတနီ၊တော့၊ အဝါ၊သီစော့၊ထို၊ အတမြို့ထမဲ့င်၊မဲ့င်၊တဲ့
အဲဉ်ထင်း၊ ပိုနပ်၊ သမ်းအာ၊ အဝါ၊ဖဲ့တဲ့ အဖူးအဝေး အမွိုးအဖါ
သမ်းအဲဉ်ထင်း၊ အင်းလွဉ်၊ချားထား၊ ပါ၊တသဉ်ခြာ၊ အီးသင်၊ချာ
မွိုးဖါထူးတဲ့ ရွဉ်သမ်းအဲဉ်ထင်း၊ သမ်းတမြိုင်းသန်၊တမ်း၊ အမွိုးအဖါ
အီးလွေ၊ဟဲ့တဲ့ သမ်းဖြားလဲဉ်း၊ သမ်းတမြိုင်းသန်၊တမ်း၊ ရွဉ်တဲ့

သမ်းတအေဉ်ထဝ်း၊ လွေ့ဟဲ့ဒါးတဝ်း၊ အမွိုးအဖါတဲ့ အဝ်းညာ၊
သေနန်းလွေ့ချာ၊ အပိုမူး၊ အမူးတဲ့ အဝ်းညာယူးလးသင်ချာ၊
အမွိုးအဖါ၊ အောင်ပွိုးဟးချာထာ၊ စွမ်းနီနီ၊ နောင်တဲ့ ဒုက္ခ
တကားမဲ့င်။

အဗွေကနစ်သက်ဒါး တဗြဲတမျိုးမျိုးနောင်၊ ကိုင်ထို၊ သွမ်း
ထို၊ ထိုမားထို၊ မေးခိုးထို - စတင်နဲင်းနောင်တဲ့ အဗွေသ၊
နောင်၊ အောင်လော့ကာ၊ ဒုက္ခဟး တမျိုးနေနေ။

ထွာခါးခါး၊ ကိုင်ခါးခါး၊ သတ္တလောက ဒုက္ခခမ်းကိုယိုနောင်၊
ဖသီဟး ဒုက္ခ၊ ဖမ္မန်ဟး ဆင်ရယ်၊ အတွယ်အောင်းအာ၊ အထွာ
အောင်းဟေးထာ။

အထွာနဲင်းနောင်နောင်၊ ဆင်ရယ်၊ အတွယ်နဲင်းနပ်နပ်၊
ဒုက္ခ၊ ဟောင်ခမ်းလွင်၊ မရေးမရာနောင်သွ။

“ယံ ပိစ္ဆံ န လဘတိ တံ ပိ ဒုက္ခံ - အောင်မည်လးသွတဲ့
တလတောင်းနောင်တဲ့ ဒုက္ခံ” ကရိုးနောင် ဥပမာ - ပါလိုခြော
ပေး အောင်တလမ်း၊ အပိုတဲ့သမ်းအာ၊ အဝါတဲ့ အံင်၊ အမာတဲ့
အံးစင်းလယ်းကျွန်း၊ အဝါတဲ့ဆာ၊ အမာတဲ့ အုံဟပ်တင်း။

ရွှင်တဲ့အေဉ်ထောင်းဒွမ် တပဲက်ပဲက်၊ မည်လးငါးရွှင် တခန့်
ပေးငါ မည်ဖြေအီငါး တသီး၊ မည်လးငါး ရွှင်ပေးငတ်၊ဗီငါ မည်ဖြေ
အီငါး တမွူး၊ အဝ်းလိုသွရွှင်၊ အဝ်းမည်လးသွရွှင်နဲင်းနောင်တဲ့

လတံး၊ ကိစ္စဝင်တဲ လတံး၊ အဝ်းလိုးသွူတဲ၊ မဉ်လသွူတဲ
တလတောင်းနဲင်းနဝ်နဝ်၊ ဒုက္ခတကားမုင်။

အပိုခိုပေး ရိုး - “ဟိုခိုးငါးလဲဉ်းသွူဒေဉ် ဖါ၊ အပိုမူးဗွာရိုး
မဉ်အံးငါးလဲဉ်းသွူဒေဉ် မွဲး” ရိုးနဲင်းနောင်ထွူတင် မွဲးထာစေားစေား
စယ်စယ်၊ ဟူတပြယ်ပေးငါတဲ အဲဉ်ထောင်း၊ မဉ်လငါး ဟူတ
ပြယ်ပေးငါ မဉ်ဒွိုးဖေးငါး ပိုခိုတာ၊ မဉ်လငါး ဟူတဖါပေးငါ
မဉ်သွတ်ဖေးငါး ပိုမူးတွက်၊ ကမဉ်လယူးပက်သွူဟူ နဲင်းနဝ်တဲ
တလတောင်းတံး၊ အလီလိုးဖြော်အာ၊ ကိစ္စတသာဝင် လတံး
နဲင်းနောင်နောင်၊ ဒုက္ခတကားမုင်။

ထာကေန်ဒုက္ခ၊ ထာအံးမ နဲင်းနဝ်နဝ်၊ လွေသံးသရာ
တဖူကျမ်သား ပြားဆားကျေးမား၊ မော့ဗားအာငါးလဲဉ်းတင်
သံးဝွေဂလ၊ သဝဟောင်ငမ်း၊ အဝ်းလိုးပြန်ငါးလဲဉ်းသွူ။

“သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ - မဉ်ဒေါဗား ဒွေါင်း
ဒွေါင်းနောင်၊ ကစွယ်လမ်းဒါး ခန္ဓာငတ်ပါယိုနောင်၊ ထာထာဒုက္ခ
လွဉ်းလွဉ်း” ကရိုးနောင်၊ ကွပ်တဗျိုးတောင်း ခန္ဓာ၊ ကွပ်အောင်း
စွယ်လမ်းခန္ဓာ၊ ကွပ်အောင်းမဉ်လ ခန္ဓာနောင်မ၊ လောဘတရာ၊
လက်သမာတန် မာဖေးဖျင်ခန္ဓာ၊ ကွပ်လလွဉ် ခန္ဓာတင် ထာဗား
ခန္ဓာသွဉ်း။

ဖေးအံး၊ ဖေးအွ၊ ဖေးကွဉ်၊ ဖေးက၊ အစစအရာရား
နားဗား၊ ခန္ဓာဒေဝိဝ်း၊ လွိုလုတောင်းလာလာ၊ နီနာ၊ ခေ၊ လေ
ထွူသေမအောင်း၊ လွူးခန္ဓာယူပက်၊ ရက်ခန္ဓာ ဒုက္ခ။

ကွပ်ရားဂတင် တေားပါး၊ ကွပ်တဏှာတော့၊ တေားလမ်း၊
နမ်းလွမ်မကာ၊ မာခန္ဓာ၊ ဝါခန္ဓာ၊ ပိုခန္ဓာ၊ လီခန္ဓာ၊ လင်ခန္ဓာ၊
ပိုတဖြာ၊ မေးတပြု၊ လီတဖုံ၊ မေးတဆီ၊ လဲမ်းတအီ လျားက
တစ်၊ ခေကရစ်၊ အဝိဇ္ဇာ၊ ထွာစွဉ်းချာ၊ သင်္ခါရ၊ ဒုက္ခစွဉ်းချာ၊
ပဉ်တွယ်တွယ်၊ ဆင်ရယ်စွဉ်းချာ၊ ပဉ်စားစား၊ ခိုးလျားစွဉ်းချာ၊
ပဉ်မျိုမျို၊ ဗွေးဘုရားရို၊ ကွပ်ခန္ဓာ၊ ဟောင်ငမ်းငါး မရမက။

ကမော့၊ ခန္ဓာဒုက္ခ၊ ဘဝပေါင်၊ ပဉ်တကားမဲ့င်မဲ့င်သွူတဲ့
အွဉ်းပိပဲခွိုင်းချာ၊ အနမ်း၊ တငမ်းတောင်းခွိုင်း၊ တပြန်းတောင်းခွိုင်း၊
သုဝုတင်းခွိုင်း၊ လုတောင်းခွိုင်း သံဝေဒနာ၊ မသေသုဝု၊ မလု
သံဝေဒနာ၊ တသေငမ်းတောင်း ခန္ဓာဒုက္ခသားနောင်၊ အာတန်၊
ကသေသုဝု၊ ကလုသံဝေဒနာ၊ ကသေငမ်းလွ ခန္ဓာဒုက္ခသား
နောင်၊ ဆွေပေးလွမ်နောင်သွူ။

ငမ်းဒုက္ခသား အောင်ဆွေပေး

ကဗျာ

- * ဇာတိဒုက္ခ - ငမ်းလွဆွေပေး
 ငမ်းတင်းနပ်သား - တွက်ထွားအာလွေ၊
 ကျွတ်ဗားဒုက္ခ - အုံလွသန္တေ၊
 ယပ်တပ်သမ်း - ဟင်ငမ်း ဝွေမသေ ။

- * ဇရာဒုက္ခ - ငမ်းလွဆွေပေး
 ငမ်းတင်းနပ်သား - တွက်ထွားအာလွေ၊
 ဖြားဗားဒုက္ခ - မော့လွလွေသေး၊
 ယပ်တပ်သမ်း - ဟင်ငမ်း ဝွေမသေ ။

- * ဗျာဓိဒုက္ခ - ငမ်းလွဆွေပေး
 ငမ်းတင်းနပ်သား - တွက်ထွားအာလွေ၊
 ဆာဗားဒုက္ခ - မော့လွလွေသေး၊
 ယပ်တပ်သမ်း - ဟင်ငမ်း ဝွေမသေ ။

- * သီဗားဒုက္ခ - ငမ်းလွဆွေပေး
 ငမ်းတင်းနပ်သား - တွက်ထွားအာလွေ၊
 သီဗားဒုက္ခ - မော့လွလွေသေး၊
 ယပ်တပ်သမ်း - ဟင်ငမ်း ဝွေမသေ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

ဟွန်ငမ်းသုဝ, လုသံးဝွေးဂတင် ကသေထုမ်းမွေး တရာ,၊
ကမာ,မွေး ကုသိုလ်းသားနောင်, ဆေ့ပေးလွမ်း။

ဟွန်ငမ်းသုဝ, လုသံးဝွေးဂတင် တထုမ်းတောင်းတရာ,၊
တမာ,တောင်း ကုသိုလ်းသားနောင်, အာတန်”

(ကေမ္မ၊ စတုတ္ထဝဂ် - ၃၃၂)

သျှင်,နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ကျွတ်ဒုက္ခ၊ ဖြားဒုက္ခ၊ ဆာဒုက္ခ၊ သီဒုက္ခ၊ ခန္ဓာဒုက္ခဖုံးယို
ဟွန်ငမ်းသုဝ, လုသံးဝွေးဂထွ်တင် ကသေထုမ်း နိဗ္ဗာန်တရာ,၊
ကသေမာ,မွေး ဒါနကုသိုလ်း၊ သီးလကုသိုလ်း၊ ဘားဝနာ ကု
သိုလ်းသားနောင်, ဆေ့ပေးလွမ်း။

ဇားတိဒုက္ခ၊ ဇရားဒုက္ခ၊ ဗျားမိဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခ၊ ခန္ဓာဒုက္ခ
ဖုံးယို ဟွန်ငမ်းသုဝ, လုသံးဝွေးဂ ရှိ,ကီတဲ့ ဟွန်ငမ်းသုဝ,ခြင်
လယ်းကျွဲ,ထာ,၊ လုခြင်လယ်းကျွဲ, သံးဝွေးဂလွမ်း၊ တသေ
ထုမ်းတင်း နိဗ္ဗာန်တရာ,၊ တသေမာ,တင်း ဒါနကုသိုလ်း၊ သီးလ
ကုသိုလ်း၊ ဘားဝနာကုသိုလ်းသားနောင်, အာတန်။

“သေထုမ်းနိဗ္ဗာန်တရာ,၊ သေမာ,ကုသိုလ်း” ကရိုးနောင်,
ရေးရွယ်း ဖေးကလု,နိဗ္ဗာန်,၊ ဖေးရွယ်း ဖေးကထန်းလု, ကျွတ်ဒုက္ခ၊
ဖြားဒုက္ခ၊ ဆာဒုက္ခ၊ သီဒုက္ခ၊ ခန္ဓာဒုက္ခဖုံးယိုတင် နှစ်ကျိ,စာ,

ထုမ်းမာ၊ ဒါးနကုသိုလ်း၊ သီးလကုသိုလ်း၊ ဘားဝနားကုသိုလ်း
နောင်သွ။

ထီးလိုဖြား၊ ထီးလိုဆာ၊ ထီးလိုဆီတင် ဟွန်ငမ်းသ၊ဝ၊
လ၊သံးဝွေးဂတွေ၊ ကသေထုမ်းတရာ၊ ကသေမာ၊မွေး ကုသိုလ်း
သားအကို အယံလ္လိလဲဉ်းဝင်၊နောင်၊ အောင်ချား ဘုရားလောင်၊
ခွန်သီးဝတ်လွမ်း။

ခွန်သီးဝတ်နောင်၊ ထွာဘုရားလောင်၊ ယောင်ဆင်တရေ၊
သွတ်၊ သက်နီဆီကွတ်၊ အရွယ်မဲဉ်းတွင်၊ အင်းတွမ်းနင်၊ အောင်
တွမ်းဟော်၊ စံးစာ၊ခေါ်အားရုံး၊ ကားမဂုဏ်းငတ်၊ပါ၊ လို၊ရာ၊လ၊
လို့၊ ပေါးရိုးထာ၊ပျားခရားဟ လောကအကို လှိုယိုအဲဉ်ထင်း။

နင်၊မူးအခြာ၊ ဟော်ထာအလောင်း၊ ထုံမောင်းတရော်၊တိန်း၊
အင်းစံးစာ၊စေ၊စိန်း နဲဉ်းနောင်၊အတွင်၊ ကတိန်းလွေ၊ထီး လို၊ဖြား
တင် “ခွေတွဲ အီးဖြားဟးထာ၊ နဲဉ်းပါ၊သူ၊နေနေ” ယူးသေချာ
နမ်း၊ ဟွန်ငမ်းသ၊ဝ၊ လ၊သံးဝွေးဂ။

ကတိန်းလွေ၊ထီး လို၊ဆာတွဲ “ခွေတွဲ အီးဆာဟးထာ၊
နဲဉ်းပါ၊သူ၊နေနေ” ယူးသေချာနမ်း၊ ဟွန်ငမ်းသ၊ဝ၊ လ၊သံးဝွေးဂ၊
ကတိန်းလွေ၊ထီး လို၊သီတွဲ “ခွေတွဲ အီးသီဟးထာ၊ နဲဉ်းပါ၊သူ၊
နေနေ” ယူးသေချာနမ်း၊ ဟွန်ငမ်းသ၊ဝ၊ လ၊သံးဝွေးဂနဲဉ်းနောင်။

လ၊သံးဝွေးဂထွူတဲင် ဖထန်းအဟော်၊ ဖခေါ်ပိုမာ၊ ထန်း
တခြာ ထုမ်းတရာ၊ နိစ်ကျို၊စာ၊ ဒုက္ကရ၊ သူနောင်းည အခိန်းခါး၊
ထွာစွဉ်းချား သမ္ပုဒ္ဓ၊ ဖြားဒုက္ခ လွစ်တဝါ၊ ဆာဒုက္ခ လွစ်ထန်းမွေး၊
ထာ၊သီဟွေး လွစ်ထို၊မန်း၊ လ၊နိဗ္ဗာန်း ညိမ်၊ထို၊လဲဉ်း။

ယိုလဲဉ်းခါ ကထိးလို၊ဖြား ကားမဲ့င်၊လဲဉ်းလဲဉ်း၊ ကားမဲ့င်၊ဖြာ
ဖြာ၊ ထီးကားမဲ့င်၊လဲဉ်းလဲဉ်းသွူတဲ့ သ၊လွစ်ကြာ၊ ထီးကားမဲ့င်၊
ဖြာ၊ဖြာ၊သွူတဲ့ သ၊လွစ်ဝ၊ ကထိးလို၊ဆာတဲ့ ပီပီ၊ ကထိးလို၊သီတဲ့
နဲဉ်းနဲဉ်း၊ အနမ်းအဝ်းဖြားသွူ၊ အဝ်းဆာသွူ၊ အောင်းသီသွူတဲ့
ယူးလ၊တောင်း ဘုရာ၊လောင်၊ တောင်၊နဲဉ်းတောင်း ခွန်သီးဝတ်။

အဝ်းလို၊ယူးလ၊မဲင်းနဲဉ်းယို - “ဘုရာ၊လောင်၊ ခွန်သီးဝတ်
နဝ်၊ အဖွဲ၊ဖွဲ၊အခေါင်ခေါင် ဟောင်ဟောင်ဒါးဒါး ကချမ်းသားမဉ်းတဲ့
ဝင်၊ငမ်းထာ၊ဖြား၊ ဝင်၊သ၊ဝ၊ထာ၊ဆာ၊ ဝင်၊တချိုးထာ၊သီ၊ တွိုးနီ
တန်ယိုဟ ကဒုက္ခ ကဆင်၊ရယ်၊သွူတဲ့ အွဉ်းကျနီနမ်း၊ ငမ်းတဝ်း
ထာ၊ဖြား၊ သ၊ဝ၊တဝ်း ထာ၊ဆာ၊ တချိုးတဝ်းထာ၊သီ၊ ထုမ်းတဝ်း
တရာ၊ မာ၊တဝ်းကုသိုလ်း၊ သဲင်၊အောင်းလို၊ခံတဲ့ ထွာချားလို၊ညမ်း၊
သဲင်၊အောင်းလို၊ခမ်းတဲ့ ထွာချားလို၊ဖျင်။

ပေါးခွေ တထုမ်းတောင်းတရာ၊ ပေါးခွေတမာ၊တောင်း
ကုသိုလ်းနဝ်၊ ဖြားထာ၊ခါ၊တောင်း၊ ဆာထာ၊ခါ၊တောင်း၊ သီထာ၊ခါ၊
တောင်း၊ ဂွိုးထာ၊ခါ၊တောင်း၊ ခံထာ၊ဖြားဒုက္ခခါ၊တောင်း၊ ခံထာ၊

ဆာဒုက္ခခိတောင်း၊ တတ်နှိုင်းတောင်း၊ ခံးထားသီဒုက္ခ ဒါးယား
တောင်း၊ ထုမ်းမြိုင်မြိုင်က တရာ၊ မာမြိုင်မြိုင်က ကုသိုလ်းမ”
အောင်းလိုးယူးလ၊ နဲင်းနောင်။

လိုကအီးယူးနလ၊ နဲင်းနောင်၊ နောင်၊ ဆွေပေး၊ တယူးလ၊
တင်းသားနောင်၊ အာတန်၊ ယူးလ၊ ထွ။ ကအီးထုမ်းတရာ၊ ကအီး
မာ၊ ကုသိုလ်းနောင်၊ ဆွေပေး၊ တထုမ်းတောင်းတရာ၊ တမာ၊
တောင်းကုသိုလ်းနောင်၊ အာတန်နောင်၊ သွ။

**ထုမ်းတောင်းတရာ, သုံးသရားဆွာ,
ကဗျာ**

- * ဖြားဟးဒုက္ခ - ထီးလွအာငါး
 နမ်းဖြားဒုက္ခ - မော့လွခွေနာ,
 သ,ဝ,ဟွါန်ငမ်း - သေနမ်းအမား
 ထုမ်းကုသိုလ်း - ပုဂ္ဂိုလ်း အောင်းမအာ ॥

- * ဖြားဟးဒုက္ခ - ထီးလွအာငါး
 နမ်းဖြားဒုက္ခ - မော့လွခွေနာ,
 ထင်းတန်ချာနမ်း - မင်းသုံးသရား
 အံ့ဖျင်,သို - ပုဂ္ဂိုလ်း အောင်းကအာ ॥

- * ဆာဟးဒုက္ခ - ထီးလွအာငါး
 ဆာနမ်းဒုက္ခ - မော့လွခွေနာ,
 သ,ဝ,ဟွါန်ငမ်း - သေနမ်းအမား
 ထုမ်းကုသိုလ်း - ပုဂ္ဂိုလ်း အောင်းမအာ ॥

- * ဆာဟးဒုက္ခ - ထီးလွအာငါး
 ဆာနမ်းဒုက္ခ - မော့လွခွေနာ,
 ထင်းတန်ချာနမ်း - မင်းသုံးသရား
 အံ့ဖျင်,သို - ပုဂ္ဂိုလ်း အောင်းကအာ ॥

- * သီဟဒုက္ခ - ထီးလွအာငါး
 နမ်းသီဒုက္ခ - မော့လွခွေနာ၊
 သ၊ဝ၊ဟူန်ငမ်း - သေနမ်းအမား
 ထုမ်းကုသိုလ်း - ပုဂ္ဂိုလ်း အောင်းမအာ ။
- * သီဟဒုက္ခ - ထီးလွအာငါး
 နမ်းသီဒုက္ခ - မော့လွခွေနာ၊
 ထင်းတန်ချာနမ်း - မင်းသံးသရာ၊
 အံ့ဖျင်သို - ပုဂ္ဂိုလ်း အောင်းကအာ ။
- * ကွတ်ဖြားဆာသီ - နာနီမော့ဟး
 သ၊ဝ၊ဟူန်ငမ်း - ထုမ်းခန်းတရာ၊
 ထုမ်းတရာမ၊ - ခွ၊သ၊ချမ်းသာ၊
 သီကွတ်ဖြား - ခိုးလျား ဖေတငါ ။
- * ကွတ်ဖြားဆာသီ - နာနီမော့ဟး
 သ၊ဝ၊ဟူန်ငမ်း - ထုမ်းခန်းတရာ၊
 ထုမ်းတမ်းတရာ၊ - လဲဦးညာ၊ချမ်းသာ၊
 သံးသရာ၊ - ဆွာငါး ဒုက္ခအာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

ကလသမားမိ၊ ကလမဂ်ဖိုလ်း၊ ကတိွဲးနိဗ္ဗာန်သားနောင်၊
ဆွေပေးလွှမ်း။

တလတဝ်း သမားမိ၊ တလတဝ်း မဂ်ဖိုလ်း၊ တတိွဲးတဝ်း
နိဗ္ဗာန်သားနဝ်၊ အာတန်” နိဗ္ဗေဘုရား ဟော်ခါးနဲင်းနောင်သွ။

(ကေမ္မ၊ စတုတ္ထဝဂ် - ၃၃၃)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ဖေးကလ၊ သမားမိ၊ ဖေးကလ၊ မဂ်ဖိုလ်း၊ ဖေးကတိွဲး
နိဗ္ဗာန်နောင်၊ မာဟားဒါးန၊ မာဟားသီးလ၊ မာဟားဘားဝနား။

ဒါးနတဲ ဖေးကထွာဟား “ဝိဝဇ္ဇနိဿိတ ဒါးန”

သီးလတဲ ဖေးကထွာဟား “ဝိဝဇ္ဇနိဿိတ သီးလ”

ဘားဝနားတဲ ဖေးကထွာဟား “ဝိဝဇ္ဇနိဿိတ ဘားဝနား”
မာ (ဝိဝဇ္ဇနိဿိတ) ကုသိုလ်းနဲင်းယိုမ၊ လနွောင်မဂ်ဖိုလ်း နိဗ္ဗာန်
နောင်သွ။

“ဝဇ္ဇ - ဝဋ်” ကရိုးနောင် “တဝေတပန်း” အဓိပ္ပါယ်
လနဲင်းနောင်၊ တဝေတပန်း နဲင်းမိုင်နဲတိုင် ထာတသေတောင်း
ကရိုးဒါး မောဟ “အဝိဇ္ဇာ”၊ ထာမဉ်လ၊ ကရိုးဒါး “တဏှာ”။

အောင် “အဝိဇ္ဇာ၊ တွမ်း၊ တဏှာ၊” ဝဋ်ရွှီးယိုနီလီးတင်
 “ဝိပါကဝဋ်” ကရိုဒါ၊ ရှမ်းနမ်းခန္ဓာ၊ ထွာလွဉ်၊ ကွပ်ရုပ်နမ်းခန္ဓာ၊
 ထွာလွဉ်တင် ဖြားဟး၊ ဆာဟး၊ သီဟး၊ သီထွေကွတ်၊ ကွတ်
 ထွေဖြား၊ ဖြားထွေသီ၊ သီထွေကွတ်ဖျင်၊ ဖြားဖျင်၊ ဆာဖျင်၊ သီဖျင်၊
 သီထွေကွတ်ယင်း၊ ဖြားယင်း၊ ဆာယင်း၊ သီယင်း၊ အောင်အ
 ကွတ် တဝေ့လွေအဖြား၊ အောင်အဖြား တပန်းလွေ၊ အဆာ၊
 အောင်အဆာ တပဉ်လွေအသီ၊ အောင်တဝေ့၊ အောင်တပန်း၊
 အောင်တပဉ်၊ ခူးလိမ်၊ ပူးဗန်း၊ သံသရာစက် ကအောင်တပန်း
 လွေ၊ နှိုင်းနောင်၊ နောင်၊ ဟဲ့၊ “ဝဋ်-ဝဋ်” နောင်သွေ။

“နိဿိတ” ကရိုနောင်၊ “အောင်ပွိုင်း၊ အောင်နောင်”
 အမိပ္ပါယ်၊ လှနိုင်းနောင်။

ဥပမာ - ပါးတဖြာနောင်၊ လူးတန်းထာ၊ မာဒါးန၊ ဝွေ
 ကော့မောင်၊ အွဉ်းသ၊ မဉ်လးဒျာ၊ လိုချမ်းသာ၊ လူးချမ်းသာ၊
 ပျဟွာချမ်းသာတင် အွဉ်းဒေါခန်း သင်ကွတ်လို၊ ကွပ်ကွတ်တင်
 အောင်ပွိုင်းထို၊ ဇာတိဒုက္ခ၊ ထွာ “ဇာတိဒုက္ခ ဝဋ် နိဿိတဒါန”။

ပေါးကွတ်ထွေတဲ့ ဖြားဟးဟး၊ လဲ့ထိုထာဖြား လှေ့ခွမ်၊
 အောင်ပွိုဖျင် ထာဖြားဒုက္ခ၊ ထွာ “ဇရာဝဋ် နိဿိတ”။

ပေါးဖြားထွူတဲ့ ဆာဗားဗား၊ ဖဲင်းထိုထာဆာ လုဒွမ်၊
အဝ်းဂွိုဗျင်ယင်း ထာဆာဒုက္ခ၊ ထွာဖျင် “ဗျာမိဒုက္ခဝဋ္ဋနိဿိတ”။

ပေါးဆာထွူတဲ့ သီဗားဗား၊ အံတရိယထိုထာသီလုဒွမ်၊
အောဝ်းနောင်တော ထာသီဒုက္ခ၊ ထွာထင်း “မရဏဒုက္ခ ဝဋ္ဋနိ
ဿိတ”။

ကွပ်လောဘ တဏှာတင် မဉ်လုယင်း လိုချမ်းသား၊
လူချမ်းသား၊ ဗျဟ္တာချမ်းသားတွေ့၊ လွေငါတောင်း နိဗ္ဗာန်၊
ဥပါဒါန်ထွိုဗြယ်၊ ခွယ်ချာသင်ယင်း ဇာတိထွို၊ ကွပ်နောင်မ၊
ကျွတ်ဖျင်၊ ဖြားယင်း၊ ဆာခွန်၊ သီထင်း၊ တနင်းပေးသု၊ မောဟ
တဗြို၊ အောဝ်းသို့ဝုပြား၊ သံသရာဒုက္ခခြာ၊ ဘဝပေါင်အာငါး၊
တွက်ချာလိန်၊ တဒါဒီတောင်းဒွမ်၊ ကထွာနဲင်းယိုနပ်အာ၊ ကတိုး
ငါလွေ၊ နိဗ္ဗာန်နောင်၊ ဆွေပေးလွမ်။

ကွပ်နောင်မ၊ ဖေးကလ၊ မဂ်ဖိုလ်၊ ဖေးကတိုးနိဗ္ဗာန်နောင်၊
မာထာလူထာတန်၊ အမျိုမဲ့တရိုတောင်း ကော့မောင်၊
အွဉ်းသ၊ မဉ်လုဒျာနိဗ္ဗာန်၊ ကိဒျာနိဗ္ဗာန်နောင်မ၊ အောဝ်းပွိုင်း
ဂွိုတောင်းဝဋ္ဋ၊ ထွာ “ဝိဝဋ္ဋနိဿိတဒါန” နောင်သွ။

ကလူးကတန်ထာယို နေးတွမ်းသကို စေးတနား သဒ္ဓါး

ဗ္ဗာဗျူတင် နှစ်နှစ်သက်သက်၊ စွမ်းစွမ်းသွိုးသွိုးလူးမ၊ လ၊ နှောင်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ကလူးနဲင်းယိုသားနောင်၊ ဆွေပေးလွှမ်း။

နေးချားဂုဏ်ပကာသန၊ မည်လ၊ ချားမည်၊ မည်တံးပယ်ချား လိတ်ကမ္မည်း၊ မည်ခေး မည်ပြင်းချားလို့ဝင်၊ ဝင်၊ ကောင်းဝင်၊ ခွယ်တင် မည်သော့တင်းတဲ့ သော့ဗားလယ်ကျိုး၊ တခွန်ဝင်၊ ထာ၊ လူး၊ ထူးဝင်၊ ထာ၊ တန်အီလယ်ကျိုး - စတင် ကလူးစားနဝ်သားဖုံးနဝ် အာတန်၊ လ၊ နှောင်တောင်း နိဗ္ဗာန်။

ကွပ်နောင်မ၊ အောင်းဒါနတဖူ၊ ကထောင်စူးလွေ၊ နိဗ္ဗာန် သားဖုံးအကိုနောင်၊ ကတိုးဗ၊ ငါ၊ ကလ၊ ထွာ နိဗ္ဗာန်သားနောင်၊ ဆွေပေးလွှမ်း။

ကလူးကတန်ခါ ကမည်လ၊ အတိုင်၊ လတ်ထို၊ နိဗ္ဗာန်တဖူ၊ လွေ၊ ချား လူးချမ်းသား၊ လဲဦးချား ဗျဟ္မာသုခ၊ သင်၊ ချား မနုဿ စေ၊ စိန်၊ ကမ၊ လို့ထို၊ အခိန်သားနောင်၊ အာတန်။

အောင်းသီးလတဖူ၊ ကထောင်စူးလွေ၊ နိဗ္ဗာန်သားဖုံးအကို သီးလနောင်၊ ခံးတောင်းအကဲ့၊ ခံးကဲ့လဲဦးချား စူခင်းအဂါး၊ ခံးစွဉ်လဲဦးချားသက်၊ ကရက်သီးလ၊ သီးလကတည်းခွေ၊ သီးလ ကကြောင်းစင်သားနောင်၊ လ၊ နှောင်သမားမိ၊ လ၊ နှောင်မဂ်ဖိုလ်း နိဗ္ဗာန်၊ အောင်းသီးလတဖူတင် ကဖျော်စူးထင်းလ၊ မဂ်သ၊ ဖိုလ်း ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်သားနောင်၊ ဆွေပေးလွှမ်း။

ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ -

“ခံမာ၊သီတောင်း ဝင်၊သက်မွေးသြ”

အားမခံသွ။ နှိုင်းနှောင်းတဲ့ ကမာ၊သီဝင်၊သက်၊ ကနက်ကိုင်ထိုး အသီးလသားနှောင်း အာတန်၊ တမာ၊သီတောင်း ဝင်၊သက်၊ တနက်ကိုင်တောင်း အသီးလသားနှောင်း ဆွေ၊ပေးလွှမ်း။

အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိ -

“ခံထူးတခွန်၊တောင်း ဝင်၊တမြို့၊မွေးသြ”

အားမခံသွ။ နှိုင်းနှောင်းတဲ့ ကတခွန်၊ ဝင်၊တမြို့၊ ကယားကိုင်ထိုး အသီးလသားနှောင်း အောင်းအာတန်၊ ကစိုးတသက် တထူးတခွန်၊ ဖိုတောင်း ဝင်၊တမြို့၊ လိုးသီးလ တကိုင်ထိုးတောင်း တစီးစီးသား နှောင်း ဆွေ၊ပေးလွှမ်း။

ကာမေသု မိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိ -

“ခံမဲစ်မားတောင်း ဝင်၊ပိုဝင်၊မာ မွေးသြ”

အားမခံသွ။ နှိုင်းနှောင်းတဲ့ ကပဲစ်မား ဝင်၊ပိုဝင်၊မာ၊ လိုးကယားထိုး ချာ အသီးလသားနှောင်း အာတန်၊ တစိုးတသက် သီးလတခံကိုင် တောင်းလားလားသားနှောင်း ဆွေ၊ပေးလွှမ်း။

မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ -

“ခံဒေါ့လဲဉ်တင်းထား၊ ခံလိန်းလဲဉ်တင်းပါ၊ မွေးသြ”

အားမခံသွ။ နှိုင်းနှောင်းတဲ့ လိုးကဒေါ့လဲဉ်ထား၊ လိုးကလိန်းလဲဉ် ပါးသားနှောင်း အာတန်၊ လိုးကဒေါ့လဲဉ်တင်းထား၊ လိုးကလိန်းလဲဉ် တောင်းပါးသား၊ လိုးကခံယားတောင်းသီးလနှောင်း ဆွေ၊ပေးလွှမ်း။

သုရာမေရယမဇ္ဇ ပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏီ -

“ခံးအွေ့တောင်း ဒေါက်ထီသူရား ဗွေးဩ”

အားမခံးသွ။ နှဲင်းနောင်တဲ့ လိုကအွေ့ဒေါက်ဖုံး၊ လိုကအွေ့ဘီယာ
ဖုံး၊ လိုကဆွဉ်းယာလံဖုံး၊ လိုကစွယ်ယာဗွာဖုံး အောင်းပြိုးထား၊
လိုကမာ့ကိုင် အသီးလနှဲင်းနောင်သားနပ်၊ အာတန်၊ လိုတအွေ့
တင်းဒေါက်၊ လိုတအွေ့တင်းဘီယာ၊ လိုတဆွဉ်းတင်းယာလံ၊ လို
တစွယ်တင်းယာဗွာ၊ လိုတခံးယားချာတင်း အသီးလသားနောင်၊
ဆွေပေးလွှမ်း။

ကခံးထူးသီးလတဲ့ ငမ်းဝင်းကဲ့ရဲ့သွဲ့သွမ်း၊ ငမ်းသမ္ဗင်္ဂကိုင်၊
ငမ်းအဝ်းခံထောင်းတင် သျောင်းထိုးရိုးရိုးချား၊ မဉ်လအီငါး နိဗ္ဗာန်
ချမ်းသားမွေးတင်း၊ ကော့မောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လအီချား လိုချမ်း
သား၊ လူချမ်းသား နှဲင်းနောင်နောင် အဝ်းပွိုင်းပွိုင်းတွမ်း လိုလူ
ဘဝ၊ ဆာသီဒုက္ခအခန့်တွေ့ ထွာချား “ဝဇ္ဇနိဿတသီလ” နပ်
သွ။

ကော့မောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လအီချား နိဗ္ဗာန်ချမ်းသားတင်
ခံးထူးသီးလ၊ ခံးကိုင်တင်းသီးလ၊ သီးလကြောင်းစင်၊ သီးလစား
နောင်မ၊ ထွာ “ဝိဝဇ္ဇနိဿတသီးလ” နောင်သွ။

အောင်းဘာဝနာတဖူ၊ ကထောင်စူးလွေ၊ နိဗ္ဗာန်သားဖုံး
အကို “ခွေယို ဖေးကလွစ်ထန်းလ၊ ဝဋ်ဒုက္ခ၊ ဘဝယို ဖေးကလ၊
နိဗ္ဗာန်၊ ထုမ်းကျမ်းကျိုးစာမွေးမွေးကမ၊” ချသးနှဲင်းနောင်ထွေတင်

သံယောဇဉ်း ပိုမာလောင်း၊ ပိုဝါလောင်း၊ တခြို့ဥစ္စာလောင်း၊
အွဉ်းပွါဒွါမ်တော့၊ အားထုတ်မွေးစဉ်းတရာ၊ မာမွေးစဉ်း ဘားဝနာ၊
နဲင်းနောင်သားနောင်၊ ဆေးပေးလွှမ်း။

အားထုတ်လမ်းကွို့တရာ၊ တနားရီး၊ နီနားရီးပေးတဲ့ သ၊
စူတမ်း၊ သနောင်၊ တွိုးလွေတော့ဒျား ပိုလောင်း မာလောင်း၊
ပိုလောင်း ဝါလောင်း၊ တခြို့ဥစ္စာလောင်း၊ သွို့ခြံလောင်း၊ အ
ဖြေအစာလောင်း နဲင်းနောင်ဖုံး။

လာဗွေလာမား၊ ထင်းဆောက်တယ်၊ ကရိုက်လဲ့ စိတ်ပ
တိ၊ တပတ်နီပတ်ပေးထွေတော့၊ ရိုးဖြောင်းချားငါးတဲ့ ဆွဉ်းခန်း
ဒျားယာ၊ တာခန်းဒျားပြုံး၊ ခြင်းခန်းဒျား အပိုခရာ၊ အမာခရာ၊
အဝါခရာ၊ သွို့ခရာ၊ ခြံခရာ၊ အဖြေအစာခရာ၊ ဖုတ်တော
ဒျား တလီချား နဲင်းနောင်ဖုံး။

မွူးဟာခိုး အီးပင်းထားတဲ့နပ်၊ မွူးရောင်ခိုး ပင်းထား
ထွိုင်းတဲ့နပ်၊ ရိုက်ဝိုင်းဘုရာ၊ ရိုက် ပသာမေတ္တာတဲ့ တဆင်း
ပေးဒျား၊ နဲစ်နတ်လမ်းကွို့ထားဖုံး စတင်အစားနပ်ဖုံးနပ်၊ အာ
တန်။

အားထုတ်တရာ၊ မာဘားဝနားတဲ့ ကော့မောင်အွဉ်းသ၊
မည်လ၊နီဗွာနီးတင် မဉ်းအားထုတ်မ၊ ထွာ “ဝိဝဇ္ဇနီသိတ ဘားဝ
နား”။

ကျော့မောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လ၊ဒျာ၊ လိုချမ်းသား၊ လူချမ်း
သား၊ ဗျဟ္ဗာချမ်းသားတင် မဉ်းအားထုတ်တရာ၊နောင်၊ ထွာဒျာ၊
“ဝဋ္ဋနိဿိတဘာဝနာ” နောင်၊သွ။

ကျော့မောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လ၊နိဗ္ဗာန်ချမ်းသားတင် ကမာ၊
(ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ) ဒါနကုသိုလ်းသား၊ ကမာ၊ (ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ)သီးလ
ကုသိုလ်းသား၊ ကမာ၊ (ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ) ဘာဝနာကုသိုလ်းသား
နောင်၊ ဆွေ၊ပေးလွှမ်း။

ကျော့မောင်အွဉ်းသ၊ မဉ်လ၊ဒျာ၊ လိုချမ်းသား၊ လူချမ်း
သား၊ ဗျဟ္ဗာချမ်းသားတင် ကမာ၊ (ဝဋ္ဋနိဿိတ) ဒါနကုသိုလ်း
သား၊ ကမာ၊ (ဝဋ္ဋနိဿိတ) သီးလကုသိုလ်းသား၊ ကမာ၊ (ဝဋ္ဋ
နိဿိတ) ဘာဝနာကုသိုလ်းသားနောင်၊ အာတန်။

ကမဉ်လ၊မွေး နိဗ္ဗာန်ချမ်းသားသားနပ်၊ ဆွေ၊ ကမဉ်လ၊
တော့ဒျာ၊ လိုလူချမ်းသားသားနောင်၊ အာ၊ ကွပ်နောင်၊မ၊ လ၊
နိဗ္ဗာန်သားနပ်၊ ဆွေ၊ တလ၊တဝ်းနိဗ္ဗာန်သားနပ်၊ အာဟးနဲင်းနပ်၊
သွ။

လ,နီဗ္ဗာန်ဆေ့, လ,တောင်းအာ

ကဗျာ

- * ကော့မောင်,မိဌာန် - နီဗ္ဗာန်ချမ်,သား
ဒါးနကုသိုလ်း - ပုဂ္ဂိုလ်းကမာ,
ယူးထွားစံ,တေ့ - အောင်းဆေ့,လွဉ်းငါး
မဂ်ဖိုလ်းဉာဏ်း - နီဗ္ဗာန် လ,မအာ ။
- * ကော့မောင်,စူ,ထို - လူ,လို,ချမ်,သား
ဒါးနကုသိုလ်း - ပုဂ္ဂိုလ်းကမာ,
ယူးထွားစံ,တေ့ - မဆေ့,အာငါး
မဂ်ဖိုလ်းဉာဏ်း - နီဗ္ဗာန် လဲဉ်းထို,ညာ, ။
- * ကော့မောင်,မိဌာန် - နီဗ္ဗာန်ချမ်,သား
သီးလကုသိုလ်း - ပုဂ္ဂိုလ်းကမာ,
ယူးထွားစံ,တေ့ - အောင်းဆေ့,လွဉ်းငါး
မဂ်ဖိုလ်းဉာဏ်း - နီဗ္ဗာန် လ,မအာ ။
- * ကော့မောင်,စူ,ထို - လူ,လို,ချမ်,သား
သီးလကုသိုလ်း - ပုဂ္ဂိုလ်းကမာ,
ယူးထွားစံ,တေ့ - မဆေ့,အာငါး
မဂ်ဖိုလ်းဉာဏ်း - နီဗ္ဗာန် လဲဉ်းထို,ညာ, ။

- * ကော့မောင်မိဌာန် - နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊
 ဘားဝနားကုသိုလ် - ပုဂ္ဂိုလ်ကမာ၊
 ယူးထွားစံတေ့ - အောင်ဆွေလွင်၊
 မင်ဖိုလ်ညာဏ် - နိဗ္ဗာန် လမအာ ။
- * ကော့မောင်စူထို - လူလိုချမ်းသာ၊
 ဘားဝနားကုသိုလ် - ပုဂ္ဂိုလ်ကမာ၊
 ယူးထွားစံတေ့ - မဆွေအာ၊
 မင်ဖိုလ်ညာဏ် - နိဗ္ဗာန် လဲဉ်းထိုညာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -
 အောင်လိုခမ်းယို သီငါလွေထွဲတင် ကသင်ထွာချာဟး
 လိုနောင် ဆွေပေး။

ကလင်ထဲငါးရဲင်၊ ကလွေထွာ တိရစ္ဆာန်၊ ကလွေထွာ
 ပိတ္တာနောင်တဲ အာတန်။

အောင်လိုခမ်းယို သီငါလွေထွဲတင် ကတိုထင်လူခမ်း
 သူနောင် ဆွေပေး၊ ကလင်ထဲ ငါးရဲင်၊ ကလွေထွာ တိရစ္ဆာန်၊
 ကလွေထွာ ပိတ္တာသားနောင်တဲ အာတန်။

အောင်းလူခမ်း သီထွဲတဲင် ကသဲင်၊ထွာတောလို၊နောင်၊
ဆွေ၊ပေး၊ ကလင်၊ထဲင်းရဲင်၊ ကလွေ၊ထွာ တိရစ္ဆာန်၊ ကလွေ၊
ထွာ ပိတ္တာ၊နောင်၊တဲ အာတန်။

အောင်းလူခမ်းသီထွဲတဲင် ကတွဲ၊သဲင်၊ချာယင်း လူခမ်း
နောင်၊ ဆွေ၊ပေး၊ ကလင်၊ထဲင်းရဲင်၊ ကလွေ၊ထွာ တိရစ္ဆာန်၊
ကလွေ၊ထွာ ပိတ္တာ၊နောင်၊ အာတန်။

အောင်း၊ခမ်းသီ၊ အောင်း၊တိရစ္ဆာန်၊ဘဝသီ၊ အောင်း၊
ပိတ္တာ၊ဘွဲ၊သီထွဲတဲင် ကထင်းထွာလူ၊လို၊နောင်၊ ဆွေ၊ပေး၊ ကထဲ
င်းရဲင်၊ ကလွေ၊ထွာ တိရစ္ဆာန်၊ ကထွာပိတ္တာ၊နောင်၊အာတန်”
နီဗွေ၊ဘုရာ၊ ဟော်၊ခါ၊နဲင်းနောင်၊သွ။

(ကေမ္မပါဠိ၊ စတုတ္ထဝဂ် ၈-၃၃၅ ဗ၊ ၃၆၅)

သျှင်၊နယ်စဲင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

အောင်းလိုခမ်း သီထွဲလွေ၊ထွဲတဲင် ကသဲင်၊ထွာချာဟေးလို၊
နောင်၊ ကွပ်ကုသိုလ်းကံ၊နောင်၊သွ။

ကဲဦးအာအာနောင်၊ -

ကွပ်လောဘ (အကုသိုလ်း) တဲင် လွေ၊ထွာဟေး ပိတ္တာ။

ကွပ်ဒေါသ (အကုသိုလ်း) တဲင် လင်၊ထဲဟေး ငါးရဲင်။

ကွပ်မောဟ (အကုသိုလ်း) တဲင် လွေ၊ထွာဟေး တိရစ္ဆာန်၊
နဲင်းနောင်၊သွ။

လို့တဖြာဖြာ၊ ကတိန်းသီငါလွေ့သူ၊နောင်၊ ပါလွေ့ချား
ကုသိုလ်းကံးတွမ်း အကုသိုလ်းကံး နီမျိုးလွမ်း။

ကုသိုလ်းကံး အထိုသွတ်၊နောင်၊ မက်ကုသိုလ်း၊ မာ၊ထွာ
ရဟန္တာ၊ တွိုးလွေ့၊ နီဗ္ဗာန်းချမ်းသာ၊ ရဟန္တာ၊ဆလနောင်၊ လ၊
သွံမက်သွံဖိုလ်း၊ ထွာ “အနားဂါမ်း”ပုဂ္ဂိုလ်း၊ အီးလွေ့၊ သုဒ္ဓါဝါသ
ဗျဟ္တာ၊ငတ်၊ခမ်း။

အနားဂါမ်းပုဂ္ဂိုလ်းဆလနောင်၊ လ၊နီမက်နီဖိုလ်း၊ ထွာ “သက
ဒါးဂါမ်း”ပုဂ္ဂိုလ်း၊ အီးသင်၊ကျွတ် ကားမဂုဏ်းယို တလင်းလွမ်း။

သကဒါးဂါမ်းပုဂ္ဂိုလ်း၊ ဆလနောင်၊ လ၊တမက်တဖိုလ်း၊ ထွာ
“သောတာပန်း”ပုဂ္ဂိုလ်း၊ အုံထင်းနွတ်၊ဘဝလွမ်း၊ အီးလသ္မူ
နီဗ္ဗာန်း။

သောတာပန်းပုဂ္ဂိုလ်း၊ ဆလနောင်၊ ပုထုဇဉ်း၊ ဗျဟ္တာ၊
ပုထုဇဉ်း လူ၊ ပုထုဇဉ်းလို၊ ဗျဟ္တာ၊တွဲ အရန်းထို၊ အရန်းဖိုးအပ်း၊
လူ၊တွဲ အရန်းထို၊ အရန်းဖိုးအပ်း၊ လို၊တွဲ အရန်းထို၊ အရန်းဖိုး
အောင်း။

တဖြာတွမ်းတဖြာ၊ အရန်းကကွားဟးနဲင်းနောင်၊နောင်၊
“ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇ္ဇတိ - သတ္တဝါးဖိုးယို ကံးဇွေးဖန်းဖေး”ကရိုးဒါး
နီဗ္ဗေးဘုရာ၊ ကဟော်၊ဒါ၊အတ္တိုင်း၊ ကွပ်ကံးဇွေးဖန်းဖေး၊ ကွပ်ကံး
မာ၊ထွာဖေးနောင်၊သ္မူ။

အကုသိုလ်းကံး အတန်သွတ်,နဝ်, - “ပဉ္စာနန္တရိယကံး”
နောင်,သွၼ်။

“ပဉ္စာနန္တရိယကံး ”ကရိ,နောင်, -

- ၁။ မာတုဃာတက - မာ,သီမ္ပိုး
- ၂။ ပိတုဃာတက - မာ,သီမိ
- ၃။ အရဟန္တဃာတက - မာ,သီရဟန္တား
- ၄။ လောဟိတုပ္ပါဒက - မာ,သွီးဘုရာ,
- ၅။ သံဃဘောဒက - မာ,ပုလီသံးယား ။

အကုသိုလ်းကံး ယိုဝ်းမျိုးအကို မဉ်းမာ,မား တမျိုးမျိုး
နောင်, ကုသိုလ်းအမျိုးမုင်,တဲ့ယောင်း ဘုရာ,ခန်းတဲ့ယောင်း ကယံး
တလ,တောင်း၊ သဲစ်ကသီတဲ့ လင်,ထဲးဟးစွဉ်း ငါးရဲင်,တလဲင်းချင်,
စွဉ်းသွၼ်။

ခွန်အဇာတသတ်နဝ်, ကွပ်ယျုမ်းမား အဆရား ဒေဝဒတ်
ငေါင်းတင် မာ,သီချာမား အမိ (ခွန်ဗိမ္ဗိသာရ)တင် ခွဲသွၼ်ဘုရာ,၊
မော့,သွၼ်ဘုရာ,၊ ကမာ,ကုသိုလ်း ပဉ်တကားမုင်,မုင်,တဲ့ လင်,ထဲ
ဟးချား ငါးရဲင်,၊ အောင်းတို့းနေက ယိုခါ။

ငါးရဲင်,တဲ့ အောင်းနေးပဉ်ထပ်ထပ်၊ အကုသိုလ်းကံး ကစွေး
ဖန်းဖေး အပဲစ်ပေးတန်အလ္လိက် ထို့ဂ်ရာ, ခံးဟးနောင်,သွၼ်။

ကလွေ့ထွာဟး တိရုတ္တန်၊ ကလွေ့ထွာဟး ပိတ္တာ၊ ကတို့၊
လွေ့ဟး အပါယံလစ်ခမ်းနပ်၊ ကွပ်ကံးညမ်း အကုသိုလ်းပသာ
တို့၊လွေ့ဖေးနောင်၊သွ။

ကလိုရ်၊ အချုပ်နောင် -

တို့၊လွေ့၊ ဘွံးဘဝဟောင်သားနောင် - ဆေ့။

တို့၊လွေ့၊ ဘွံးဘဝကွင်သားနောင် - အာ။

ကထွာဟးနဲင်းနောင်၊နောင်၊ ပွိုးထမဲ့၊နဲတင် -

“ပါပသ္မိ ရမတိ မနော - သ၊နပ်၊ ပျားဖဉ်းလွဉ်းချား
ထာ၊တဟပ်တမ်း” ဗွေစမ်းဘုရား၊ ကဟော်၊ခါ၊နပ်၊အတို့၊ သ၊နပ်၊
ပျားဖဉ်းလွဉ်းချား ထာ၊တဟပ်တမ်းတင် မာ၊မားမွိုင်းချား အကု
သိုလ်း၊ ကမာ၊ထာ၊မာ၊မား၊ ကမာ၊အကုသိုလ်းသားနပ်၊ အာ။

သ၊နောင်၊ တပျားဖဉ်းလွဉ်းတောင်း ထာ၊ဟောင်ဖဲ့တင်
ကမာ၊ထာ၊မာ၊မူး၊ ကမာ၊ကုသိုလ်းသားနောင်၊ ဆေ့။

ကမာ၊ အကုသိုလ်းသားနောင်၊ တို့၊လွေ့ဟး ငါးရဲင်၊
တိရုတ္တန်၊ ပိတ္တာ၊ အသုရကာယံ၊ အပါယံလစ်ခန်း ဘဝညမ်း
ဘွံးကွင်။

ကမာ၊ကုသိုလ်းသားနပ်၊ တို့၊လွေ့ဟး လိုခမ်း၊ လူခမ်း၊
ပျဟွားခမ်း၊ သားခင်းလမ်း၊ ဘွံးဟောင်။

ကုသိုလ်းကံးတွမ်း အကုသိုလ်းကံးနပ်၊ အကျောင်၊တရာ၊
ကတိးလွေ၊ဗား ဘွံးဟောင် ကရော၊သုခ၊ တွမ်းကတိးလွေ၊ဗား
ဘွံးကွဲင် ကမော့၊ဒုက္ခနောင်၊ အကျို၊တရာ၊။

အကျို၊တွမ်းအကျောင်၊ မဉ်းအွဉ်းပေါင်၊လို့ဝင်၊နောင်၊ ကွပ်
ကုသိုလ်းကံးတင် တိးလွေ၊ဗား ဘွံးဘဝဟောင်၊ လွေ၊စံးစာ၊ဗား
သုခချမ်းသာ၊။

ကွပ်အကုသိုလ်းကံးတင် တိးလွေ၊ဗား ဘွံးဘဝကွဲင်၊ လွေ၊
ခံးစာ၊ဗား ဒုက္ခဆင်၊ရယ်၊။

“လွေ၊ထွာ ဘွံးဟောင်ဆေ့၊ လွေ၊ထွာ ဘွံးကွဲင်အာ”
ကထာဗားနဲင်းနောင်၊နောင်၊ အကျောင်၊နောင်၊ -

မာ၊ကုသိုလ်းသားဆေ့၊တင် လွေ၊ထွာ ဘွံးဟပ်သားဆေ့၊။

မာ၊အကုသိုလ်းသားအာတင် လွေ၊ထွာ ဘွံးကွဲင်သားအာ
အထွာနဲင်းနောင်၊သွ။။

**အဟောဝ်သားဆေ့၊ အကဲ့င်သားအာ
ကဗျာ**

- * အောင်းလို၊သီငါ - သဲင်၊ထွာလို၊တား
ယပ်၊ခဲင်းလွေ့၊သေ့ - ဆေ့၊ပေးဟော်၊ခါ၊
ထင်းတို့၊လူ၊ခမ်း - ယပ်၊သမ်းဖျင်ငါး
ကိန်းရံ၊ဆေ့ - ယိန်းဆေ့၊ အဝ်းမအာ ။

- * လင်၊ထဲငါးရဲင်၊ - ထွာကြိုင်၊ပိတ္တား
တိရစ္ဆာန်းထွာဒျား - ဟေးဟေးအာဖြာ၊
နမ်းသ၊ဟိုင်လိုင် - အကဲ့င်မာ၊မား
သဲင်၊လို၊ခမ်း - မျို၊ညမ်း မျတ်မပါ ။

- * တိရစ္ဆာန်းစားမဲ့င်၊ - ငါးရဲင်၊ပိတ္တား
သဲင်၊ကျွတ်လို၊နမ်း - လူ၊ခမ်းထွာကြာ၊
ကံးဟောဝ်ခေ့၊သေ့ - ဆေ့၊ပေးလွမ်းဒျား
ဘွဲ၊ကဲ့င်ခမ်း - ထွာသမ်း အဝ်းကအာ ။

- * ထွာလဲဉ်းသွူလို၊ - အမျို၊ယံငါး
အာစွိုးကုသိုလ်း - အောင်းလို၊ကျို၊စာ၊
ပေါးမကျို၊စာ - ထို၊ညာ၊ချမ်၊သား
ဘွဲ၊ကဲ့င်ခမ်း - ထွာသမ်း ဒုက္ခအာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

၁။ အပဲစ် (ကခံးဟး) ဘဝယိုခါ

၂။ အပဲစ် (ကအီးခံးဟး) ဘဝငါ

အပဲစ်အောင်းနီမျိုး နဲင်းနောင်သွ။”

(ဒုကာ၊ ကမ္မကရဏဝဂ်၊ ဝဇ္ဇသုတ်)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ဥပမာ - ပါးတဖြာနောင်၊ ထူးတခွန်၊ ဝင်တခြုံတင်

ဝင်ဆွမ်း၊ ဝင်နက်၊ ဝင်နီစွက်အမျိုးမျိုး စတင်

စားနောင်ဖုံးနောင် (ကခံးဟး) အပဲစ်ဘဝယိုခါဖုံးသွ။

ခန္ဓာကဲ့လီ ကတိန်းသီထွတင် ကလင်ထွင်းရဲင်၊ ကခံး

ဟး ငါးရဲင်ဒုက္ခ၊ စတင်စားနောင်ဖုံးနောင် (ကအီးခံးဟး) အပဲစ်

ဘဝငါဖုံးသွ။

လောကကိုယို လိုပိုယင်ဟန်းနောင်၊ သေယူးဒါးတင်းနဲင်း

ယို -

“ပါးသူနပ်၊ ကွပ်ထူးတခွန်၊ ဝင်တခြုံတင် ဝင်ဆွမ်း၊

ဝင်နက်၊ ဝင်နီစွက်အမျိုးမျိုး၊ ပေါးမာထာကိုင်၊ ပေါးဒေါထာ

ကိုင်၊ ပေါးကျမ်းထာကိုင်နောင်၊ ခံးဟးအပဲစ် နဲင်းပါးသူနပ်နေ

ဖေးနေးကတွမ်းခံးဟးမွန်းတောင်းအပဲစ် နဲင်းပါးသူနပ်နပ်၊ မာဒျား

ထားမာမာဟောင်းမ၊ ဒေါ့ဒျား ထားဒေါ့ဟောင်းမ၊ ကျမ်းဒျား ထားကျမ်းဟောင်းမ” ချသနဲ့နင်းနောင်ထွဲတင် မာဒျားထားမာဟောင်း၊ ဒေါ့ဒျားထားဒေါ့ဟောင်း၊ ကျမ်းဒျားထားကျမ်းဟောင်း၊ ကွပ်မာနဲ့နင်းနောင်တင် မော့ဒျား ထားချမ်းသာ၊ မော့ဟားတောင်း အပဲစ်နောင်သွ။

ပါနောင်၊ ယူးလွေပါ ဘဝငါနဲ့ယို -

“ကွပ်ထားမာကွပ် ကာယဒုစရက်၊ ကွပ်ထားဒေါ့ကွပ် ဝစီ ဒုစရက်၊ ကွပ်ထားကျမ်းကွပ် မနောဒုစရက်တင် မဉ်းသီသူနပ်၊ အီးထွဲဟားငါးရဲင်၊ အီးထွဲဟား တိရစ္ဆာန်၊ အီးထွဲဟား ပိတ္တာ၊ အီးထွဲဟား အသုရကာယ၊ အီးလွေဟား အပါယံလစ်ခမ်း။

သင်ထွာသွ။ လိုဘဝအထိုမျိုးဟ အင်းလိုထင်းကီကီဒျား၊ မဉ်းထွဲလလင်၊ အပါယံလစ်ခမ်းသူနောင်၊ သွမ်းစိုး၊ သွမ်းဇာတ် ငါး မရမက၊ အီးမော့ ထားဒုက္ခ အာတန်”။

ယူးဘဝငါ ဟွန်ငမ်း အပါယံလစ်ခမ်းနဲ့နင်းနပ်တင် နှစ်မာဒျား ဒါးနကုသိုလ်၊ သီးလကုသိုလ်၊ ဘားဝနားကုသိုလ်တွေ့၊ ခန္ဓာကွပ်လီ ကတိန်းသီနောင် ထင်းကီဟား၊ လစွဉ်းဒျား ထားချမ်းသာနောင်သွ။

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

ကွပ်နောင်မ၊ -

‘ကခံးဟး အပဲစ်ဘဝယိုတဲ့ နီငမ်းလွကမ၊ ကအီးခံးဟး
အပဲစ်ဘဝငါသူတဲ့ နီငမ်းလွကမ၊ နီယို ထွာဒျား လိုငမ်းအပဲစ်
ဖုံးမ၊ နီယို ထွာဒျားလို ထီးဘော (ဒုက္ခ)ဖုံးမ၊ ချသးနဲင်းနပ်ထွ
တဲင် သီကျင်ဟး နဲင်းနောင်ကွေး’။

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

သီကျင်ဟးနဲင်းနောင်၊ လိုကငမ်းအပဲစ်၊ လိုကထီးဘော
(ဒုက္ခ)နောင်၊ အပဲစ်ကားကအောင် လွမ်ဟးအမန်း”ဗွေဘုရား
အားမခံးစွဉ်း နဲင်းနောင်သွ။

အပင်နီမျို၊ ယံလွစ်ထို၊ ကဗျာ

- * အပင်ကရို၊ - နီမျို၊ခွယ်၊ဟး
ဘဝယိုတာ၊ - မော့ဟးထွူထာ၊
တခွန်၊ဝင်၊ထာ၊ - ကွပ်မာ၊အမာ၊
ဝင်၊ဆွမ်၊နက် - ယူးပက် ဒုက္ခအာ ။
- * ခန္ဓာ၊ကုင်လီ - တိန်းသီထို၊ဟး
ဘဝငါတာ၊ - ချမ်၊သာ၊ကင်၊ညာ၊
ငါးရိုင်၊အခမ်း - ခင်းလမ်းထာ၊မာ၊
လျားကော့၊မှိုး - ဒေါ့၊ငှိုး ဒုက္ခအာ ။
- * ကထာဒုက္ခ - ဒေါ့၊လွမာ၊ဒျာ၊
ပင်အင်းထာ၊ကျမ်း - ထူးစံးချမ်မာ၊
အပင်ဘော၊နမ်း - မင်းထာ၊မာ၊
မှိုက်ရွှင်၊မွေး - ငှိုးစွေး ဒုက္ခအာ ။
- * ယံလွစ်ဒုက္ခ - ဒေါ့၊လွမာ၊ဟး
ပင်ကင်၊ထာ၊ကျမ်း - ဝွေးဖန်းချမ်မာ၊
အပင်ဘော၊နမ်း - သေငမ်းထာ၊မာ၊
အုံဟင်ဒါ၊ - စုံသာ၊ လွိုးဗန်အာ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

‘ကဏ္ဍဓမ္မ’ကရိုဒါး ‘တရားဖြင်း တဟေ့လွဲ’နဝ်၊ အောင်းနီ
မျို၊ နီမျိုကရိုနောင် -

၁။ အဟိရိက - မာသွဉ္ဇာကိုင် ဒုစရဲက်တဲ့ တဟွန်ဝင်သ၊
တဝ်းဝင်၊

၂။ အနောတ္တပ္ပ - မာသွဉ္ဇာကိုင် ဒုစရဲက်တဲ့ တဟွဉ်းတဝ်း
ဝင်၊ နီမျိုနောင်သွဉ္ဇာ။

(ဒုက၊ ကမ္မကရဏဝဂ်၊ ကဏ္ဍသုတ်)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

မာသီသွဉ္ဇာဝင်သက်၊ ထူးတခွန်သွဉ္ဇာတခြို့၊ ပဲစ်မာသွဉ္ဇာ
ဝင်ပိုမာ၊ အဝ်းမာသွဉ္ဇာ (ကာယ) ဒုစရဲက် (သွံပါး) နှဲင်းနောင်တဲ့
တဟွန်ဝင်သ၊တောင်းဝင်နဝ်၊ ‘အဟိရိက-အကုသိုလ်’အဝ်းခိုး
သော့ အသ၊ကို။

ပေါး ‘အဟိရိက-အကုသိုလ်’ အောင်းခိုးသော့ အသ၊ကို
နောင် - ဒေါ့လဲဉ်ထာ၊ အံးစာဝင်မဉ်၊ ခွန်းဒေါ့ငေါင်းကျမ်းထံ၊
ဒေါ့ငေါင်းခွဉ်းဆော့၊ အောင်းဒေါ့သွဉ္ဇာ (ဝစီ) ဒုစရဲက် (လစ်ပါး)
နှဲင်းနောင်တဲ့ တသေဝင်သ၊တောင်းဝင်။

‘အဟိရိကအကုသိုလ်’ ပေါးအဝ်းခိုးသော့လ၊ အသ၊ကိုနဝ်၊
မဉ်လ၊ဝင်တခြို့၊ ကျမ်းတကိုင်ဝင်၊ ထာယူးမား၊ အဝ်းကျမ်းမား

သွ။ (မနော) ဒုစရဲက် (သွံပါး)တဲ့ယောင်း တသေဝင်၊သ၊တောင်း
ဝင်၊။

အဟိရိက - အကုသိုလ်းယိုနောင်၊ အောင်းမာ၊မားသွ။
ကာယဒုစရဲက် (သွံပါး)တဲ့ယောင်း၊ အောင်းဒေါ၊သွ။ ဝစီဒုစရဲက်
(လစ်၊ပါး)တဲ့ယင်း၊ အောင်းကျမ်းသွ။ မနောဒုစရဲက် (သွံပါး)တဲ့
ယောင်း တသေဝင်၊သ၊တောင်းဝင်၊ တစိ၊စိ၊သွ။။

“အဟိရိက” အဓိပ္ပါယ်၊ အချုပ်နောင်၊ -
မာ၊သွ။ထားကဲ့င် ဒုစရဲက်တဲ့ တဟွန်ဝင်၊သ၊တောင်းဝင်၊
နောင်၊ ဟဲ့၊ဗား “အဟိရိက”နောင်၊သွ။။

မဉ်းဒေါ၊ဗား ခ၊တနယ်၊နောင်၊ -
တဟွန်ပသို့၊တောင်း ထားကဲ့င်ဒုစရဲက်နောင်၊တဲ့ ဟဲ့၊ဗား
“အဟိရိက”နောင်၊သွ။။

ဥပမာ၊ - ထွီးထွေးနောင်၊ ပသို့၊တောင်းအေး၊ အနဲင်းနပ်၊
နေနေ ‘အဟိရိက’တဲ့ ပသို့၊တင်း ထားကဲ့င် ဒုစရဲက်နပ်၊သွ။။

“အနောတ္တပ္ပ” အဓိပ္ပါယ်၊အချုပ်နောင်၊ -
မာ၊သွ။ထားကဲ့င် ဒုစရဲက်တဲ့ တဟွန်ငမ်းတောင်းနောင်၊
ဟဲ့၊ဗား ‘အနောတပ္ပ’နောင်၊သွ။။

အနောတပ္ပ အကုသိုလ်း၊ မဉ်းအင်းခိုးသော့၊လ၊ အသ၊ကို

နောင် - မားမားသွ။ ကာယဒုစရဲက်၊ ဒေါ့မားသွ။ ဝစီဒုစရဲက်၊
ကျမ်းမားသွ။ မနောဒုစရဲက်တဲ့ တဟွန်ငမ်းတောင်း။

ဥပမာ - စံးဖေင်၊ ဖီး၊ ပဒွေးဖုံးနောင်၊ ထီးမေး ငမ်းတောင်း၊
“ခွေမည်းလေးမေးနပ်၊ မဲ့မေးခိုးထို၊ ခွေဒေ၊ မဲ့မေးခိုးခြွေ၊ ခွေခင်း၊
အုံတဆင်းပေးမဲ့၊ ခွေသီ” စတင် ချင်းနောင်၊ဖုံးနောင်၊ တဟွန်ငမ်း
သ၊ဝ၊တင်း။

အချင်းနောင်၊နေနေ - အနောတ္တပ္ပနောင်၊ (လိုတငမ်းတင်း
ဒုစရဲက်သားနောင်၊) “ခွေမည်းမား ထာ၊ကိုင်ဒုစရဲက်ယို မဲ့ဝင်၊ကဲ့ရဲ့၊
သဲ့၊သွမ်းခွေ၊ မဲ့ခွေမည်၊ကိုင်၊ မဲ့ခွေသီးလကိုင်၊ မဲ့ဝင်၊ဆွမ်းခွေ၊
မဲ့ခွေမော့ထာ၊ဒုက္ခ” စတင်ချင်းနောင်၊ဖုံးနောင်၊ တဟွန်ငမ်း သ၊ဝ၊
တောင်းနောင်၊သွ။

အဟိရိကတွမ်း အနောတ္တပ္ပ (အကုသိုလ်း) တရာယိုနီပါ၊
နောင်၊ မားထွာဒါ၊ ဒုစရဲက်ထာ၊ဖြေင်း၊ မားထွာဒါ၊ အကုသိုလ်း
တဟော့လဲ့တင် ဟဲ့ဟး “ကဏ္ဍဓမ္မ - တရာ၊ဖြေင်းတဟော့” ချင်း
နောင်၊သွ။

တရာ၊ဖြင်းနီပါ၊ ကဗျာ

- * အဟိရိက - နောတ္တပ္ပနီဗ္ဗာနံ
ကဏ္ဍမ္မ - ဗုဒ္ဓဟော်ခါ၊
အကု-ထာ၊ကုင် - ဆို့ရင်မာ၊ဒါ၊
တဗော၊လဲ့ - ဒေါ၊ဟဲ့၊ ဖြင်းတရာ၊ ॥
- * အဟိရိက - ပါပတဗ္ဗာနံ
ကျင်ညမ်းသောက်သဲက် - ဒုစရဲက်ဆီပါ၊
အောင်မာ၊သွူတဲ့ - ပီပဲ့လဲဉ်ချာ၊
ဝင်၊သ၊တောင်း - အဲဉ်ထောင်း သီးလဗ္ဗာ ॥
- * ကထာထွီးထွေး - လွေ၊မော့၊ပါ၊အေး၊
ရိုးခန်းဟောင်းကံး - လော၊အံးလွေ၊လွေ၊
မဉ်းထွာနီလို၊ - ဟဲ့၊ရိုးအဝွေး၊
တို့၊ထွီးထွေး - ဟွန်ရော့၊ သ၊ကရေ၊ ॥
- * အနဲင်းနောင်၊နေ - မသေထာ၊မာ၊
ကျင်ညမ်းသောက်သဲက် - ဒုစရဲက်ဆီပါ၊
ပသို့၊ဟွန်စန်း - ထိုရန်းအရိယာ၊
လို၊မွိုက်တာ၊ - ထော့၊ယာ၊ သ၊ကိုထွာ ॥

- * အနောတ္တပ္ပ - ဓမ္မတဗား
ကျင်,ညမ်းသောက်သဲက်- ဒုစရဲက်ဆီပါ,
အောင်းမာ,သွူတဲ့ - ပီပဲ့လဲဉ်ချား
ဟွန်ငမ်းတောင်း - အဲဉ်ထောင်း သီးလဗွာ ။
- * စံးဖေင်, ပဒွေး - လေားမေးအာငါး
မေးခိုးမငမ်း - မွိုက်သမ်းမွို,မာ,
ကထီးမေးယို - သ,ကိုသွို,ငါး
မေးခိုးဟး - သီပြား ဒုက္ခအာ ။
- * အနဲင်းနောင်းနေး - မသေထာ,မား
ကျင်,ညမ်းသောက်သဲက်- ဒုစရဲက်ဆီပါ,
ကမာ,နဲင်းယို - သ,ကိုသွို,ငါး
အပဲစ်ခိုး - သွတ်,စိုး ဒုက္ခအာ ။
- * အဟိရိက - နောတ္တပ္ပနီဗား
စူးမွန်းယံပယ်း - ကျမ်းစယ်းခွမ်မာ,
ဒုက္ခတောင်သမ်း - ဟောင်ငမ်းအမား
ငမ်းဘော,သျှောင် - လွေ့အောင်း တွိုးဖျော်ငါ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

‘သုက္ကဓမ္မ’ကရိုးဒါး ‘တရာဗ္ဗာကြောင်းစင်’နောင်၊ အဝ်းနီမျိုး၊
နီမျိုးကရိုးနောင်၊ -

၁။ ဟိရီ - အီးမာဒုစရဲက်နောင်၊ ဟွန်ဝင်၊သ၊ဝင်၊ ။

၂။ ဩတ္တပ္ပ - အီးမာဒုစရဲက်နောင်၊ ဟွမ်ငမ်းသ၊ဝ၊ ။
နီမျိုးနောင်၊သွ။

(ဒုကာ၊ ကမ္မကရဏဝဂ်၊ သုက္ကသုတ်)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ်း -

အီးမာသီဟးဝင်၊သက်၊ အီးထူးတခွန်ဟးဝင်၊တခြို့၊ အီးပဲစ်
မားဟးဝင်၊ပိုမာ၊ ကအီးမာဟး (ကာယ)ဒုစရဲက် (သွံပါး)နဲင်းနောင်၊
တင် ကဟွန်ဝင်၊သ၊ဝင်၊နောင်၊ ‘ဟိရီ-ကုသိုလ်း’အောင်းခိုးသော့၊
အသ၊ကို။

ပေါး ‘ဟိရီ-ကုသိုလ်း’အောင်းခိုးသော့၊ အသ၊ကိုနောင်၊
ဒေါ့လဲဉ်ထာ၊ အံးစာဝင်၊မဉ်း၊ ခွန်းဒေါ့ငေါင်းကျမ်၊ထံ၊ ဒေါ့ငေါင်း
ခွဉ်းဆေ့၊ အီးဒေါ့ဟး (ဝစီ)ဒုစရဲက် (လစ်၊ပါး)နဲင်းနောင်၊တဲ့ ဟွန်
ဝင်၊သ၊ဝင်၊။

‘ဟိရီ-ကုသိုလ်း’ ပေါးအောင်းခိုးသော့၊လ၊ အသ၊ကိုနောင်၊
မဉ်လ၊ဝင်၊တခြို့၊ ကျမ်းတကဲ့ဝင်၊ ထာယူးမား၊ အီးကျမ်းဟး
(မနော) ဒုစရဲက် (သွံပါး)နဲင်းနောင်၊တဲ့ ဟွန်ဝင်၊သ၊ဝင်၊။

ဟိရီ-ကုသိုလ်းယိုနဝ်, ကာယဒုစရဲက် (သွံပါး)တဲ့ယောင်း၊
အီးဒေါးဟး (ဝစီ) ဒုစရဲက် (လစ်ပါး)တဲ့ယောင်း၊ အီးကျမ်းဟး
(မနော)ဒုစရဲက် (သွံပါး)တဲ့ယောင်း ဟွန်ဝင်,သးမွေးစွဉ်းဝင်,သွ။

“ဟိရီ” အဓိပ္ပါယ်း မဉ်းချုပ်ချာနောင်, -

ကအီးမားဟး ထာ,ကိုင်ဒုစရဲက်ဖုံးယို သးကိုဟွန်ဝင်,သး
ဝင်,နောင်, ဟဲ့ဟး “ဟိရီ”နောင်,သွ။

မဉ်းဒေါးဟး ခးတနယ်,နောင်, -

ကပသို့,ထာ,ကိုင် ဒုစရဲက်နောင်, ဟဲ့ဟး ‘ဟိရီ’နောင်,သွ။ ဥပမား
နီလို,သီးယိုနဝ်, ထီးအေး၊ ထီးထွီးသီနောင်, ဟွန်ပသို့, အနဲင်း
နဝ်,နေနေ ‘ဟိရီ’တဲ့ ဟွန်ပသို့, ထာ,ကိုင်ဒုစရဲက်နဝ်,သွ။

‘ဩတ္တပ္ပ’ အဓိပ္ပါယ်းအချုပ်နောင်, -

ကအီးမားဟး ထာ,ကိုင်ဒုစရဲက်ဖုံးယို သးကိုဟွန်ဝင်,သးဝ,
နောင်, ဟဲ့ဟး ‘ဩတ္တပ္ပ’နောင်,သွ။

ဩတ္တပ္ပကုသိုလ်း မဉ်းအောင်းခိုးသော့, သးကိုနောင်, ကအီး
မားမားဟး ကာယဒုစရဲက်၊ ကအီးဒေါးမားဟး ဝစီဒုစရဲက်၊ ကအီး
ကျမ်းမားဟး မနောဒုစရဲက်ဖုံးယို သးကိုဟွန်ဝင်,သးဝ, ဥပမား-
နီလို,သီးယိုနောင်, ထီးမေးဟွန်ဝင်, “ခွေမဉ်းခွေါင်းမေး၊ စံးမေးနဝ်,
မဲ့,မေးခိုးလျားခွေ၊ မဲ့,ခွေမော့,ထာ,ဒုက္ခ” စတင်နဲင်းနဝ်,ဖုံးနောင်,
ဟွန်ဝင်,သးဝ,။

အနဲင်းနောင်၊နေနေ -

ဩတ္တပ္ပနောင်၊ (လို၊ကမ်း ဒုစရဲက်သားနောင်၊) “ခွေမဉ်း
မာ၊ထာ၊ကိုင် ဒုစရဲက်ယို မဲ၊ဝင်၊ကဲ့ရဲ၊ သဲ့၊သွမ်၊ခွေ၊ မဲ၊ခွေမဉ်၊ကိုင်၊
မဲ၊ခွေသီးလသိက္ခာ၊ကိုင်၊ မဲ၊ဝင်၊သွမ်၊ခွေ၊ မဲ၊ခွေမော့၊ထာ၊ဒုက္ခ”
စတင်နဲင်းနောင်၊ဖုံးနောင်၊ ဟွန်ငမ်းသ၊ဝ၊နောင်၊သွ။

ဟိရီတွမ်း ဩတ္တပ္ပ (ကုသိုလ်း) တရာ၊ယိုနီပါ၊နောင်၊ မာ၊
ထွာဒါး သုစရဲက်ထာ၊ဗွာ၊ မာ၊ထွာဒါးကုသိုလ်း၊ ထာ၊ကြောင်းစင်
တင် ဟဲ့၊ဗား ‘သုက္ကဓမ္မ-တရာ၊ဗွာကြောင်းစင်’နဲင်းနောင်၊သွ။

တရာဗွာနီပါ၊ ကဗျာ

- * ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ - ဓမ္မနီဗား
 သုက္ကဓမ္မ - ဗုဒ္ဓဟော်ခါ၊
 ထာဟင်-ကုသိုလ်း- စုပိုးမားဒါး
 ကြောင်းကြွင်း - ဟဲ့ဗား ဗွာတရာ၊ ။

- * ဟိရီသုက္က - ဓမ္မတဗား
 ကျင်ညမ်းသောက်သဲက်- ဒုစရဲက်ဆီပါ၊
 မားတင်းလာလာ၊ - လဲ့ညာထိုးချား
 ကိုင်ဝင်သ၊ - အောင်းခြံ သီးလဗွာ ။

- * တရာဩတ္တပ္ပ - သုက္ကတဗား
 ကျင်ညမ်းသောက်သဲက်- ဒုစရဲက်ဆီပါ၊
 မားတင်းလာလာ၊ - လဲ့ညာထိုးချား
 ဟွန်ငမ်းငါး - အောင်းချား သီးလဗွာ ။

- * ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ - ဓမ္မနီဗား
 ပေးတန်ခိုမှု - ယံထူးခွမ်မား
 ဝင်သဟွန်ငမ်း - ယုတ်ညမ်းထာမား
 လဲ့ညာသျှောင် - ထာအောင်း အင်းခူခါ ။

* * * * *

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

တရာဗ္ဗာစင်နီပါ၊ဖုံးနောင်၊ အောင်းတိပေါဗေး လောကယို၊

တရာဗ္ဗာစင်နီပါ၊ ကရို၊နောင်၊ -

၁။ ဟိရီ - (ထာဝင်၊သ၊)

၂။ ဩတ္တပ္ပ - (ထာ၊ငမ်း) နီပါ၊နောင်၊သွ။

“ ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

ကွပ်ပွိုးတရာဗ္ဗာစင် နီပါ၊ဖုံးနောင်၊ ပေါတိခါ၊ဗေး လောကယို
(လို၊ဖုံးယို) နောင်၊မ၊ -

“ ယိုနောင်၊ - မွိုး ”

“ ယိုနောင်၊ - မွိုးဝေးမှုး ”

“ ယိုနောင်၊ - မွိုးဖူးမှုး ”

“ ယိုနောင်၊ - မွိုးဖူးခိုမာ ”

“ ယိုနောင်၊ - ဆရာမာ ”

“ ယိုနောင်၊ - လို၊တန်မာ ”

သူးသေသေခါ၊ အောင်းထင်းသျှာ၊ - နဲင်းနောင်၊သွ။

(ဒုကာ၊ ကမ္မကရဏဝဂ်၊ စရိယသုတ်)

သျှင်၊နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ဟိရီ (ထာဝင်၊သ၊) ဩတ္တပ္ပ (ထာ၊ငမ်း) တရာဗ္ဗာယို
နီပါ၊နောင်၊ ကွပ်ပွိုးပေါတိဗေး (လို၊) လောကတင် ဟဲ့ဟဲ့ “ လောက
ပါလ ” တရာ၊နောင်၊သွ။

တရာယိုနီပါ၊ မဉ်းတပွေတီခါဖေးတမ်း (လို)လောကယို
နောင် (နီလိုသီးယို ထာ၊ငမ်း၊ ထာဝင်၊သ၊ ယိုနီမျို၊ မဉ်းအဲဉ်ထမ်း
နောင်) မွိုနီပီထိုစွဉ်း တိရစ္ဆာန်း။

မွိုနီပီခဲင်းမဲ့င်နဲတင် -

ထွီးထွေး ဖိုးပနား ချင်းကားတင် တိရစ္ဆာန်းဖုံးနင် “ယို
နောင်၊မွိုး၊ ယိုနောင်၊ မွိုးဝေးမှုး၊ မွိုးဖူးမှုး” စတင်နဲင်နင်းနင်၊
သေနားတောင်း၊ ရှေ့တပ်၊အဟးမဲ့င်၊တဲ့ တပ်၊ဒျား၊ ရှေ့စပ်၊
အဟးမဲ့င်၊တဲ့ စပ်၊ဒျား၊ ယိုနောင်၊ မွိုး မသေယူး၊ ယိုနောင်၊ဖူးမှုး
ဝေးမှုး မသေငါ၊ တေားလမ်းတမွိုတမာလယံးကွို၊နောင်၊သွ။

နီလိုသီးယိုတဲ့ “ဟိရီ-ထာဝင်၊သ၊”တွမ်း “ဩတ္တပ္ပ-ထာ၊
ငမ်း” တရာယိုနီပါ၊ မဉ်းတပွေတီခါဖေးတမ်း၊ ထာဝင်၊သ၊တွမ်း
ထာ၊ငမ်း မဉ်းတအဲဉ်ထောင်း နမ်းလောင်းနောင်၊ ယိုနောင်၊ မွိုး
မသေယူး၊ ယိုနင်၊ ဖူးမှုး၊ ဝေးမှုး မစဉ်းစာ၊ ပဲစ်မားတမွိုတမာစွဉ်း
ခဲင်းတိရစ္ဆာန်းဖုံးနောင်၊သွ။

ကွပ်နောင်၊မ၊ နီဗွေးဘုရာရို၊ “ပွိုးတရာယိုနီမျို၊ အောင်း
ပွေတီခါဖေး လိုလောကယိုနောင်၊မ၊ ယိုနောင်၊မွိုး၊ ယိုနောင်၊
မွိုးဝေးမှုး၊ ဖူးမှုး၊ ယိုနောင်၊ မွိုးဖူးခိုမာ၊ ယိုနောင်၊ ဆရာမာ၊
ယိုနောင်၊ လိုတန်မာ သူးသေသေခါ၊ အောင်းထင်းသျာ၊”နဲင်း
နောင်၊သွ။

လောကပါလတရာ၊နိပါ၊ ကဗျာ

- * ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ - ဓမ္မနီဗာဒ်
 ဝင်္ဂသထာဇနိယံ - လိုခမ်းတိခါ၊
 ကွပ်ပွိုးထိန်ခါ၊ - ကင်ညာထာမာဒ်
 မွိုးသေယူဒ် - ဝေးမူဒ် ဖူးသေပါ ။

- * ဟိရီဩတ္တပ္ပ - ဓမ္မနီဗာဒ်
 ဝင်္ဂသထာဇနိယံ - လိုခမ်းနောင်ရာ၊
 အဉ်ထဝ်းမဉ်းကင် - မွိုးရင်လွဉ်မာဒ်
 တိရစ္ဆာန်ဒ် - ရှိုင်းထန်ဒ် နဲင်းနောင်ထွာ ။

- * ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ - ဓမ္မနီဗာဒ်
 ဝင်္ဂသထာဇနိယံ - ဒင်းနမ်းခွါမ်မာ၊
 ပဲစ်ကင်ရောင်းဖျင် - ကြောင်းစင်ဟောင်ငါး
 မျတ်ကုသိုလ်ဒ် - စုပိုး ထင်းငါငါ ။

- * ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ - ဓမ္မနီဗာဒ်
 ဝင်္ဂသထာဇနိယံ - ကင်နမ်းနောင်ရာ၊
 မဉ်းကွပ်တိုးတား - ခိုးလျားအာငါး
 အကုသိုလ်ဒ် - လုပိုး လဲဉ်းချာချာ ။

* * * * *

ကမဉ်းဒါး “ဇာဏုသောဏီ” ပုဏ္ဏားတဖြာနောင်၊ အရီ
နီဗွေးဘုရားရဲင်းယို -

“ဗွေးဂေါတမဗွေးသြ -

လောကကိုယို ကအောင်းဒါး သတ္တဝါး ယင်ဟန်းဖုံးနောင်၊
ခန္ဓာကွဲင်လီ၊ ကတိန်းသီသူ၊ လင်ထဲဗား ငါးရဲင်၊ ကွပ်ပွိုးထမဲ့င်၊
ဗွေးသြ”

“ပုဏ္ဏားဟွေး -

အမျိုးကအောင်းလိုးမားနောင်၊ - မားတောင်း ၊

အမျိုးတလိုးမားတောင်းနောင်၊ - မား၊ ကွပ်ပွိုးနောင်မ၊
လင်ထဲဗား ငါးရဲင်”

“ဗွေးဂေါတမဗွေးသြ -

လောကကိုယို ကအောင်းဒါး သတ္တဝါးဖုံး ယင်ဟန်းနောင်၊
ခန္ဓာကွဲင်လီ ကတိန်းသီသူ၊ တွိုးထင်းဗား လူခမ်း၊ ကွပ်ပွိုးထမဲ့င်၊
ဗွေးသြ”

“ပုဏ္ဏားဟွေး -

အမျိုးကအောင်းလိုးမားနောင်၊ - မား၊

အမျိုးတလိုးမားတောင်းနောင်၊ - မားတောင်း၊ ကွပ်ပွိုး
နောင်မ၊ တွိုးထင်းဗားလူခမ်း” ဗွေးဘုရား ဟော်ကျာနယ်ရဲင်း
နောင်သွဂ္ဂ။

(ဒုက ၊ အဓိကရဏဝဂ် - ၁၇)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

အမျိုးကအင်းလိုမာ၊ ကရိုးနောင် - ထာ၊ဟောင် (ကာယ သုစရက်သွံပါ၊၊ ဝစီသုစရက်လစ်ပါ၊၊ မနောသုစရက်သွံပါ၊) သုစရက် အပါ၊တဆီယိုသွ။

အမျိုးတလိုမာ၊တောင်း ကရိုးနောင် - ထာ၊ကိုင် (ကာယ ဒုစရက်သွံပါ၊၊ ဝစီဒုစရက်လစ်ပါ၊၊ မနောဒုစရက်သွံပါ၊) ဒုစရက် အပါ၊တဆီယိုသွ။

လိုယင်ဟန်းနောင် -

ကာယသုစရက်နောင်၊ မာ၊တောင်း၊ မာ၊ဒျာ၊ ကာယဒုစရက်၊ ဝစီသုစရက်နောင်၊ မာ၊တောင်း၊ မာ၊ဒျာ၊ ဝစီဒုစရက်၊ မနောသုစရက်နောင်၊ မာ၊တောင်း၊ မာ၊ဒျာ၊ မနောဒုစရက်။ သုစရက်နောင်၊ မာ၊တောင်း၊ ကွပ်ပွိုးမာ၊ဒျာ၊ ဒုစရက်နောင်၊မ၊ လင်၊ထဲဟးငါးရှင်၊ နောင်၊သွ။

လိုယင်ဟန်းနောင် -

မာ၊ဒျာ၊ ကာယသုစရက်၊ မာ၊တောင်း ကာယဒုစရက်၊

မာ၊ဒျာ၊ ဝစီသုစရက်၊ မာ၊တောင်း ဝစီဒုစရက်၊

မာ၊ဒျာ၊ မနောသုစရက်၊ မာ၊တောင်း မနောဒုစရက်။

ကွပ်ပွိုးမာ၊ဒျာ၊ သုစရက်၊ မာ၊တောင်း ဒုစရက်နောင်၊မ၊ တွိုးထင်း ဟး လူ၊ခမ်းနောင်၊သွ။

ထင်းလူခမ်း - ထဲငါးရဲင်၊ ပွိုးထမဲ့င်၊ ကဗျာ

- * ဇာဏုသ်ပုဏ္ဏာ၊ - ရီခါ၊ပျဿနား
 သီမားလွေ့ဒါး - သတ္တဝါးအာဖြာ၊
 ယင်ဟန်းနောင်တဲ - လင်ထဲဆာဟား
 ငါးရဲင်ခမ်း - ကညမ်း ပွိုးမဲ့င်ထွာ ။

- * ဘုရာဗွေရင်၊ - ဖြေးသျှင်ချာဟား
 သီမားလွေ့ဒါး - သတ္တဝါးအာဖြာ၊
 ဒုစရဲက်ပါဆီ - နောင်အီမားမား
 ငါးရဲင်ခမ်း - ကညမ်း ပွိုးနောင်ထွာ ။

- * ဇာဏုသ်ပုဏ္ဏာ၊ - ရီခါဖျင်ဟား
 သီမားလွေ့ဒါး - သတ္တဝါးအာဖြာ၊
 ယင်ဟန်းနောင်အီ - ထင်းကီအံ့သား
 လူအခမ်း - မညမ်း ပွိုးမဲ့င်ထွာ ။

- * ဘုရာဗွေရင်၊ - ဖြေးသျှင်ချာဟား
 သီမားလွေ့ဒါး - သတ္တဝါးအာဖြာ၊
 သုစရဲက်ပါဆီ - နောင်အီမားဒျား
 ထင်းလူခမ်း - မညမ်း ပွိုးနောင်ထွာ ။

* * * * *

“အာနန္ဒာပေတေ -

‘ကာယဒုစရက်၊ ဝစီဒုစရက်၊ မနောဒုစရက်ယို တဟောဝ်
မာ၊တောင်းလာ၊လာ၊’ ခွေဟော်၊ခါ၊နဲင်းနောင်၊သွ။”

“ဗွေဒုရ၊ဗွေဒု -

တဟောဝ်မာ၊တောင်းလာ၊လာ၊ ကာယဒုစရက်၊ ဝစီဒုစရက်၊
မနောဒုစရက်ယို မဉ်းမာ၊နောင်၊ အီးလ၊ဗာ၊ အပဲစ်ကားမုင်၊မျို၊
ဗွေဒု”

“အာနန္ဒာပေတေ -

တဟောဝ်မာ၊တောင်းလာ၊လာ၊ ကာယဒုစရက်၊ ဝစီဒုစရက်၊
မနောဒုစရက်ယို မဉ်းမာ၊နောင်၊ -

၁။ အနမ်းတွမ်းအနမ်းတွဲ အဗွေစွတ်စွယ်၊ချာ ၊

၂။ ပညားသိုသီး မဉ်းသေမဉ်းထီးနောင်၊ ကဲ့၊ရဲ၊သဲ့၊သွမ်၊လွ၊

၃။ မဉ်းကိုင်ဖုံးဖင်း ကျားစွစ်၊စစ်၊ ၊

၄။ သီလိန်းလွမ်း၊ဗာ၊ထာ၊ ၊

၅။ သီထွ။ လင်၊ထဲဗာ၊ငါးရဲင်၊ ၊

အီးလ၊ဗာ၊အပဲစ် ယိုငတ်၊မျို၊နောင်၊သွ။။

“အာနန္ဒာပေတေ -

ကာယသုစရက်၊ ဝစီသုစရက်၊ မနောသုစရက်ယို ဟောဝ်
မာ၊ ခွေဟော်၊ခါ၊နဲင်းနောင်၊သွ။”

“ဗွေဘုရာဗွေဩ -

ကဟောင်းမာ, ကာယသုစရဲက်၊ ဝစီသုစရဲက်၊ မနောသုစ
ရဲက်ယို မဉ်းမာ,နောင်, အီးလ,အကျို, ကားမဲ့င်,မျိုးဗွေဩ”

“အာနန္ဒာပွေး -

ကဟောင်းမာ, ကာယသုစရဲက်၊ ဝစီသုစရဲက်၊ မနောသုစ
ရဲက်ယို မဉ်းမာ,နောင်, -

၁။ အနမ်းတွမ်းအနမ်းတဲ့ စွတ်စွယ်,ချာတောင်း ၊

၂။ ပညားသိုသီး မဉ်းသေမဉ်းထီးနောင်, အံးဖြားလွ ၊

၃။ မဉ်းအီးလွီးဟွမ် ခိုးဒွမ်စွမ်,စစ်, ၊

၄။ သီလိန်းလွမ်း,ဟားတောင်းထာ, ၊

၅။ သီထွဲ,တိုးထင်းဟား လူ,ခမ်း ၊

အီးလ,ဟားအကျို, ယိုငတ်,မျိုးနောင်,သွ။

(ဒုက ၊ အဓိကရဏဝဂ် - ၁၈)

သျှင်,နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ပါဏာတိပါတာ - မာ,သီဝင်းသက် စတင်ဒုစရဲက်ထာ,မာ,
အပါ,တဆီနောင်, ထွာထာ,မာ,ကဲ့င်, ထွာမာ,မားလွဉ်းလွဉ်း, ကမာ,
ထာ,မာ,ကဲ့င်, ကထာ,ထာ,မာ,မား ယမျိုးမျိုးနောင်, ဝင်းလင်
တသေထွေ,လွဉ်း,တောင်းတဲ့ အောင်း။

ကွယ်၍တော့၊ အဗ္ဗေဒနိမိတ်နောင်၊ အောင်သေချာ “ခွေယို
လိုဟောင်တောင်း၊ လိုခွဉ်းဆွေတန်” စတင်နိုင်းနောင်နောင်၊
အနမ်းတွမ်းအနမ်းတဲ့ အဗ္ဗေဒကဲ့ရဲ့ချာ၊ ထီးဖွီချာ၊ ကီးညှိုးချာတမ်း
နိုင်းနောင်သွ။

ပုဂ္ဂိုလ်း ပညားအောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်း ထာသူးသေအောင်းဖုံးနပ်၊
အဗ္ဗေဒနိမိတ်တဲ့ မာတောင်း ထာမာကဲ့င်၊ မာတောင်းဒုစရက်၊
ပေါးထီး၊ ပေါးသေ ဝင်မာဒုစရက်တဲ့ ကျိုက်တောင်း၊ ထီးဖွီသွမ်း
သဲ့ ကဲ့ရဲ့ထင်းဖွီဒါးနောင်သွ။

နီလိုသီး မဉ်တကိုင်ဗားနပ်တဲ့ အင်းထာမာမား မာထွာ၊
အောင်းထာဒေါမား မာထွာ၊ အောင်းထာကျမ်းမား မာထွာ၊
ပေါးမာထာမာကဲ့င် ကာယဒုစရက်တဲ့နောင်၊ ပေါးဒေါ ထာဒေါ
ကဲ့င် ဝစီဒုစရက်တဲ့နောင်၊ ပေါးကျမ်းထာကျမ်းကဲ့င် မနောဒုစရက်
တဲ့နောင်၊ မဉ်တကိုင်ဗား၊ အမဉ်းမားတန်မွေတဲ့ မဉ်တကိုင် ဖုံးဖင်း၊
ကျော့စွမ်းစစ်နေးစွဉ်းနောင်သွ။

လိုမြိုက်သောက်သဲက် ဒုစရက်သားဖုံးနောင် -
ကတိန်းအီးသီသူတဲ့ ယူးလတောင်း ဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃား၊
ဒါန သီးလ ဘားဝနာတဲ့ တမာဗားတောင်းတိုင် အီးယူးချာ၊
ဒါန သီးလ ဘားဝနာတဲ့ ယူးလချာခရာ အိုင်ထောင်း၊ သတို့
လွေတောင်း ဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃား၊ သတပါးလွေတောင်း
ထာဟောင် ထမဲ့င်မဲ့င်၊ ထီးတောဒျား ငါးရဲ့င်ဖွိုင်း၊ ငါးရဲ့င်မေး၊

သီတဗေး ကုသိုလ်းပစ်၊ သီခွေကရစ်၊ ဘဝသွမ်း၊ သီလိန်းလွမ်း၊
ဟးထာ၊ နဲင်းနောင်သွ။

ဒုစရဲက်ဟွန်ကျိုက် လို၊မိုက်သီးဖုံးနောင် -

ခန္ဓာကုင်လီ ကတိန်းသီထွါခါ ပါလွေ့ဒျား အကုသိုလ်း
ချင်း၊ ထမ်းလွေ့ဒျား ဒုစရဲက်ခြောင်း၊ ထာရောင်းကုသိုလ်း၊ စလိုး
ကော့မား၊ မာဒါဒွါမ်နဲင်းမိုင်မိုင်၊ လင်ထဲဟးစွဉ်း ငါးရဲင်နောင်သွ။

ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ - မာသီတင်းဝင်သက် စတင်
သုစရဲက်ထာမာ၊ အပါတဆီနောင်၊ ထွာထာမာဟောင်၊ ထွာ
ထာမာမွေးလွဉ်းလွဉ်း၊ ကမာထာမာဟောင်၊ ကမာထာမာ
မွေး ယမျိုမျိုနင်၊ ဝင်လင်တသေထွေလွဉ်တောင်းတဲ့ အဝ်း။

ကွယ်းတွေ့ အဗွေ့နမ်းနောင်၊ အောင်းသေချာ “ခွေယို
လိုဟောင်၊ လိုယံတန်” စတင်နဲင်းနောင်၊ အနမ်းတွမ်းအနမ်းတဲ့
အဗွေ့အံ့ဖြားချာ၊ ကီးညှိုးချာ၊ ထီးဖွီချာတောင်း နဲင်းနောင်သွ။

ပုဂ္ဂိုလ်း ပညားအောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်း ထာသူးသေအောင်းဖုံးနင်၊
အဗွေ့နမ်းတဲ့ မာဒျား ထာမာဟောင်၊ မာဒျားသုစရဲက်၊ ပေါးထီး၊
ပေါးသေ ဝင်မာသုစရဲက်တဲ့ ကျိုက်ငါး၊ အံ့ဖြားလွနဲင်းနောင်သွ။

နီလိုသီး မဉ်ကအွီးဟးနောင်တဲ့ အောင်းထာမာ၊ မာထွာ၊
အောင်းထာဒေါ၊ မာထွာ၊ အောင်းထာကျမ်း မာထွာ၊ ပေါးမာ၊
ထာမာဟောင် ကာယသုစရဲက်တဲ့နောင်၊ ပေါးဒေါ၊ ထာဒေါ၊

ဟောဝံ ဝစီသုစရဲက်တဲနဝံ၊ ပေါးကျမ်း ထာ၊ကျမ်းဟဝံ မနောသုစ
ရဲက်တဲနောဝံ၊ မဉ်းအိဉ်းဟး၊ အမဉ်းဟောဝံမွေးမင်းတဲ နောဝံထင်၊
ခိုးဒွမ် မဉ်းဟွမ်ဖွမ်ဖဲစ်၊ ကျေားစွမ်စဲစ်စွဉ်း ပွဉ်းပွဉ်းနောဝံသွ။

သူးတေားကောဝံစဲစ်၊ သုစရဲက်သားဖုံးနောဝံ -
ကတိန်းအိဉ်းသီသူတဲ ယူးလ၊ဒျား ဘုရာ၊ တရာ၊ သံးဃား၊ ဒါးနု
သီးလ ဘားဝနားတဲ မာ၊သေ၊ခါ၊ဟးအာတင် ယူးလ၊ချာဒျား ဒါးနု
သီးလ ဘားဝနားကုသိုလ်း၊ သ၊တို့လွေ့ဒျား ဘုရာ၊ တရာ၊
သံဃား၊ သ၊ပါးလွေ့ဒျား ထာ၊ဟောဝံသူ၊ ထီးထင်လူ၊ အိဉ်းခမ်း
ကီ၊ သီလိန်းလွမ်၊ဟးတောင်းထာ၊ နောဝံသွ။

သုစရဲက်ကျွက်ထူး သူးတေားကောဝံသီးဖုံးနောဝံ -
ခန္ဓာကိုင်လီ ကတိန်းသီထွါ ပါလွေ့ဒျား ကုသိုလ်းကံး၊ ထမ်းလွေ့
ဒျား ထာ၊ဟောဝံဒြီ၊ တို့ကီဖျော်သမ်း လူ၊အခမ်းနောဝံသွ။

**ဒုစရဲက် - သုစရဲက် အကျို,ငတ်,ပါ,
ကဗျာ**

- * ဒုစရဲက်ဆီပါ, - မဉ်းမားလွဉ်းမား
ထီးဖွီချာနမ်း - သွမ်,သမ်းအများ,
မဉ်းကဲ့င်ယိန်းသွမ်, - လိန်းလွမ်,သီဟး
ငါးရဲင်,ခမ်း - ထဲသမ်း တွိုးလင်,ချာ ။
- * ဒုစရဲက်ဆီပါ, - မဉ်းမားလွဉ်းမား
အပဲစ်ငတ်,ဟး - သေးချာ; ထွူထာ,
လးဟးကင်,တောင်း - ဗွေးစောင်းဟော်,ချာ;
ဆဲင်,ကျော့မား - မော့ဟး ဒုက္ခအာ ။
- * သဲင်,မို့လို,ခမ်း - မျို,ညမ်းထာ,မား
သယ်,ခံးနာ,ယွန်း - မားမွန်းလာ,လာ,
ငါးရဲင်,အခမ်း - ထဲသမ်းသွမ်,ငါး
ဆဲင်,ကျော့မား - မော့ဟး ဒုက္ခအာ ။
- * သုစရဲက်ဆီပါ, - မဉ်းမားဟောင်ဒါး
ထီးယံချာနမ်း - အုပ်,သမ်းအများ,
လွီးဟွမ်မဉ်းအွီး - ယုံဗွီးသီဟး
လူ,ဟောင်ခမ်း - ဖျော်သမ်း တွိုးကီချာ ။

- * သုစရဲက်ဆီပါး - မဉ္ဇိမာ၊ဟောင်းဒါး
 ကျို၊မျတ်ငတ်၊ဟး - သေးချားထွူထာ၊
 လ၊ဟးကင်၊တောင်း- ဗွေးစောင်းဟော်၊ချား
 ဆိုင်၊ရော့၊ငါး - မော့၊ဟး သုခအာ ။
- * သင်၊ဟးလို၊ခမ်း - ကျို၊သမ်းဟောင်းဒါး
 ကုသိုလ်းနာ၊နမ်း - မာ၊ခန်းကျို၊စာ၊
 လူ၊ဟောင်းအခမ်း - ဖျော်သမ်းယံ၊ငါး
 ဆိုင်၊ရော့၊ငါး - မော့၊ဟး သုခအာ ။

* * * * *

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

လို၊ယုတ်သီး အခေးခံး သဘော်၊နောင်၊ ထမိုင်၊၊ ရဟန်း၊
 သီးဖုံးဟွေး - လို၊ယုတ်နောင်၊ ဝင်၊ကမာ၊ဖေးဖို ကော၊ဇူယို တသေ
 ချာတောင်း၊ ဝင်၊ကမာ၊ဖေးဖို ကော၊ဇူယို စင်းစွဲထင်းသျှာ၊ ဝင်၊အမျှာ၊
 ငါ သေဒေါ့၊နယ်ချာတောင်း။

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

“ဝင်၊ကမာ၊ဖေး ကော၊ဇူယို တသေချာတောင်း၊ ဝင်၊ကမာ၊
 ဖေးဖို ကော၊ဇူယို စင်းစွဲထင်းသျှာ၊ ဝင်၊အမျှာ၊ငါ သေဒေါ့၊နယ်ချာ
 တောင်း” စားယိုနောင်၊ လို၊ယုတ်သီးဖုံး အံးဖြားလွှတော့ချား။

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

‘ဝင်ကမာဖေး ကေဇူယို တသေချာတောင်း၊ ဝင်ကမာဖေး ကေဇူယို စင်းစွဲထင်းညှာ၊ ဝင်အများငါ သေဒေါနယ်ချာတောင်း’ ကရိုဒါး ကားကအောင်းယိုနောင်၊ လိုယုတ်သီး အခေးခံးသဘော်သွ။

“အာနန္ဒာဟွေး -

သူတော့ကောင်နောင်တဲ ဝင်ကမာဖေးဖို ကေဇူယို သေချာဒျား၊ ဝင်ကမာဖေးဖို ကေဇူယို စင်းစွဲထင်းညှာ၊ ဝင်အများငါ သေဒေါနယ်ချာဒျား”

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

‘ဝင်ကမာဖေးဖို ကေဇူယို သေချာဒျား၊ ဝင်ကမာဖေးဖို ကေဇူယို စင်းစွဲထင်းညှာ၊ ဝင်အများငါ သေဒေါနယ်ချာဒျား’ စားယိုနောင်၊ သူတော့ကောင်သီးဖုံး အံးဖြားလွငါး”

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

‘ဝင်ကမာဖေးဖို ကေဇူယို သေချာဒျား၊ ဝင်ကမာဖေးဖို ကေဇူယို စင်းစွဲထင်းညှာ၊ ဝင်အများငါ သေဒေါနယ်ချာဒျား’ ကရိုဒါး ကားကအောင်းယိုနင်၊ သူတော့ကောင်သီး အခေးခံးသဘော်သွ။”

(ဒုက၊ သမဓိတ္တဝင် ၊ ပုဒ်မဲ့င် - ၃၃)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ဖေးကထွာလ၊ လိုတဖြာတင် မွိုးဖါ လွှဲခွမ်းလွှဲပို တယ်းစွဉ်း အွိုးပေးခါကာ၊ မာဖေးပို အကျိုးနောင်၊ တယ်းစွဉ်း အွိုးကအောင်၊ သန္ဓေခါကာ၊ မွိုးဖါ မဉ်းတမာဖေးတောင်း အကျိုးနောင်၊ ထွာလတောင်းလို၊ ကုင်တခြုံ သီတရတ်ထိုဟး။

တပဲ့တဖြာ၊ ဖေးကဒါး၊ ဖေးကလိန်းမား၊ ဖေးကချမ်းသာ၊ တင် ဆရာသီး ကသွဉ်သင်၊ ကဖျင်ကဆုံမနောင်၊ ညလာညနင်း၊ ဆရာသီး မဉ်းတသွဉ်တသင် တဖျင် တဆုံမတောင်းနောင်၊ ထွာလတောင်း လိုဒါးတဖြာ၊ ထွာမွေးတောင်း လိုချမ်းသာတဖြာ။

မွိုးဖါသီး ကမာဖေး ပိုပေးဖုံအကျိုးနင်၊ ဟဲ့ “မွိုးဖါကောဇူ”၊ ဆရာသီး ကမာဖေး တပဲ့ပေးဖုံ အကျိုးနောင်၊ ဟဲ့ “ဆရာကောဇူ”။

သွပေးတဖြာ၊ တွမ်းတဖြာ၊ ကမာဖေးလိုဝင် အကျိုးနင်၊ ဟဲ့ “သွပေး ကောဇူ” စတင်စားနောင်၊ အင်းအာတန်သွ။

“ ကောဇူ ” ကရိုးနောင် -

ကမာဖေး အကျိုးယို ထွာသေအထူးတင် ဟဲ့ဟး “ကောဇူ” နှိုင်းနောင်သွ။

ဝင်မာဖေး နီအကျိုကော့တင် နီတဲ့ အောင်းလိုသေချာ
ဝင်ကော့၊ ထာတသေချာတောင်း ဝင်ကော့နောင်၊ ထွာလို၊
ယုတ် အခေးခံသဘော်တန်သွ။

“ဝွေဗွေယိုနောင်၊ သွဉ်ဖေးဖို ခွေပညား၊ ထွာခွေဆရာ
မွေ့ယို၊ ဝွေနောင်နောင်၊ ထောက်ပမ်း မ၊စ၊ဟးဖိုခွေ၊ ထွာခွေ
ကော့ဗွေမွေ့နောင်” စတင်နိုင်းနောင်၊ စဲင်းစဲထင်းသျှာ၊ ဝင်အမျှာ
ငါ ပေါသေဒေါ့နယ်ချာတောင်းနောင်တဲ့ ထွာလိုယုတ် အခေးခံ
သဘော်နေနေသွ။

“သေချာတောင်း ဝင်ကော့နောင်၊ ထွာကဲထမဲ့၊ သေချာ
ဝင်ကော့နောင်၊ ဖေးချာဟး၊ လျှးချာဟး လို့အာငါး၊ သေချာ
တောင်း ဝင်ကော့နောင်မ၊ လွစ်လို့၊ နောင်စားမ၊ ယံ” ကရိုး
နိုင်းနောင်တဲ့နောင်။

ဝင်မာဖေးဖိုသွ။ အကျိုကော့တဲ စွေ့တောင်းဝင်၊ ဒေါ့
ရီတောင်းဝင်၊ အွဉ်းဖြိုချာအနမ်း၊ အွဉ်းမွေးထိုချာအနမ်း၊ ဝင်
ထောက်ဖို၊ ဝင်မ၊စ၊နောင်၊ ငမ်းထိုတော့ချာ၊ ဝင်သေတင် ‘ဖေး
လယ်ကျွဲနိုင်းနောင်၊ မာဖေးလယ်ကျွဲ၊ နိုင်းနောင်နောင်၊ ယိုခါ
ခွေတဲ့ ဖေးနိုင်းအောင်းဒါးချာ၊ မာဖေးနိုင်းအောင်းထွာချာ၊ အံး
ဖြားခရာ၊ တလိုတောင်း၊ အံးဖြားတောင်းနောင်၊ မွေးထင်းသနယ်”
ကရိုးနိုင်းနောင်တဲ့နောင်၊ ထွာလိုယုတ်အခေးခံ သဘော်နေနေသွ။

ဝင်၊မာ၊ဖေးသွ။ အကျို၊ကော၊ဇူ၊တဲ့ မဉ်းတသေချာတောင်း
ဝင်၊ကော၊ဇူ၊နောင်၊ ကဲဉ်းအာအာ တတို၊တက်တောင်း၊ ကွပ်တစွိုး
စွိုးပေးတွေ့၊ အမဉ်းတို၊တက်ခန်းစိန်းစွော့တဲ့ သက်တဆွာ၊တောင်း
အသက်မဉ်းဆွာ၊စိန်းစွော့တဲ့ အဘွဲးကံး တတန်တောင်း၊ အထွာ
ဒါးနဲဉ်းနောင်၊သွ။

ကွပ်ပွိုးနောင်၊မ၊ ဝင်၊ကမာ၊ဖေးဖို နီအကျို၊ကော၊ဇူ၊နောင်၊
ဟောင်အွဉ်းဖေင်၊တောင်း၊ အောင်းလို၊သေချာ၊ မဉ်းတသေချာ
တောင်း၊ ကော၊ဇူ၊နောင်၊ ထွာ “အသပျုရိသ-လို၊ယုတ်”နောင်၊
သွ။

“ကော၊ဇူ”ကရို၊နောင်၊ အာမ၊အောင်းလို၊သေချာနဲဉ်းနောင်၊
မွေးတောင်း၊ ဖေးအံးဖို ဒေဉ်ပေးတဝန်း၊ ဟန်းပေးတစောငါတဲ့ယင်း
ဟော်၊ဖေးဖိုတရာ၊ ဆုံ၊မ၊ခါ၊ဖေးဖိုတလဲင်းပေးတဲ့ယင်း သွဉ်ဖေး
ပညာ၊ -ဒါးလ၊လိတ် တဖြိုးပေးငါတဲ့ယောင်း စတင်စားနောင်၊ဖုံး
နောင်၊ ကော၊ဇူ၊လွဉ်းလွဉ်း၊ အောင်းလို၊သေချာ၊ အောင်းလို၊ဖြော်
ချာ ကော၊ဇူ၊နောင်၊သွ။

လိုယုတ်သီး အခေးခံးသဘော်၊ ကဗျာ

- * ကော့ဇုင်ထွိုက် - လိုမ္ဗိုက်မယူး
မဒေါ့ထေဝေါင်း - သေတောင်းကော့ဇု
နဲင်းနောင်ယံဒါး - အံးဖြးခွမ်ထူး
မ္ဗိုက်ထုံစံး - ခေးခံး သဘော်သွၤ ။
- * ကော့ဇုင်ထွိုက် - လိုမ္ဗိုက်မယူး
မဒေါ့ထေဝေါင်း - သေတောင်းကော့ဇု
အဲဉ်ထဝ်းတိုတက် - စိုးသက်မရူး
မဉ်းတိုတက် - ဒွေါင်းသက် ဘုံမထူး ။
- * အာမကော့ဇု - အထူးတဟး
နဲင်းနံရိုးတောင်း - ပွေးစောင်းဘုရာ
ဒဲဉ်ပေးတဝ်း - အိုဟန်းတတား
ဖေးအံးဟး - ရိုးချး ကော့ဇုအာ ။
- * တိုတက်ယံခြွဲ - ယံသေယံဒါး
ဆုံမဟော်ဖေး - တန်ပေးတရာ
လိန်းမားယံထွာ - သွဉ်ပါပညား
စနောင်စား - တဲဝါး ကော့ဇုအာ ။

* * * * *

ဝင်၊မာ၊ဖေး နီအကျို၊ကေ၊ဇ္ဇ၊တင် နီတဲသေချာ ဝင်၊ကေ၊ဇ္ဇ၊
ထာ၊ကသေချာဝင်၊ကေ၊ဇ္ဇ၊ (သ၊ရင်၊ဗွာ) နောင်၊ ထွာသူးတေား
ကောင်၊သီး အခေးခံးနောင်၊သွ။

“ဝွေ၊ဗွေ၊ယိုနောင်၊ သွဉ်ဖေးဖို ခွေပညား၊ ထွာခွေဆရားမွော
ယို၊ ဝွေ၊နောင်၊နောင်၊ ထောက်ပမ်းမ၊စ၊ဖိုခွေ၊ ထွာခွေကေ၊ဇ္ဇ၊ဗွေ
မွောနောင်” စတင်နဲင်းနောင်၊ စင်းစွဲထင်းသျှာ၊ ဝင်၊အမျှာ၊ငါ သေ
ဒေါ၊ချာနဲင်းနောင်၊ ကသေဒေါ၊ချာ (သ၊ရင်၊ဗွာ) နောင်၊ ထွာ
သူးတေားကောင်၊သီး အခေးခံး သဘော်၊နေနေသွ။

“သေချာဝင်၊ကေ၊ဇ္ဇ၊နောင်၊ ထွာ ‘ကတညုတာ’ မင်္ဂလာ၊
အောင်းလို၊သေချာငါး ဝင်၊ကေ၊ဇ္ဇ၊၊ ဗွေ၊ဘုရာ၊ တပဲ့၊တန် စူထွေ
ရံး ဗွေ၊ရဟန္တာ၊ သျှင်းသာရိပုတ္တရားနဝ်၊ နားဟးရီးရီး ဗွေ၊အဿဇိ
တရာ၊တစိ၊ပေးတင် မိုင်၊ခါတဲယဝ်း အွဉ်းဖေင်၊တဝ်း ဗွေ၊အဿဇိ
ကေ၊ဇ္ဇ၊၊ ပါ၊ပုဏ္ဏာ၊ဖြားတဖြာ၊ လောင်၊ဖိုသွမ်၊ပေး တစောတဲ အွဉ်း
ဖေင်၊တဝ်း ပုဏ္ဏာ၊ဖြားကေ၊ဇ္ဇ၊၊ ပုဂ္ဂိုလ်းသေ ပုဂ္ဂိုလ်းဒါ၊ သျှင်းသာ
ရိပုတ္တရားနောင်၊ ဝင်၊လိန်၊ထွာသွ။ ရဟန္တာ၊တန်မဉ်းတဲ ဝင်၊အဝ်း
သေချာ ဝင်၊ကေ၊ဇ္ဇ၊၊ နီထင်းဟ ယိန်းအဝ်းလို၊သေ ဝင်၊ကေ၊ဇ္ဇ၊၊
ယိန်းအောင်းလို၊ဖြော်ချာ ဝင်၊ကေ၊ဇ္ဇ၊သနယံဟေး” စတင်နဲင်းနဝ်၊
ကအုပ်၊ကအံးဖြာ၊ သေချာဝင်၊ကေ၊ဇ္ဇ၊ခရာ၊ နဲင်းနဝ်၊နဝ်၊တဲ ထွာ
သူးတေားကောင်၊သီး အခေးခံးသဘော်၊နေနေသွ။

ဝင်ကမာဖေး အကျိုကေးဖုံယို မဉ်းသေချာ၊ မဉ်းဖြော်
ချာနောင်၊ ကဲဉ်းအာအာ တိုတက်၊ သက်ထိုစိုးဆွာ၊ ဝင်အမျာ၊
အံးဖြား၊ မေတ္တားတဲ့တန်၊ ဝင်ဟဲ့ဖန် “သပ္ပရိသ-သူးတေား
ကောင်” နဲဉ်းနောင်သွ။

“အသပ္ပရိသ-လိုယုတ်” နောင် စိုးယိုတဲ့ ဒုက္ခ၊ တွိုးဘဝ
ငါသူတဲ့ အီးဆင်ရယ်။

“သပ္ပရိသ-သူးတေားကောင်” နောင် စိုးယိုတဲ့ သုခ၊ တွိုး
ဘဝငါသူတဲ့ အီးချမ်းသာ၊ ကွပ်နောင်မ၊ အောင်းလိုထွာဒျား
“သပ္ပရိသ-သူးတေားကောင်” နောင်သွ။

သူတောကောင်သီး အခေါ်ခံသဘော၊ ကဗျာ

- * ကေ၊ဇ္ဇတန်ကတ် - လို၊မျတ်သေယူး
 ငေါင်းဒေါ၊ထေဒျား - သေနားကေ၊ဇ္ဇ
 နဲင်းနောင်ယံငါး - အံးဖြားခွမ်ထူး
 ဟောင်ထုံ၊စံး - ခေါ်ခံ သဘော၊သွ။ ။
- * ကေ၊ဇ္ဇတန်ကတ် - လို၊မျတ်သေယူး
 ဒေါ၊ငေါင်းထေဒျား - သေနားကေ၊ဇ္ဇ
 ထွာငေါင်းတို၊တက် - စိုးသက်ကရ။
 စီ၊ပွာ၊ဆက် - ဆွာ၊သက် ဘုံ၊ကထူး ။
- * မျတ်ပညားသျှိ - သားရိပုတ္တရား
 အဿဇိဟော်၊ဖေး - ဆွေ၊ပေးတရာ၊
 ကေ၊ဇ္ဇဖေင်၊တင်း - ခါယောင်းတောင်၊ဒျား
 သွမ်၊တစော - နောင်၊နော ယူ၊သေချာ ။
- * လောကလို၊ဒုံ - ကအုံခိုမှုး
 မဉ်းသေတွမ်မွေး - ဟွမ်ဟွေးကေ၊ဇ္ဇ
 ပေးတန်စွမ်းဖြာ - စီ၊ပွာ၊စုံရ။
 လို၊တသက် - တို၊တက် ထွာအထူး ။

* * * * *

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

“ဝွေသီးဝင်နီယို ဖြော်ချာကေးဇူယိုပေး” ခွေဟော်တင်း
နဲင်းနောင်။

“ဝွေသီးဝင်နီ” ကရိုနောင် - “မိုးတွမ်းဖါ” နောင်သွ။

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

ကထွာအပိုခို အပိုမူးနပ်၊ ထွာအသက်တရားတန်အကိုတင်
အသက်ဆွာ၊ တရားတွေ့၊ ပြင်တဖွဲလောင်းနောင်၊ အွဉ်းဒင်းမိုး
လွှဲချာ၊ ပြင်တဖွဲလောင်းနောင်၊ အွဉ်းဒင်းဖါ လွှဲချာ။

သူးဖေး နံးသာ၊ မွန်းဟွမ်၊ ထုမ်းဖေး၊ စိမ်းဖေး၊ အွဉ်းလူးဖေး
ထီလုမ်း၊ ထီခွ၊ ဒွဲဖြဲဖေးနဲင်းနောင်၊ အမွိုးဖါတဲ့ အံ့ဒင်းဟေးအပို
ပြင်လောင်းနောင်တင် ခွဉ်းတန်ခွဉ်းပေး၊ စွဉ်းဒင်းသေးသေးဟေး
နောင်။

ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

ကေးဇူဖြော်ဆပ် ဝတ်ပတ်သွ။ နဲင်းနောင်ခန်းတဲ့ “မာဖေး
မိုးဖါကေးဇူ၊ ဖြော်ချာ မိုးဖါကေးဇူ” တထွာနွောင်တောင်းဒွါန်း၊
(တရိုနွောင်တောင်းဒွါန်း) နဲင်းနောင်။

ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

ပါ၊မဲ့င်၊ရို၊တောင်း၊ အမျိုးအပါနောင်၊ မာ၊ထွာဖေးနှောင်၊စွဉ်း
ခွန်နမ်း၊ အုပ်ခမ်းစို၊ထီ၊ အုံဟော်ကီ နေးစေ၊စိန်း၊ အခိန်းညသွာ၊
ပါ၊နပ်၊နပ်၊ မာ၊ဖေးခန်း နဲင်းနောင်၊တဲ့ယောင်း၊ တထွာတောင်း
ဒွိုန်း၊ မာ၊ဖေးမျိုးပါကော၊ဇူ၊ တရို၊နှောင်၊တောင်းဒွိုန်း၊ ဖြော်ချာမျိုးပါ
ကော၊ဇူ၊နောင်၊သွ။

ကထွာနဲင်းနောင်၊နောင်၊ ကွပ်ထမဲ့င်၊နဲတင် မျိုးပါသီးနောင်၊
ပိုဖေးကတန်လ၊တွေ့၊ နေးခွမ်၊ဗား၊ ဖေးအံး၊ ဖေးအွ၊ဗား၊ ဒေါ့၊
နယ်သွဉ်နယ်၊ အွဉ်းနယ်ဗား၊ ကွပ်ပွိုး မာ၊ဖေးဗားအာငါး ပိုသီး
အကျို၊ကော၊ဇူ၊နောင်၊သွ။

ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး -

သဒ္ဓါးတရာ၊ တအဲဉ်ထောင်း မျိုးပါဖုံးယို သဒ္ဓါးတရာ၊ ဖေး
နေးကအောင်းလွဉ်။

သီးလတရာ၊ တအဲဉ်ထောင်း မျိုးပါဖုံးယို သီးလဖေးနေး
ကအောင်းလွဉ်။

စားဂတရာ၊ တအဲဉ်ထောင်း တလူးတန်၊တောင်းထာ၊ မျိုး
ပါဖုံးယို စားဂဖေးနေးကအောင်း၊ ဖေးနေးကလူးတန်၊လွဉ်။

ထာ၊သူးသေ (ပညား) တအဲဉ်ထောင်း မွိုးဖါဖုံးယို ထာ၊သူး
သေ (ပညား) ဖေးနေးကအောင်းလွဉ် - နောင်၊ ဒေါ၊ဖေး ခြိုင်းဖေး
ထွဉ်းထူး၊ ထွဉ်းယွမ်း၊ ထွဉ်းမား။

ပါ၊ကထွဉ်းမား နဲဉ်းနပ်၊နပ်၊ ထွာမားဖေး မွိုးဖါကော၊ဇူး၊
ထွာဖြော်ချာ မွိုးဖါကော၊ဇူးနောင်၊သွ။

(ဒုက၊ သမစိတ္တဝဂ် - ၃၄)

သျှင်နယ်စင်းထင်း အဓိပ္ပါယ် -

ဥပမာ - အသက်တန်၊ တရားခေတ်တင် အပိုခိုအပိုမူနပ်၊
အသက်အံ့ဗားစွဉ်း တရားလို့၊ အနင်းတရားဗွေဗွေ ဖါစောင်းနပ်၊
အွဉ်းဒင်းပြင် အပင်စေး၊ မွိုးဗွေးနပ်၊ အွဉ်းဒင်းပြင် အပင်ထွေ။

ခေးလေနီ၊နာ၊ အွဉ်းအံ့ဒင်း၊ အွဉ်းပင်းဒင်း၊ အေးဒင်း၊
ဆီးဒင်း၊ ထီလူးဒင်းဟေ့၊ ပြင်လောင်းနောင်၊ ဖေးအံ့ဖေးအွေ၊
စိမ်းသူးဒင်းဖြူဖေးဟေ့၊ ပြင်လောင်းနောင်၊ ကော၊ဇူးဖြော်ဆပ် ဝတ်
ပတ်ချာခန်းနဲဉ်းနောင်၊တဲ့ယောင်း တထွာတောင်းခွိုန်း မားဖေး
မွိုးဖါကော၊ဇူး၊ တဂျိုးနွောင်၊တောင်းခွိုန်း ဖြော်ချာ မွိုးဖါကော၊ဇူးနောင်၊
သွ။

ယိုကိုနောင်၊ အောင်းလိုသေယူနဲ့ယို -

“အနင်းတရား” ကရိုနောင်၊ လွှဲချာမိုးဖါ နင်းပေါင်၊ အဆွေအအာ၊ လွှဲချာမိုးဖါ နင်းပေါင်၊ ပဉ်တရားသွမ္ပမည်းတဲ့ ကေ၊ဇ္ဇ၊ မည်းတလကေးတောင်းဒွါန်းဟ နီလွှဲချာမိုးဖါ နင်းပေါင်၊ ပေး နီဆီသွံဆီနပ်၊ ယိန်းကေးတောင်း၊ ထွာရာတောင်း။

မိုးဖါနောင်၊ ဖေးလွေတောင်းမုင်၊မုင်၊ အွဉ်းဒင်းဟေးပြင် လောင်း၊ ကေ၊ဇ္ဇ၊ဇြော်ဆပ် ဝတ်ပတ်သွ။ နဲ့နောင်မည်းတဲ့ ကေ၊ဇ္ဇ၊ မည်းတလကေးတောင်းဟ အွဉ်းအုံလမ်းကီ၊ အွဉ်းအုံခေါ်လုံလမ်း၊ အောင်းညာ၊ဒျာ၊ လုံဒုံထင်းဟ ယိန်းတကေးတောင်း၊ ယိန်းထွာ ရာတောင်း။

စိမ်းဖေး၊ ဖြ၊ဖေး၊ အွဉ်းလူးဖေးထီ၊ လို့ဖေး၊ ဖျိုးဖေး မိုးဖါ ဆီးအေး နင်းပေါင်၊ ပဉ်တရားသွမ္ပမည်းတဲ့ တထွာရာတင်းဒွါန်းဟ မိုးဖါယို နီစိမ်းဖေး၊ ဖြ၊ဖေး၊ အွဉ်းလူးဖေးထီ၊ လို့ဖေး၊ ဖျိုးဖေး မိုးဖါဆီးအေး ကားမုင်၊လင်း၊ နီကမာယို ယိန်းထွာရာတောင်း။

လောက လိုအခမ်းယို အရန်းအထိုသွတ်၊ အရားအထို သွတ်၊နောင်၊ ခွန်ဘဝ၊ မဟာရားအရား၊ လမ်းအမဉ်တန်သွတ်၊ နောင်၊ ဟော်နန်၊ စေ၊စိန် အထိုသွတ်၊ အတန်သွတ်၊နပ်၊ ခွန်စေ၊ စိန်၊ နင်၊စေ၊စိန်။

မာ၊ဖေးနွောင်၊သွ။ ခွန်နမ်း၊ အုပ်စို၊ခမ်းတီ၊ အွဉ်းနွောင်၊ဟော်
ကီ ဖေးစေ၊စိန်း၊ ညအနောင် တရု၊သွ။မဉ်းတဲ့ ဖြော်ချာမွိုးဖါကေး၊
တလ၊ကေးတောင်း၊ တလ၊ထွာရာ၊တောင်းဟ။

နီယိုခါဟာ ဒင်းဖေးနွောင်၊ မွိုးဖါအရာ၊ အမျိုးမဲ့င်၊ မာ၊ဖေး
နွောင်၊ မွိုးဖါလမ်းဟောင် တကားမဲ့င်၊ ထေဖေးနွောင်၊ မွိုးဖါအတား
ရွဉ်ခံ၊ ရတနား တကားမဲ့င်၊ ဖေးနွောင်၊စေ၊စိန်း အမျိုးမဲ့င်—
စတင် မဉ်းယူးနဲင်းနပ်၊နပ်၊ အောင်းလို၊အာမွိုးမာ၊ တလ၊ထွာရာ၊
တောင်း ကရိုးနောင်၊ ခိုခိုမူးမူး ဟောင်ယူးငါးသွ။။

မွိုးတွက်ဖါတာ၊ ရတနားအပို၊ သ၊ကိုရိုးသေး၊ သေမာ၊ဖေး
လမ်းအွတ်၊တို့က်၊ တို့က်တို့က်တန်းတန်း၊ ဖေးအံးဖေးအွ၊ ဖေး
ကွဉ်ဖေးက၊ အံးအွ၊သေဒွ၊ ဖေးခွ၊ ဖေးမာ၊တောင်း ထမဲ့င်၊မဲ့င်၊
အွဉ်းအုံသာ၊သာ၊ နန်းခါရားလို၊တောင်း၊ အဲဉ်ထောင်းတမျိုး၊
လွမ်ရိုးလွမ်ဒေါ၊ ကစီးစဲဉ်းရော၊ရော၊ဖေး မွိုးဖါ၊ ကလွူးချာနဲင်း
နောင်၊နောင်၊ မွိုးဖါတွက်တာ၊ ချမ်းသာ၊ ယိုဘဝလွမ်း။

ဘဝငါတဲ့ ဖေးကချမ်းသာ၊ပါနပ်၊ အင်းလို “သဒ္ဓါး၊ သီးလ၊
စားဂ၊ ပညား” သူးတေးကောင်၊သီး ဥစ္စားယိုဖုံးသွ။။

“သဒ္ဓါး” ကရိုးနောင်၊ -

ယွမ်းအံးဘုရာ၊ တရာ၊ သံးယား၊ ကံး၊ ကံးအကျိုး၊
ယွမ်းအံးယိုငတ်၊မျိုးနောင်၊ ဟဲ့ “သဒ္ဓါး”နောင်၊သွ။။

“ယျမ်းအံး ဘုရား တရား သံဃား ရတနာသွံပါ၊” ကရို၊
နဝ်၊ -

‘ဘုရားစစ်စစ်ချား၊ တရားစစ်စစ်ချား၊ သံဃားစစ်စစ်ချား’
ယူချားနိုင်းနဝ်၊ ယူတူယူမားတောင်း ရတနာသွံပါ၊ အလောင်း
သ၊ ကြောင်းသ၊ စင်၊ သ၊ စွဲ၊ ဖြိုးချားနိုင်းနောင်၊ နောင်၊ ဟဲ့၊ “ယျမ်း
အံး ရတနာသွံပါ၊” နောင်၊ သွ။

“ယျမ်းအံး ကံး” ကရို၊ နောင်၊ -

‘ယိုနောင်၊ ထာမားအပစ်အဉ်ထောင်း ကုသိုလ်းကံး၊ ယို
နောင်၊ ထာမားအပစ်အဉ် အကုသိုလ်းကံး’ ယျမ်းအံးထာမား
အလောင်း နိုင်းနောင်၊ နောင်၊ ဟဲ့၊ “ယျမ်းအံးကံး” နောင်၊ သွ။

“ယျမ်းအံး ကံးအကျို၊” ကရို၊ နောင်၊ -

ယျမ်းအံးကုသိုလ်းကံး (ထာမားဟောင်) နောင်၊ အကျို၊
အီးခံးစားဟား အဟောင်အဒါး ထားချမ်းသား။

‘မဉ်းမားအကုသိုလ်းကံး (ထာမားကဲ့င်) နောင်၊ အကျို၊ အီး
ခံးစားဟား အခိုးအလျား ထာဒုက္ခ’ ယျမ်းအံးနိုင်းနောင်၊ နောင်၊
ဟဲ့၊ “ယျမ်းအံး ကံးအကျို၊” နောင်၊ သွ။

သဒ္ဓါးတရားအောင်မ၊ ယျမ်းအံး ဘုရား၊ တရား၊ သံဃား
ယျမ်းအံး ကုသိုလ်းကံး၊ ယျမ်းအံး ကုသိုလ်းကံးမ၊ မာထာမား
ဟောင် မာကုသိုလ်း၊ မာကုသိုလ်းမ၊ လ၊ လို၊ ချမ်းသား၊ လူ၊ ချမ်း
သား၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသား နောင်၊ သွ။

သဒ္ဓါးတရာ၊ မဉ်းအဲဉ်ထောင်းနောင်၊ ယျမ်းအံးတောင်း
ဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃား၊ ယျမ်းအံးတောင်းကံး၊ ယျမ်းအံးတောင်း
ကံးအကျို၊ ပေါးယျမ်းအံးတောင်း နဲင်းနပ်၊နပ်၊ လ၊နွောင်တမ်း
လိုချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊ နောင်သွ။

သီးလအောင်းမ၊ နမ်းကျင်တရာဟောင်မ၊ လ၊နွောင်
လိုချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊ သီးလမဉ်းအဲဉ်ထောင်း၊
နမ်းကျင်တရာ၊ မဉ်းတဟပ်တမ်းနောင်၊ လ၊နွောင်တမ်း လိုချမ်း
သာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊ နောင်သွ။

စားဂအောင်းမ၊ လူတန်ထာ၊ မ၊ဒါးနမ၊ လ၊နွောင် လို
ချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊ စားဂမဉ်းအဲဉ်ထောင်း၊
မဉ်းလူတောင်းထာ၊ မဉ်းမ၊တောင်းဒါးနနောင်၊ လ၊နွောင်တောင်း
လိုချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊ နောင်သွ။

“ပညာ” ကရိုနောင် ထာသူးသေ၊ ထာသူးသေ(ပညာ)
အောင်းမ၊ သေဆယ်ကပ် ဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃား၊ သေထင်း
ကျောင်၊ သေနားတရာ၊ သေမ၊ကုသိုလ်၊ သေမ၊နဲင်းနပ်မ၊
လ၊နွောင်လိုချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ၊ နောင်သွ။

ထာသူးသေ (ပညာ) မဉ်းအဲဉ်ထောင်းနပ်၊ သေဆယ်ကပ်
တမ်း ဘုရာ၊ တရာ၊ သံဃား၊ သေထင်းတမ်းကျောင်၊ သေနား

တင်းတရာ၊ သေမာတောင်း ကုသိုလ်၊ ပေါသေမာတောင်း နှိုင်းနောင်နောင်၊ လနောင်တင်း လိုချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ နောင်သွ။

အားထုတ်တရာ၊ မာဘာဝနာတင် ကထိလွှဲ၊ ကသေ လွှဲ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာနှင့် ပညာအယံသွတ်၊ ထာထိထာသေ အယံသွတ်၊ ပေါလ၊ ဝိ ပဿနာ ဉာဏ်ပညာနှင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာခန်းတွဲ လယိုပေးချာ နောင်သွ။

ကွပ်ပွိုးနှင့်မ၊ မွိုးဖိုးယို “သဒ္ဓါ၊ သီးလ၊ စာဂ၊ ပညာ” သူတော့ကောင်ဥစ္စာ မဉ်းအံ့ထပ်နှင့်၊ လနောင်တောင်း လို ချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတင် မွိုးဖါကဖေးလ၊ ချမ်းသာသွံပါနောင်၊ အင်းလို “သဒ္ဓါ၊ သီးလ၊ စာဂ၊ ပညာ”။

ကွပ်ပွိုး အောင်းလို နှိုင်းနောင်တင် - သဒ္ဓါတရာ တအံ့ ထောင်း မွိုးဖါယို သဒ္ဓါတရာ ဖေးနေးကအောင်းလွှဲ။

သီးလတအံ့ထောင်း မွိုးဖါသီးယို သီးလဖေးနေး ကအောင်း လွှဲ။

စာဂတအံ့ထောင်း တလူတန်တောင်းထာ၊ မွိုးဖါယို စာဂဖေးနေး ကအောင်း၊ ဖေးနေး ကလူတန်လွှဲ။

ထာ၊သူးသေ (ပညား) တအဲဉ်ထောင်း မွိုးမိဖုံးယို ထာ၊သူး
သေ (ပညား) ဖေးနေးကအောင်းလွဉ်တင် မဉ်းဒေါ၊ဖေး၊ ခြင်းဖေး၊
မဉ်းထွဉ်းထူး၊ ထွဉ်းယျမ်း၊ မဉ်းထွဉ်းမာ၊ နဲင်းနောင်မ၊ ထွာမာ၊ဖေး
မွိုးမိကေးဇူး၊ ထွာဖြော်ချာ မွိုးမိကေးဇူး နောင်သွ။

ကွပ်ပွိုး ထမဲ့င်နဲတင် မွိုးမိဖုံးယို သဒ္ဓါး၊ သီးလ၊ စားဂ၊
ပညား ဖေးကအောင်းလွဉ် ကမာ၊နဲင်းနပ်၊နပ်၊ တွမ်းကဖြော်ချာ မွိုး
မိကေးဇူး တွမ်းသူးတေားကောင်၊သီးတရာ၊နပ်၊ မွိုနိပီလို့ဝင်။

ကွပ်ပွိုး မွိုးမိသီးလ၊ သဒ္ဓါး၊ သီးလ၊ စားဂ၊ ပညား သူး
တေားကောင်၊သီး ဥစ္စားနောင်၊တင် မွိုးမိသီး လ၊သျှပ်တငါစွဉ်း
လိုချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်းချမ်းသာ၊ တွမ်းကဖေးမွိုးမိသီး
လိုချမ်းသာ၊ လူချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်းချမ်းသာနောင်၊ ဗွန်ပီလို့ဝင်၊
တင် ထွာမာ၊ဖေး မွိုးမိကေးဇူး၊ ထွာဖြော်ချာ မွိုးမိကေးဇူး နောင်၊
သွ။

မဉ်းဒေါ၊ဟးဒေါင်းဒေါင်းနောင်၊ -

ဖေးအံး၊ ဖေးအွ၊ ဖေးကွဉ် ဖေးက၊ - စတင် ကဖြော်ချာ
တွမ်းရွဉ်ခံ၊ဥစ္စား လောကီ၊ရတနာ၊ အမျိုးမျိုးနောင်၊ အကျိုးချမ်း
သာအောင်းဒျား ဘဝယိုလွမ်း။

ကဖြော်တွမ်း သဒ္ဓါး၊ သီးလ၊ စားဂ၊ ပညား သူးတောင်၊
ကောင်၊ဥစ္စား၊ ရတနာ၊နောင်၊ ဘဝအဆက်ဆက် တို၊တက်ငါငါ

လ၊ပါစဉ်း နိဗ္ဗာန်၊ ယိန်းထို့က်တန်းငါးနက်၊မ၊တင် ထွာမာ၊ဖေး
မိုး၊မ၊သီး ကေ၊ဇူ၊ ထွာဖြော်ချာ မိုး၊မ၊ကေ၊ဇူ၊ နောင်၊သွ။

မိုး၊မ၊ခရားယိုနောင်၊ အရေ၊တန်ငါးတင် ပေးတန်စွမ်းဖြာ၊
အောင်းလို၊ယူးစဉ္ဇာ၊ဟောင်ဟောင်၊ နီလို၊တဘဝကိုယိုနောင်၊ “မိုး
ယားယား” နောင်၊ အောင်းချား တမိုးချား၊ မိုးယားယား တမိုး
ယို မဉ်းသီထို၊နက်၊ မိုးယားယားအေဉ်ထောင်းဒွမ်၊ တဉ်းသော့၊အ
ခြောင်၊ လ၊တောင်းဒွမ်သွ။

အနဲင်းနောင်၊နေနေ “မ၊ယားယား” တဲ့ အောင်းတမ၊ချား၊
မ၊ယားယား တမ၊ယို မဉ်းသီထို၊နောင်၊ မ၊ယားယား အေဉ်ထောင်းဒွမ်၊
တဉ်းသော့၊အခြောင်၊ လ၊တောင်းဒွမ်သွ။

မိုးယားယား မ၊ရင်၊ရင်၊ မဉ်းအေဉ်ထောင်းဒွမ်နောင်၊ မဉ်ဒေါ၊
ရီလဲ ဒေါ၊ရီဗားဒွမ်၊ မဉ်ဖေးအံး ဖေးအွ၊တဲ့ ဖေးအံးဖေးအွ၊ဗား
ဒွမ်၊ မဉ်ဖေးကွဉ် ဖေးက၊တဲ့ ဖေးကွဉ်ဖေးက၊ဗားဒွမ်၊ ကမဉ်ခြွေ
ခြွေ မ၊တားပါဒွမ် တစိုးစိုး၊ မိုးတားပါဒွမ် တမျိုးမျိုး။

ကွပ်နက်၊မ၊ မိုးကအဝ်းနေယိုခါ မ၊ကအဝ်းနေယိုတွင်၊နက်၊
အောင်းလို၊လွှးခွန်၊မ၊၊ အောင်းလို၊လွှးချာ မိုး၊ ယိုလဲင်း ပေါး
တလွှးတဝ်းမိုးဟ အီးလွှးဒွမ်မုင်၊ခါ၊ ယိုခါ ပေါးတလွှးတဝ်းမ၊ဟ
အီးလွှးဒွမ် အခိန်းမုင်၊ တျိုးဆိုင်၊တနီ၊ခါ သေနန်းမ၊တင် ဂွိုး၊
ယူးလ၊မိုးတင် ယီး၊ မဲ့ထီရီးဆိုင်၊ထာ၊နက်၊ မိုးစောင်းအီးသဲင်၊ချာ၊

မိမိစောင်းအီးသင်ပြန်းနဲ့၊ ခရားထန်းကဲခွမ်ထမဲ့၊။

“မိုးမိရက်ပိုနဲ့၊ ပိုရက် မိုးမိနဲ့” မဉ်းယူးယွယွချာနောင်၊ ပိုကအံစ သန္ဓေနပ်၊ မိုးဗွေးမိစောင်း မဉ်းတရက်တောင်းနပ်၊ အမိုး အမိ ယားထို၊ အိုးနောင်၊ခါကာ၊ လ၊ချား၊ ကွပ်မိုးမိရက်ငါးပိုမ၊ ယားကိုင်တောင်း။

ကထွာမိုးနပ်၊ အံထိုင်း၊ အံလင်၊ လွေထင်၊ လွေနပ်၊ ဟပ်ဟပ်ဒါးဒါး ဆင်လွေဟးပို၊ မိုးမားဒုက္ခ ပိုနဲ့၊ ပိုမားဒုက္ခ မိုးနဲ့၊ မိုးခံဒုက္ခဖေး ပိုနဲ့၊ ပိုခံဒုက္ခဖေး မိုးနဲ့၊ ယူးယွယွသွေ့။

ကထွာမိဗွေးတဲ့ ယာခိုးခမ်းလော့၊ မဲ့ဆော့မဲ့ဆာ တသေ ယူးယားခွမ်၊ ကထွာပိုပေး ဖေးကအံးဟး၊ ဖေးကကွပ်က၊ဟး၊ ဖေးကတန်လ၊ ဖေးကသေ၊ ဖေးကဒါး၊ ဖေးကသာ၊ ဖေးကတို၊ တက်နောင်၊ ကျိုနက်ထုမ်းကျမ်းဟး၊ စူပွမ်ခင်းဆာ၊ ယာလဲမ်း လျားကတစ်၊ တမွမ်သစ် တသိုလီ၊ ခံအသီ စွဉ်သက်၊ ကနက် ကကျိုဖေး၊ ပိုပေးအတားနဲင်းနပ်၊နပ်၊ မိရက်ပိုနဲ့၊ ပိုရက် မိနဲ့၊ မိယပ်လဲဉ်း ပိုနဲ့၊ ပိုယပ်လဲဉ်း မိနဲ့၊ မိမားဒုက္ခ ပိုနဲ့၊ ပိုမားဒုက္ခ မိနဲ့၊ ယူးချာယွယွလွသွေ့ ပငါပရာ။

ကလျူးပိုပေးနောင်၊ မိုးဗွေးနောင်၊ ခံစွဉ်နေးအသက်၊ လျူး ထွေတဲ့ အဉ်းနဲဉ်းဟး၊ လွမ်ဟး၊ စေဟး၊ ယော့ဟး၊ ဗဟး၊ လို့ဟး

အေး၊ ဒွါတ်၊ ဟးဆီ၊ ပိုမင်းဆော့ မင်းဆာတဲ့ နန်းသီဟး၊ အဲဒ်ထင်း
မာ၊ အအောင်း ဟဲ့ဟးဆရာ၊ လွမ်းလာ၊ ဟး၊ သိန်းအံ၊ အံးဟးတင်း၊
သိန်းပင်း၊ ပင်းဟးတောင်း၊ မွိုးစောင်းဖါဗွေး ယပ်၊ ဖေးဟး ပိုပေး
တာ၊ တကားမုင်၊ ကရိုးနောင်၊ ယူးစင်းစင်းမင်းသေ့ ပဌိပရာ။

ကွပ်မွိုးကော၊ ဖါကော၊ အောင်းငါးနောင်၊ မတင် “မာ
တာပိတုဂုဏော အနန္တော” “မွိုးဖါဂုဏ်ကော၊ နောင် (ကားယို
မွော့၊ ကားနောင်၊ မွော့ အွဉ်းထွေ့ လတောင်း၊ ကားယိုသွ။
ကားနောင်၊ သွ။ အွဉ်းထွေ့လတောင်း) အသွတ်၊ အပင်ချာ၊ အဲဒ်
ထောင်း” ဗွေးစောင်းဘုရာ၊ ဟော်၊ ခါ၊ နဲင်းနောင်၊ သွ။

လို၊ ယပြာ၊ ဖြာ၊ နောင်၊ မွိုးကော၊ ဖါကော၊ အောင်းတဲ့
သေတောင်း၊ “မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာနံ - လွှဲချာ မွိုးဖါနောင်၊
ထွာထာ၊ ချမ်းသာ၊ မင်္ဂလာ၊ တပါ၊” နဲင်းနင်တဲ့ သေတင်း၊ ကသေ
သားတဲ့ တလွှာကံ၊ နားလွဉ်တောင်း၊ တလွှဲချာတောင်း မွိုးဖါ။

ယဟန်းသားနောင်၊ လိန့်တော၊ လမ်းတော၊ ပါးသွ။တဲ့ လိုး
ထာ၊ တမျိုးမျိုးတဲ့ သင်၊ အံးခြံချာ မွိုး၊ လိုးထာ၊ တစွိုးစွိုးတဲ့ သင်၊
အံးရိမ်ချာ ဖါ၊ စာတခွန့်၊ ယားထာ၊ ကမာ၊ နဲင်းနင်တဲ့ အဝံး၊
မာ၊ နဲင်းနင်နင်၊ မာ၊ မွေးစွဉ်းထာ၊ ဟပ်မာ၊ တင်း တစိ၊ စိ။

ခိုခိုမှူးမှူး အောင်းလိုးယူးနဲင်းယို -

နီဖေးနေး ကထွာလ၊ လိုတင် မွိုးဖါ ကကျိ၊ စာ၊ ဖေး၊ မွိုးဖါ

ကခံးယပ်းဖေးနီနောင်၊ နောင်ပေါင်အာ၊ လာပေါင်ညလဲဉ်း၊ ကွပ်
ပွိုး ပွိုးစောင်းဖါဗွေး ဖေးအံး၊ ဖေးအွနီမ၊ နီတန်လ၊ နီထွာလ၊
လို၊။

နီယိုခါနောင်၊ တန်လဲဉ်း၊ ခိုဗင်းလဲဉ်း၊ မူးနံလဲဉ်း၊ ပိုမွိုးလဲဉ်း၊
ပိုဖါလဲဉ်း၊ ကွပ်ယွမ်းအားမ၊ တေားလမ်း၊ ပွိုးယွမ်းနမ်းမ၊ တေား
ပါး၊ နီတွမ်းနီ ထုမ်းကျမ်းဒျားမ၊ ထွာ၊ သဲင်အံးနွောင်ချာဟော့၊
မွိုးဖါနောင်၊ မွေးတောင်း။

မွိုးဖါကလွူးနီနပ်၊ ထွလဲဉ်း၊ အောင်းလဲဉ်း၊ အဝ်းကိုင်တော
နီခလဲ၊ နီအောင်းလိုလွူးချာတော မွိုးဖါ၊ ကတေားလမ်းလဲဉ်း
သားတဲ့ ကံးအွဉ်းပေါင်၊ အကျောင်အွဉ်းဆွိုက်၊ ထွိုက်လဲဉ်းလို
ဝင်တဲင် ထွာလဲဉ်း တဆွိုင်ချင်း နဲင်းမောင်း၊ တပြောင်းချင်းနဲင်း
ဝါး။

ကွပ်ထွာလဲဉ်းဒျား နဲင်းနောင်တဲင် အမူးမွိုးဖါတဲ့ ထွာလဲဉ်း
အခိုမွိုးဖါ၊ အခိုမွိုးဖါတဲ့ ထွာလဲဉ်း အမူးမွိုးဖါ၊ အဟးလွူးချာနဲင်း
နဲင်းဝင်၊ နေးတွမ်းသွန်းစွဉ်း သးဗွာတဲင် ကျိုစာတဲတဲ၊ မာမွေး
မွေး၊ လွူးခွန်သွော့ဖါ၊ လွူးချာသွော့မွိုး။

တို့မွိုးကအောင်းခါ ဖါကအောင်းတွင်နောင်၊ ခွေထွားတမ်း၊
နာထွားတောင်း၊ မွိုးတိန်းသီဝါ ဖါတိန်းသီထိုတဲင် ရိမ်လို့ဝင်တဠု၊
ရိမ်လို့ဝင်၊ အမွေးနပ်၊ တရေးတမော့ အဲဉ်ထမ်း။

ကွပ်ပွိုးနောင်မ၊ အွဉ်းသ၊ဗ္ဗာဗ္ဗာ နှိုင်းမွန်းလို့ဝင်၊ တေးမွန်း
 လို့ဝင်၊ နီမွိုးချား၊ နီဖါချား၊ ပါမဲ့င်လွူးထွိုက် ပါမဲ့င်အကျို၊
 လအာ၊ ပါမဲ့င်လွူးချာ ပါမဲ့င် အကျိုလပိုး၊ ထွာချား ကုသိုလ်း
 လွဉ်းလွဉ်း၊ ယူးဒါဒါလွသွော့ နှိုင်းနောင်။

ယူးဒါဒါ အွဉ်းသ၊ဗ္ဗာဗ္ဗာ မဉ်းလွူးချာမွိုးဖါ နှိုင်းနောင်နဝ်၊
 ကောကလွူးသားတဲ့ ထွာပိုရတနား၊ ကထွာမွိုးဖါတဲ့ နမ်းသ၊ချမ်း
 သား၊ လူးဟားတန်ဟား မာဟားဒါန၊ ဆောက်တယ်ကံးကျင်ဟား
 ဟောင်သီးလ၊ အားထုတ်ပွာများဟားဟောင် ဘားဝနားတင် ဘဝ
 ယိုတာ၊ ဘဝငါတာ၊ အကျိုအင်းအာငါးတွော့ ရှေးယံဖေးထား
 ဟ မရမကစွဉ်းချား၊ ဒေါ့ခရာ အဲဉ်ထဝ်းဒွမ်နောင်သွူ။

**ဖြော်ချာသွေး မွိုးဖါကေ,ဇူ,
ကဗျာ**

- * ကေ,ဇူတန်အာ - မွိုးဖါအတား
အွဉ်းဒင်းပြင်လောင်း - နေင်းကောင်းတရျာ,
ပိုလွူးချာဟွေး - ရိုးမွေးယံငါး
ဘုရာ,စောင်း - ရိုးတောင်း ကေ,ဇူ,ထွာ ။
- * မွိုးယိုတွမ်းဖါ - မာ,ထွာရားဇား
အွဉ်းဒင်းဟော်လောင်း - ခွ,ရောင်းညွဆွာ,
ပိုလွူးချာဟွေး - ရိုးမွေးယံငါး
ဘုရာ,စောင်း - ရိုးတောင်း ကေ,ဇူ,ထွာ ။
- * မွိုးဗွေးဖါစောင်း - အဲဉ်ထောင်းသဒွီး
ပညားသီးလ - စားဂ တရာ,
ယံဗေးအောင်းလွဉ် - ဒေါ,သွဉ်မာ,ဒါး
နဲင်းနောင်းမ - ရိုးလ, ဆပ်ဖြော်ချာ ။
- * ဘဝယိုခါ - မွိုးဖါရင်,ယား
အောင်းတဖြာ,ဒျား - သေးချားစဉ်,စာ,
မွိုးဖါသီန, - ပေးသ,အခါး
ယူးဖါဌိုး - နီမွိုး အောင်းမိုင်,ဟာ ။

- * နီယိုပေးခါ - မြိုးဖါခွမ်၊ဗား
 ဖေးအံးကွဉ်က၊ - သိသ၊ကမာ၊
 လို့အေးယော့ဗ - စစရားရား
 ဖါကရိုး - နီမြိုး ယဝ်၊ကအာ ။
- * ထင်းတန်ယိုခါ - မြိုးဖါမယူး
 လို့မြိုးဖါငေါင်း - သေတောင်းကေးဇူ
 မြိုးဖါနောင်အီ - မဲ့ထီလင်၊ဟူး
 ငါးရဲင်၊ဆား - ဆိုင်၊မား ဒုက္ခထွူ ။
- * မြိုးဖါအောင်းတွင်၊ - နှိုင်းဝင်၊အာငါး
 မြိုးဖါသီမ၊ - မဉ်လ၊ဝင်၊ထာ၊
 ခွေးနေးနာ၊နေး - ဖူးဝေးတန်ဒျား
 ကိုင်မေတ္တာ၊ - သစ်မား ဟွန်ဗားအာ ။
- * အွဉ်းသ၊ဗာဗာ - ယူးငါလွေ၊ဗား
 လွှားခွန်၊ဖါမြိုး - အာစွိုးကမာ၊
 ကုသိုလ်းလ၊အာ - မြိုးဖါချမ်၊သား
 ရူးစုံမော့ - လွစ်ဒေါ့၊ စားယံထွာ ။

* * * * *

ငေါင်းရီလွင်၊ခန့်၊

- ၁။ “မေ့ဝိနယ” ကိုနောင်၊ “မေ့” အလ၊ ထူးဟးတရာ၊ အမျိုး
မဲ့၊ တမ်းနယ်ထွဲတင် အချက်အမျိုးမဲ့၊ ပြု၊စွဲ၊မ၊ နားဟး
တရာ၊ဟောင်း။
- ၂။ (က) အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော ၊
(ခ) ပိယေဟိ ဝိပွယောဂေါ ဒုက္ခော -
နောင်၊ဖိုးနောင်၊ ပြန်နယ်ပအိုဝ်းဖေးမွိုင်။
- ၃။ “သေထုမ်း နိဗ္ဗာန်တရာ၊၊ သေမာ၊ကုသိုလ်း” ကရိုးနောင်၊
သျှင်၊နယ်စင်းဖေး အဓိပ္ပါယ်၊မွိုင်။
- ၄။ “ဝဋ္ဋ-ဝဋ်” ကရိုးနောင်၊ အဓိပ္ပါယ်၊ လ၊ရှင်းမဲ့၊၊ ဝဋ်ရွီးနီလီး
နောင်၊ တရာ၊အမျိုးမဲ့၊။
- ၅။ အောင်၊လို၊ခမ်းယို သီငါလွေ၊ထွဲတင် -
(က) ကလွေ၊ထွာဆေး၊
(ခ) ကလွေ၊ထွာအာ - နောင်၊ အမျိုး၊စားမဲ့၊။

- ၆။ “ပဇ္ဇာနန္တရိယကံး ငတ်၊မျိုး” ကရိုးနောင်၊ ပါဠိတွမ်းပအိုဝ်း
ထေတွယ်၊နယ်မြိုင်။
- ၇။ ဒုကာ၊ ကမ္မကရဏဝဂ်၊ ဝဇ္ဇသုတ်ကို ဗွန်ထိုဘုရာ၊ ကဟော်၊
ခါ၊ အပဲစ်ဖုံးနောင်၊ တွက်နယ်ထွ။တင် လို၊ကငမ်း အပဲစ်
သားတွက်တားနောင်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ အားမခံးဖေး အချက်
နဲင်းမုင်၊။
- ၈။ “လောကပါလ” တရာ၊နီပါ၊နောင်၊ ထေနယ်ပါဠိနေးထွ။
တင် တရာ၊နောင်၊နီပါ၊နောင်၊ ကွပ်ပွိုးထမုင်၊ ဟဲ့၊ဗား
“လောကပါလ”နောင်၊တဲ့ သျှင်၊နယ်ပါ အခရားလှိုင်း။
- ၉။ တဟောင်မာ၊တောင်းလာ၊လာ၊ ဒုစရဲက်ဆီပါ၊ယို မဉ်းမာ၊
နောင်၊ အီးလ၊ဗား အပဲစ်အမျိုးမုင်၊ဖုံးဟောင်း။
- ၁၀။ မွိုးဖါကေ၊ဇူ၊ယိုနောင်၊ မာ၊နဲင်းမုင်၊ဖြေမ၊ ထွာဖြေကေ၊ဇူ၊
ဟောင်း။

ငေါင်းရီလွင်၊ခန့်၊

- ၁။ ဓမ္မအလ၊ - သုတ္တန်တရ၊ တွမ်း အဘိဓမ္မာတရ၊။
အချက် ၆-ချက်
၁။ သားသနား အောင်းလေတွင်၊မ၊ ၊
၂။ နီဗ္ဗေဒတရ၊ ကဟော်၊ခါ၊ ဓမ္မဝိနယ အင်းနေကမ၊၊
၃။ ကဟော်၊ဖေးသားတဲ့ အောင်းမ၊ ၊
၄။ နားတဲ့ဟောင် (ဟွန်နွေင်၊တရ၊) မ၊ ၊
၅။ သ၊မဉ်နားတရ၊တဲ့ အောင်းမ၊ ၊
၆။ အဆင်းတဲ့ ပြေးမ၊။
- ၂။ (က) အပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော -
အုံညီ၊ဗား မော့တလူးဗားတွမ်း တရက်တောင်း၊
တနစ်သက်တောင်း ပုဂ္ဂိုလ်း သတ္တဝါး ဥစ္စားတခြို့၊
ဖုံးနောင်တဲ့ ဒုက္ခ။
(ခ) ပိယေဟိ ဝိပဿောဂေါ ဒုက္ခော -
ဖထို၊ဗားတွမ်း ကရက် ကနစ်သက် ပုဂ္ဂိုလ်းသတ္တ
ဝါး ဥစ္စားတခြို့၊နောင်တဲ့ ဒုက္ခ။
- ၃။ “သေထုမ်း နိဗ္ဗာန်တရ၊၊ သေမာ၊ကုသိုလ်း” ကရို၊နောင်၊
ရေးရွယ်၊ ဖေးကလ၊နိဗ္ဗာန်၊ ရေးရွယ်၊ဖေးကထန်းလ၊သန္ဓေ

ဒုက္ခ၊ ဖြားဒုက္ခ၊ ဆာဒုက္ခ၊ သီဒုက္ခ၊ ခန္ဓာဒုက္ခဖုံးယိုတင် နဲစ်ကျို၊
စာ၊ ထုမ်းမာ၊ဒါးနကုသိုလ်း၊ သီးလကုသိုလ်း၊ ဘားဝနာဒုက္ခသိုလ်း
နောင်သွ။

၄။ “ ဝဇ္ဇ-ဝဋ် ” ကရိုနောင် -
“ တဝေ၊ တပန်း ” အဓိပ္ပါယ် လနဲင်းနောင်သွ။

ဝဋ်ခွီး နီလီးနောင် -
“ အဝိဇ္ဇာ၊ တွမ်း တဏှာ ” နပ်သွ။

၅။ (က) သင်္ဃေယျာဗျာဒိယ၊ လို၊ တွိုးထင်းလူခမ်းနပ် ဆေ။
(ခ) လင်ထွဲငါးရဲင်၊ လေ့ထွာ တိရစ္ဆာန်၊ လေ့ထွာ
ပိတ္တာနောင် အာ။

၆။ ပဉ္စနန္တရိယကံ၊ ငတ်မျိုး -

၁။	မာတုဃာတက	-	မာသီမ္ဗိး
၂။	ပိတုဃာတက	-	မာသီဖါ
၃။	အရဟန္တဃာတက	-	မာသီရဟန္တာ
၄။	လောဟိတုပ္ပါဒက	-	မာသီဘုရာ
၅။	သံဃဘေဒက	-	မာပုလီသံဃာ

၇။ ၁။ အပဲစ် (ကခံးဗား) ဘဝယိုခါ

၂။ အပဲစ် (ကအီးခံးဗား) ဘဝငါ

အပဲစ်အောင်၊ နီမျို၊ နဲင်းနောင်၊ သွ။

လို၊ ကငမ်းအပဲစ်နောင်၊ “အပဲစ်ကားကအောင်၊ လွစ်ဗား
အမန်း” ပွေးဘုရာ၊ အားမခံးဖေးဒျား နဲင်းနောင်၊ သွ။

၈။ “လောကပါလ” တရာ၊ နီပါ၊ နောင်၊ -

“ဟိရီ တွမ်း ဩတ္တပ္ပ” ယိုနီပါ၊ သွ။

တရာ၊ ယိုနီပါ၊ နောင်၊ ကွပ်ပွိုး ပွေါတီဖေး (လို၊) လောက
တင် ဟဲ့ဗား “လောကပါလ” နောင်၊ သွ။

၉။ ၁။ အနမ်းတွမ်းအနမ်းတဲ့ အပွေးစွတ်စွယ်ချာ ၊

၂။ ပညားသိုသီး မဉ်းသေမဉ်းထီးနပ်၊ ကဲ့ရဲ့၊
သဲ့သွမ်လွ ၊

၃။ မဉ်တကိုင်ဖုံးဖင်း ကျားစွမ်းစစ်၊ ၊

၄။ သီလိန်းလွမ်းဗားထာ၊ ၊

၅။ သီထွ။ လင်ထဲဗား ငါးရိုင်၊
အီးလဗား အပဲစ် ယိုငတ်၊ မျို၊ သွ။

- ၁၀။ - သဒ္ဓါဒုတရာ၊ တအံဉ်ထောင်း မွိုးဖါဖုံးယို သဒ္ဓါဒုတရာ၊
ဖေးနေကအောင်းလွဉ်၊
- သီလတရာ၊ တအံဉ်ထောင်း မွိုးဖါဖုံးယို သီလတရာ၊
ဖေးနေကအောင်းလွဉ်၊
- စာဂတရာ၊ တအံဉ်ထောင်း မွိုးဖါဖုံးယို စာဂတရာ၊
ဖေးနေကအောင်းလွဉ်၊
- ထာ၊သူ၊သေ (ပညာ၊) တအံဉ်ထောင်း မွိုးဖါဖုံးယို ထာ၊သူ၊
သေ (ပညာ၊) ဖေးနေ ကအောင်းလွဉ်နောင်၊ ဒေါ၊ဖေး၊
ခြိုင်းဖေး၊ ထွဉ်းထူး၊ ထွဉ်းယွမ်း၊ထွဉ်းမာ၊ မဉ်းမာ၊နဲင်း
နောင်၊ ဖြေမ၊ ထွာဖြေကေ၊ဇူ၊နောင်၊သွ။။

ငေါင်းရဲပ်နီဂုံး

ကဗျာ

- ၁။ သွဉ်ဒါးထွူခါ - သဲင်ချာရပ်ရား
သွဉ်ဖေးဝင်၊ နော - ကူ၊ ကောအများ၊
နီဒါးဝင်၊ သေ - မဲ့လေချမ်းသာ၊
ယိုဆဲင်၊ တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။
- ၂။ သွဉ်ဒါးထွူခါ - သဲင်ချာရပ်ရား
သွဉ်ဖေးဝင်၊ သြ - ကူ၊ ကောအများ၊
နီဒါးဝင်၊ သေ - မဲ့လေချမ်းသာ၊
ယိုဆဲင်၊ တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။
- ၃။ အဂုံတ္တရ - ယံကျသွဉ်ထင်း
ကထင်းသွဉ်ဒါး - သံးဃားခွန်နင်၊
နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ဝိမ်းခွေးသွိုးသွင်း
သွံချမ်းသာ၊ - လ၊ ဟး ပွါနီပီဝင်၊ ။
- ၄။ အဂုံတ္တရ - ယံကျထေထင်း
ကောသွဉ်ဖေးဒါး - ဆရားသွူရင်၊
နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ဝိမ်းခွေးသွိုးသွင်း
သွံချမ်းသာ၊ - လ၊ ဟး ပွါနီပီဝင်၊ ။

* * * * *

ငေါင်းရဲပ်နိဂုံး

ထွားချင်း သွဉ်တန်သား အရွယ်းတွမ်း ဗဟိုးသွဉ်တန်မွး
နီပေါင်တဲင် ကတဲမ်းထန်းဖေးဒါး “ထေတွမ်တဲမ်း - အင်္ဂုတ္တိုရ်း
အမုင် (၂)” ယိုနောင်တဲ ထွဲဖျင်လဲဉ်းသွ။

ကွပ်နောင်မ၊ ကထင်းလွဉ်၊ ကသွဉ်ဟး ကလးဒါး ထာ၊
သေတရာယိုအတိုင်း နီတွက်ဝင်တား ချမ်းသားကထွာအီအချက်
ဖုံးနောင်၊ လွောကံနားကျင်သွံလွေသွော့ ပငါပရာ။

မဉ်းလွောကံနား ကျင်သွံလွေ နဲင်းနောင်မ၊ လိုချမ်းသား၊
လူချမ်းသား၊ နီဗွာန်းချမ်းသား၊ ချမ်းသားယိုသွံပါ၊ ကကျိုစာ၊
အလွိုက်ထွိုက်ရာ၊ အီးလးဟးနောင်သွ။

သုတသွဉ်ထူး ခိုမူးခွန်နင်၊ ပွေးစင်၊ ပွေးသျှင်း ထွဲအောင်း
မျင်းလဲဉ်းသွတဲင် ခြိုင်းခြိုင်းသန်သန်၊ ချမ်းချမ်းသားသား ကသေ
ကဒါးအတိုင်း လွောကံနား ထူးသွံနောင်ထွဲထွော့၊ ချမ်းသားသွံ
ပါ၊ ကမဉ်လးရာအတိုင်း မွိုင်မွိုင်ခွသး ယံကလးလွသွော့ ချမ်းပီး
စွမ်းပါ၊ စွမ်းပြီးစွမ်းဖြာ ပငါပရာနော။

စင်တန် - သီးသဲင်း
၁၃၅၉-ဟး၊ ဒဲဉ်သီးလာဗွေ
၁၂-၃-၉၈၊ ကျပ်တေ၊

ကတဲမ်းထေတွမ် “အဂုံတ္တိရ်း အမဲ့င်(၂)”ယိုနောင်,
ထွားကျမ်, လးယိုဖုံးသွ။

- ၁။ အဂုံတ္တရ ပါဠိတေား
- ၂။ အဂုံတ္တရ အဋ္ဌကထာ (ပထမတွယ်)
- ၃။ အဂုံတ္တရ အဋ္ဌကထာ (ဒုတိယတွယ်)
- ၄။ အဂုံတ္တရ နိကာ (ပ x ဒု)
- ၅။ အဂုံတ္တိရ် ပါဠိတော် မြန်မာပြန် (ပထမတွဲ)
- ၆။ ဓမ္မစကျား ပါဠိတေား
- ၇။ အရှင်ဇနကာဝံသ ၏ ဓမ္မစကြာ တရားတော်
- ၈။ အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ
- ၉။ ဋီကာကျော်

အဂုံတ္တိရ်း အမဲ့င် (၂)

စီးထွ။ ၁၃၇၈-ဟး၊ ဒဲဉ်ကံဆန်, (၁၀)နီ, ၊ စနေနီ,
(၇ - ၁ - ၂၀၁၇) မွူးဟာလင်, ၆း၃၉
ခြပ်တပ် - ၁၃၇၉-ဟး၊ ဝါးခေါင်းလာဆန်, (၁၄)နီ,
တနဇွေးနီ, (၆-၈-၂၀၁၇)